ما شاء الله لا قوة الا بالله

در مطبع نظامی واقع کانپور ۱۲۸۶ مطبوع گردید

بسم الله الرحمن الرحيم

عمده ترین کلامیکه عند التقریر بتوید فضلاے نامدار و بدار افاضل جلیل المقدار باشد حمد حمید یست

که از جواهر الحروف ثنایش خلعت مکلل صحاح برای اجسام الفاظ رسیده و زیبا ترین پیامیکه

استماعش مفتاح کنز سعادت و مصباح فانوس رشادت عطا فرماید نعت محمودیست که ذاتش منتخب

کتاب رسالت و منتخب دیوان نبوت واقع گردیده **امّا بعد** بر ضمائر انوار نظائر

طالبان حق شناس روشن تر از خورشید سمت الراس باد که هرگاه اشیاء عجیبه و اجناس غریبه از صنادیق

اختفا و کتمان برآمده زیب کاکین اعلان می شوند صاعدان مصاعد فهم و ذکا و عارجان معارج رفعت

و اعتلا دست با بنیاعش کشاده حظّے می اندوزند و از پا افتادگان وحل تنزل پستی فطرت

و گام سنجان بوادی دور از آبادی نهب و غارت کف افسوس مالیده فتیله نقب سرقت می افروزند

حتی که این معنی در متاع کثیر الانتفاع علم و هنر که گرمی هنگامه انتظام امور جزوی و کلی بدان منوط

و مربوط نیز راه یافت چنانچه هر یک از نا آشنایان طرز معانی بیگانه و با مضامین بیگانه بیگانه براه

ناهموار سرقه مضمون اشعار خواه بهمان الفاظ و خواه بتبدیل بعض شتافت فاما معشوقه کتابے

که سر تا پا بعلت سرقه گرفتار باخذ بنظر رسیده و شاهد نسخه که از فرق تا قدم بحلیهٔ دزدی پوشیده
باشد جلوه گر نگردیده پس بنازم بعقل مشیر تدوین انفس النفائس که چسان جواهر الفاظ کتاب مشکین نفحات
نفائس اللغات که در ترجمهٔ لغات اردوی هندوستانی و عربی و فارسی و اندکی ترکی از تصانیف لطیف
ابلغ بلغای دهر افصح فصحای عصر **مولوی اوحد الدین احمد بلگرامی قدس سره السامی** ست
باوجود احاطهٔ ضیای بیضای شهرتش دزدیده و بتتبع یواقیت مضمونش **مصرع**
چه دلاورست دزدے که بکف چراغ دارد + مصداق حال او گردیده آزانجا که حواس
سارق هنگام ارتکاب فعل ناقصهٔ خود صریح ست که مجتمع نمی باشند بسا گوهر الفاظ مرادف
از دست نگاهش فرو ریخت و چونکه اخفاے این چنین امتعهٔ ثمینه خیلی دشوار و اشکال
ست بخیال تشنیع خلائق بشاهراهے که مظهر طرز انتخاب باشد گریخت بهر حال چون اکثر
خاص و عام ازان کتاب ممتنع الجواب که این **فقیر حقیر محبوب علی رامپورے**
آنرا پیش ازین در مطبع جامع مکارم اخلاق و منبع محاسن اشفاق **محمد مصطفی خان**
حرسه الله عن نوائب الزمان مطبوع کنانیده بود تا حال بے خبر هستند
و دامن حال از لآلی شوق تحقیق مالامال داشته از نقد ظاهری تهیدستند لهذا خاکسار
بعد ازالهٔ اغلاط صریحهٔ نسخهٔ انفس نامش **منتخب النفائس** که از ایصال کوثر و دروغ
جدا و بانفصال فرق سارق و بدخواه شاهد سال هجری جلوه نماست قرار داد و در عهد
تقدس مهد خدام گردون احتشام **حضرت شهنشاه گیتی پناه ابو المظفر**
مصلح الدین ثریا جاه سلطان عادل خاقان زمان محمد امجد علی
شاه پادشاه خلد الله ملکه و سلطانه و افاض علی العالمین
برّه و احسانه طبع کنانیده ابواب فوائد کثیره برروے طالبان گشاد +

والله ولی التوفیق و بیده ازمة التحقیق

باب الف ممدودہ با بای موحدہ

اردو	فارسی	عربی	اردو	فارسی	عربی
آبخورا	آبخورہ	کوب وکوز	آبرو	آبرو	عراض (اعراض جمع)
آبریز	آبریز	مصب الماء	آبنوس	آبنوس	ابنوس
آپس	خویشی وخویشاوندی وباہم	قرابة وفیمابین الاحباب	آپھی یار ہے آپھی چلائے	خود میزند وخود فریاد میکند	فلان یضرب ویصیح
آٹا	آرد	طحن	آٹھ	ہشت	ثمان وثمانیة
اٹھ اٹھ آنسو رونا	بسیار گریستن	الدمع باربعة	آٹھوان	ہشتم وہشتمین	ثامن
آج	امروز	الیوم	آختا	اختہ وخایہ کشیدہ	خصی
آدھا	نیم ونیمہ	نصف	آدھا سیسی	درد نیم سر	شقیقة
آرائش	کاغذین باغ	×	آرسی	آئینہ در زرگی	مرآة
آرہ	آرہ	منشار	آرا چلانا	ارہ کشیدن	نشر
آڑ	پردہ	خمر وحجاب وتتق	اریب	اریب	منحرف
آڑو	شفتالو	خوخ	آزمانا	آزمودن	امتحان وتجربة واختبار
آزمایش	آزمایش وآزمودن	خبر وتجربة	آستین	آستین	کم وردن
آستین چڑھانا	آستین برزدن	تشمیر	آسرا	امید وچشم	رجاء وامل
آسان	آسان	سہل واھون وھین	آسایش	آسایش	روح وراحة
آس پاس	گرداگرد	حوال	آسمان	آسمان وسپہر وچرخ	سماء وفلک وفضاء وجرباء
آسمانی تیر	تیر ہوائی	سہم عائر	آسیبی	پریزدہ وگرفتہ ودیوزدہ وگرفتہ	ذی جنة
آفتابہ وآفتاوہ	آفتابہ وآفتاوہ	مطہرة واداوة وقمقمة	آگ	آتش وآذر	نار وضرمة وشواظ
آگ بجھانا	سرد کردن آتش	اخماد واطفاء	آگ وبانا	آتش بخاکستر پوشیدن	طمن

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
آگ گاڑنا و دبانا	آتش بخاکستر نهفتن	دَفْنُ النّار فی الرّماد	آگ لگانا	آتش زدن	اِحْرَاق
آگ لگنا	آتش گرفتن و افتادن	وُقُوعُ الحَرِیق	آگ یعنی آنا	آمدن برای آتش بردن	+
آگر و اگر درخت معروف	+	عُشَر	آگے	پیش و روبرو	قُدّام و قُبالہ و تُجاہ و حُضُور
آلو بخارا	آلو بخارا	اِجّاص	آنا	آمدن	مجیء و اِتیان
آنا جانا	آمد و رفت	تَرَدُّد	آنب و آم	انبہ و نغزک	اَنبج
آندهی	تند باد	رِیاح و زَعزَع	آندهی اٹھنا	باد تند برخاستن	هَیَجانُ الرِّیح
آنسو	اشک و سرشک	دَمع	آنسو بہنا	روان شدن اشک	همع و ذرف و کف
آنسو ٹپک پڑنا	فروچکیدن اشک	اِسْبَال	آنکڑا	آهن سرکج	عَقفَاء
آنکس	کجک	مِقمَعَة	آنکھ	چشم و دیده	عَین و ناظِرة و طرف
آنکھ پھڑکنا	پریدن چشم	اِختِلاجُ العَین	آنکھ پھوڑنا	چشم کور کردن	فقأ
آنکھ دکھانا	چشم نمودن	[illegible]	آنکھ مارنا	چشمک زدن	غَمز
آنکھ مچولا	سرمامک و چشم بندک	×	آنکھ موندنا و بند کرنا	چشم بستن	تغمیض و اِغماض
آنکھ نیچی کرنا	چشم فرو کردن	غَضّ	آنولا	آمله	اَمْلَج
آوازہ	آوازه و آوا و بانگ	صَوت و صَدَا	آواز پڑ جانا و بیٹھ جانا	آواز گرفتن	بُحّ و بُحُوحة و بَحَاحَة
آوا	آوه و خمدان و داش	اَتُّون و کُورَة الفخّار	آہٹ	شکیب و شلیب و شیب	حِسّ و حَسِیس و حسیف و خفق

باب الف مقصورہ با بای موحدہ

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
ابابیل	پرستوک و فرستوک	خُطّاف و عُصفور	اُبال	سرجوش و کفک و کف	[illegible]
ابرک	ستارهٔ زمین	طَلق معرب تلک	ابره	ابره	ظِهَارَة
اَبسنا	مزه گردیدن طعام	تَسَنُّه	اُبکائی	بهم برآمدن دل	تَهَوُّع
اُبلنا	جوشیدن آب و دیگ	جَیَشان	اُپلا	پاچک و غوشاک	خِثی

ه	ف	ع
اُبلی جلانا	پاچک سوختن	اختثاء
اُتار	نشیب ضد فراز	صَبَب
اُتارنا	فرود آوردن کسی را ازمکان	اِنزال
اُترسون	پستر پس فردا و پستر پریروز	بَعدَ یَومَین و قَبلَ یَومَین
اُترنگ	کرارا	سَاکِف
اُلٹو و اُلٹو	ایضا	+
اُتھلا	پیالۀ بے تہ	[illegible]
اُٹکل	اندازہ چیزی	[illegible]
اُٹیرن	چنگلوک	[illegible]
اُجاڑنا	ویران کردن	تخریب اِخراب
اُجڑ جانا	ویران شدن و دور گردیدن	خَرَب
اُجلا	سپید	اَبیَض
اَجمود	تخم کرفس	بزرُ الکرفس
اُجیالا	رشنی و فروغ	[illegible]
اَچار	اچاره و آچار و زیچار	مُخَلَّل
اچانک پکڑنا	[illegible]	اِغتلاث
اُچکّا	بروار و بدرو	مُتَلَصّص و خبّاب
اَچھا	خوش و خوب و سزاوار	حسن و زین و نعم و بلی
اُچھل جانا	برجستن	وَثُوب
اچھوانی	پت	خَرِیسَة

ه	ف	ع
اپنا ہی	از خود است و از ما است	هُوَ مِنِّی
اُتارا	[illegible]	[illegible]
اِترانا	خود نمائی	مرح و بطر و اشر
اُترنا	فرود آمدن از منزل و از دریا گذشتن	نُزُول و عُبُور
اُترہری	باد شمال و شمالی	[illegible]
اِتوار	یکشنبه	یَومُ الاَحَد
اَٹالا	بار خانه و رخت خانه	قمار و اَثاث
اُٹھا دینا	برخیزانیدن	اِزعَاج
اُجاڑ	ویران	خَراب و خَرابة
اِجاره	مزد دادن خانه وغیره	اِجَارة
اَجگر	گران تر	اَثقَل
اُجلائی	سپیدی	بَیَاض
اجرائن	زنیان و نانخواه	[illegible]
اَجیرن	[illegible]	تخمة و هیضة
اچانک	ناگهان و یکایک	[illegible]
اُچٹ جانا	جستن شمشیر وغیره	نَبوَة
اُچک لیجانا	و ربودن	[illegible]
اچّھا ہونا	به شدن	بُرء
اُچھو ہونا	واکفیدن	غَصّ
اخروٹ	[illegible]	جَوز کرم و خشک

ه	ف	عر	ه	ف	عر
آدا	ادا و آن و ناز	دَلال و غنج و شکل	اداکرنا	اداکردن	[illegible]
اُدبدانا	دست پاچه شدن	اِضطراب و اِضطرار	آدرک	آدرک	زنجبیل رُطب
اُدھار	وام و پساوست	قَرض و تَنْسِئَة و نَسِیئَة	اُدھار دینا	وام دادن	اِقراض
اُدھار لینا	وام گرفتن	اِقتِراض	اُدھار مانگنا	وام خواستن	اِستِقراض
اُدھر ادھر جمع کرنا	از ہر سو فراہم آوردن	[illegible]	آدھ گلا	نیم خام	+
آدھ مُوا	نیمجان و نیم کشته و بسمل	+	اَدھیڑ	میانه سال	عَوان
اُدھیڑنا	پوست کشیدن	کشط و سلخ و سمط	آڈا	آده	مَوقعة
اُرداوا	بلغور و بلغور کبیده	جَشِیشَة و جَریش	ارگجا	برگنه	خلوق و غالیة
ارگن	ارغن و ارغنون	+	ارنڈ	بید انجیر	خِروَع
ارمان (ترکیب است)	ارمان و آرزو	مُنیَة و اُمنِیَة و مُنا و امانی جمع	اروی	+	قلقاس (کرم و خشک)
اَرے (زبان فصیبات)	خنجره و غباره	مَجحَن	ارہر	دشمر و شاغل	دُرَج
ارے (ندا)	ارے	+	[illegible]	ستون	[illegible]
اُڑانا	پرانیدن	اِطارة	اُڑنا	پریدن و پرواز کردن	طَیَران
اڑنا	گہرگیری	حِران	اڑنگا	پای پیچک نهادن	شغربیة و ظهاریة
اڑواڑ	+	ظِلْظ	اڑیل	گہ گیر	حَرون
ازاربند	شلوار بند و بند تنبان	تِکّة و تِکَک جمع	ازاربند ڈالنا	ازاربند در ازار کردن	اِستِنکاک
اژدہا	اژدہا و اژدرہا	تِنّین	اژدہات	ہفت جوش	صُفر
اساڑھا	کاه خرمن بباد دادن	تَذرِیَة	اسپغول	اسپغول و اسپرزه	بزر قطونا
اسپند	سپند و سپندان	حَرمَل	اُستانی	آتون	مُعلّمة
اُستر	آستر و ہستر	بِطانة	اُسترا	اُستره و سوتراش	مُوسی

ه	ف	ع
اشارا	اشارہ	ایماء و غمز و رمز و لطیا
افلاس	درویشی و فلاکت	فقر و فاقۃ و خصاصۃ
اکتانا	دل گرفتن	ملال و ملالۃ
اکڑنا	برخود پیچیدن و نازیدن	تبختر و عجب
اکڑو	چنبک یا و غنجہ نشستن	قرفصاء
اکھاڑا	مجرگہ	مصرع
اکھیڑنا	برکندن و برکشیدن	نزع و قلع و تقلیع و اقلاع
اگارنا	گل از چاہ برآوردن	حمأ بالفتح ۱۲
اگر	عطر گرم خشک ۱۲	عود و قطر و مندل
اگل پڑنا	برآمدن تیغ بی کشیدن	اندلاق
اگنا	روییدن و رستن و دمیدن	نبت
اگوانی	پذیرہ شدن	استقبال
الاؤ	الاو	موقد النار
الٹا	بازگونہ و سر از زیر	مقلوب و منکوس
الٹا سوار ہونا	از پس و بر نشستن	تسنّد ر
الٹ پلٹ ہونا	برہم شدن اسباب	تقلب و انقلاب
السی	زغیرہ	کتان
الف ہونا	سیخ پا شدن	تمعّص اسنان و شباب
الگنے	[illegible]	کمّل و وضمۃ
الوب الجن	سرمۂ خفا	کحل الخفاء

ه	ف	ع
افطاری	روزہ کشا	فطور و فطور
افیون و افیم	مہاتل بر وزن تغافل ۱۲	افیون
اکڑا	شخیدہ	متشنج
اکڑکے چلنا	سینہ را کشیدہ و جنبان رفتن	شمر و دمل
اکونی لغت متصبات ۱۲	درشاب ولی	وحام
اکھڑی رسی	رسن یکتاہ	حبل و سحیل
اگاڑی	تالورہ چدار و چلوک	طوال و شکیل
اگال	اگال	بلاعۃ بضم موحدہ ۱۲
اگلا	پیشین و پیشینہ	سابق و سالف
اگلنا	بیرون انداختن از دہن	قذف
اگن چڑیا بھاکھا ۱۲	سمندر ۱۲	سمندل
اگھانا	سیر	شبعان
الاچی	شوشمیر	ھیل و قاقلہ
الٹا جننا	بازگونہ زادن	یتن
الٹ پلٹ کرنا و الٹنا	زیر و زبر کردن و تہ و بالا کردن	قلب و تقلیب
الٹے پاؤں پھرنا	بر قفا گشتن	رجعۃ قہقری
الغوزہ	توتک	شبابۃ
الگنی	ادنگ و آونددور	مغلاق
الو	چغد	بوم و بومۃ
الینڈنا و انڈیلنا	فرو ریختن	کب و تکب

ہ	ف	عر
امام	سرگروہ و مقتدی و کل سبحہ	اِمام بمعنی پیشوا
امانت رکھنا	ودیعت نہادن	اِیداع
اُمَس	گرمی سخت	عکة و عکاک و عکاک و عکیک
اَملتاس	خیار چنبر	خِیار شَنبَر
انار بیدانہ	ء	شَنباء
اَنٹی	کشادگی میان انگشتان	قوت
اُنجل	+	حَتیّة
انجیر	انجیر و انجیرہ	تِین
اِندر جو	زبان گنجشک	لسان العصافیر
اَندھڑ	بادتند و غبار انگیز	عاصف و هجاج و هوجاء
اندھیری	چشم بند	بُرقع الفرس
انڈواسی	+	بائض
انڈے سینا	بال بر بیضہ کشیدن و بیضہ پروردن	حَضَن
انگارا	آتش پارہ کلان	جمرہ
انگڑائی لینا	خمیازہ کردن و زدن و کشیدن	تمطّی
اُنگلی	انگشت	اِصبع
اُنگلی چوسنا	انگشت لیسیدن	مرث
انگوٹھا	نر انگشت	اِبہام
انگوٹھی پہننا	انگشتری پوشیدن	تختّم
انگیا	بارہ رنگ شاپلہ و چولی	+

ہ	ف	عر
امام باڑہ	حسینیہ و روضۂ ماہ محرم	+
امرت	[illegible]	ماء الحیوٰة و عسل
اَمنگا ڈھکا	باستار و سیتار	+
انار	نار و انار	رُمّان
اِنبلی	انبلی سرو ہند	تمر هندی
اَنٹی باز	+	قفّاف
انجن	توتیا و سرمہ	کحل
اندرائن کا پھل	کبست و تلخ خربزہ	حنظل
اندھا	کور و نابینا	ضریر و اعمی
اندھی	زن نابینا	عمیاء و عمیة و عمیّة
انڈا	تخم مرغ	بیضة و بیض
انڈے دینا	بیضہ دادن و تخم نہادن	بیض
انکھوا اکھوا	رویدگی کہ از زمین برآید	بارض
انگڑائی	خمیازہ و باسک	مطواء
انگشتانا	شست و زہگیر	ختیعة
انگلی چٹخانا	آواز برآوردن انگشتان	فرقعة
انگنائی	پیشگاہ	ساحة و قاعة
انگوٹھی	انگشتری	خاتم
انگور	انگور	عنب و کرم
انگیٹھی	آتشدان	کانون

۵۲۲ بر ضرورت شعرے بسکون با ہم آمدہ ۱۲ ۵۲۳ اول خشت خام را گویند و دوم پختہ را در نصاب ابو نصر فراہی گوید پس لبن خشت خام ست آجر پختہ ۱۲

ه	ف	عر
اَنی	نوک نیزہ	سِنان
اوپر	بالا	اَعلیٰ
اُوٹ	پردہ	حاجِز
اوٹنی	چرکین و لوہنیر	مِحلاج
اوجھ	شکنبہ	کِرش
اُوڑھنا	جامہ برخود انداختن	اِلتحاف و تغطی
اُوکھ	نیشکر	قصب السکر
اول	گرو	رِهن
اولما	رودہ دررودہ	مَسموط
اونٹ	شتر	بعیر و جمل
اونٹ کٹارا	اشترخار	+
اونٹنی	مادہ شتر	ناقۃ
اوندھا	بازگونہ	منکفئ و مقلوب
اوندھی مونہہ گرنا	برروافتادن	اِنکِباب
اُوہ و اُوہی	وخ و وخ جان	وَیْ
اَہیر	گاوبان	لبّان و بقّار
اینٹر	خودنما	مرح و بطر و اشر
ایڑی	پاشنا و پاشنہ	عَقِب
ایکلوتا	یکتا پسر	قحاد
ایلوا	صَبِر	صَبِر

ه	ف	عر
اوبھی	غاز گرفتن میل و خمیازہ	ثُؤبیۃ
اُوت (محاورۂ قدیم)	مرو بیزن	عَزَب
اُوٹنا (ای پنبہ)	فلخیدن	حلج
اوٹی روئی	فلخودہ و فلخیدہ	محلوج
اوجھی	شکم بندہ و شکمی	بَطِین
اُوڑھنی	سرانداز و دوائی و باشامہ	خِمار و مِعجر و مِقنعۃ
اُوکھلی	جواز و جوغن	مِهراس و هاون
اُولا	تگرگ و یخچہ و سنگچہ	بَرَد و غُراب
اُون	پشم	صُوف و وَبَر
اونٹ بٹھانا	خواباندن شتر	اِناخۃ
اونٹ گاے (ہندی)	اشترگاو پلنگ	زَرافۃ
اونچی نیچی	نشیب و فراز	اَرض ذات کُسور
اوندھانا	نگون کردن	نکّ و نکس
اُونگھ	پینگی	نعسۃ و سِنۃ و وَسَن
آہار	آش	+
اَیال	فش و یال	عُرف
ایڑ لگانا	پاشنہ زدن و کردن	رَکض و رَکل
اِیکرنگ	یکرنگ	صمیم و مُصمت
ایک منزلہ و دو منزلہ وغیرہ	خانۂ یک آشیانہ و دو آشیانہ	ذو طبقۃ و طبقتین
اِینٹ	خِشت	لَبِن و آجُر

ه	ف	عر	ه	ف	عر
اِیندھن	ہیمہ و ہیزم	حَطَب	ایوا ڑا زبان دہات	آغل	حَظِیرَة

باب بای موحدہ مع الالف

ه	ف	عر	ه	ف	عر
باپ	پدر آتا در ترکی گویند	آب و والِد	بابرنگ	برنگ کابلی گرم و خشک ۱۲	+
بابونہ	بابونہ	بابونج و تفاح الارض	بات	سخن و گفتگو	کلام و منطق
بات بدلنا	زبان برگردانیدن و سخن برگردانیدن	تغییر و تبدیل	باتیں کرنا	سخن گفتن	تکلم و تفوہ
بانٹ	سنگ ترازو	صنجة المیزان	باجرہ	کاورس	جاورس معرب ۱۲
باچھ	کنج دہان	صامغ و شدق	باورلیسہ	باورلیسہ و کماج	کربة
بادل	ابر و میغ	غمام و سحاب عارض و رباب	بادیا	کاسہ مسی کلان	قمعة و جفنة و عس
برانی	بارانی	ممطرة و لبادة	بارتنگ سرد و خشک ۱۲	بارتنگ زبان برہ و خرغول	لسان الحمل
بارہ بانی	دو ہی و شش سری	ابریز و نضار	بارہ سنگا	گوزن و نخچیر	ایل و وعل
باربرواری	باربرداری	حمولة	بارہی	ہنگام معین	نوبة
باڑھ	آب و دم تیغ	غرار و حد و ظبة	باڑہ صف درختان ۱۲	رده و رستہ	سکة و انبوب و سطر
باڑھ	پرچین و خاربست	وشیع	باڑھ	جوش دریا	مد و طم و تموج
باڑھ	بالیدگی	نمو	باڑھ رکھنا	آب و دم دادن	شحذ و سن
باڑھ کر جانا	ریختن دم شمشیر	تفلل و فلول	باڑھیا	فسان کش	شحاذ و سان
باز	باز	بازی ابواز جمع ۱۲	بازاری	بازاری و مردم بازاری	سوقی
بازو	بازو	عضد	بازو	بال مرغان	جناح
بازو	بازو در والنی	عضادة	بازوبند	بازوبند	دملوج و دملج
بازیگر	بازیگر	مشعبذ و مشعوذ	باس	بوی خوش و بدبو	نشر و نتن
باسی	شبینہ	بائت	باشا	باشہ	باشق و علام معرب ۱۲

۱۱

ہ	ف	عر
باگ	دوال لگام	عنان (اعنۃ جمع)
باگ ڈھیلی کرنا	سبک دن عنان	ارخاء
باگ موڑنا	عنان پیچیدن	عطف و ثنی
باگھنی	مادہ شیر	اسدۃ و لبقۃ
بالا	شیر خوارہ	طفل
بالا (زیور)	گوشوارہ	قرط و شنف
بال بکھیرنا (در ماتم)	گیسو پریشان کردن	نشر الشعر
بال جھڑنا	ریختن مو	انحسار
بال چھڑ	+	سنبل الطیب
بالشت	وجب و کدست و ربدست	شبر (اشبار جمع)
بالو	ریگ	رمل
بالی (آشیرعۃ ترکی)	گوشوارہ و آویزۂ گوش	قرط و رعثۃ
بان	تیر چرخ	+
بانات	سقرلات و جارہ تخچوا سترہ	جوخ و لندرہ
بانبی	سوراخ مار	جحر (بضم جیم و سکون حا)
بانجھ	سترون و ستاغ	عقیم و عاقر
باندھنو	گلبند و گلبندے	+
بانس	نے	قصب و قصبۃ
بانس کی جڑ	ریشۂ نی و بن نی	عنقر
بانسلی	نی و نیشہ و نیچہ	قصب و شبابۃ و مزمار

ہ	ف	عر
باگ ڈور	بالہنگ و جنیبور	مقود
باگ کھینچنا	جلو باز کشیدن	کبح و کفح
باگھ	شیر	اسد (اسود جمع)
بال	موے غیر صوف و غیر پشم	شعر (بالفتح)
بالاپوش	شادہ بچہ	لحاف
بالاخانہ	منظر و برواره و روزغہ	غرفہ و علیۃ
بال بکھیرنا	موی کشادن	سدل و ارسال
بال چننا	موی برچیدن	نتف و نمص
بال سلجھانا	راست کردن موی	تسریح
بالشت سے ناپنا	وجب کردن	شبر
بالو کی دوات	دوات ریگ	مرملۃ
بالی (بشاق ترکی)	خوشہ	سنبلہ
بانا	پود	لحمۃ
بام (قسمے از ماہی)	مار ماہی طلاست و برد بحرام	جریث و انقلیس و جری
بانٹنا	بخش کردن	توزیع و تفریق
باندھ	بند آب	بزغ و سکر
بانڈا	بکنک	ابتر و بتراء
بانسا	سبیبے و دیوارک سنبیہ	قصبۃ الانف و عیر
بانس کا چھلکا	پوست نے	لیطہ
بانسلی بجانا	نی دمیدن	زمر و تزمیر

ه	ف	ع	ه	ف	ع
بانیان ہاتھ	دست چپ	یَدِ لیسرای	باولہ	باد	رِیاح
باوبندی	گرہ بباد زدن	عَبث	باورچی	طعام پز	طبّاخ وطاهِی
باؤلی	والے بروزن لای	+	باؤلی	زن دیوانہ ولی خرد	مجنونہ وحمقاء
بائین	چپ	یَسار	ببری	سوی پیشانی	طُرّہ
ببول	مُغیلان	سَمُر وسمرۃ	بُت	بُت	صَنَم ووَثَن
بتانہ	وستیہ ودست برنجن	سِوار وقُلب	بتھوا	سرگنک سمرو ترہ	سَلق وقُطف
بتّی	پلیتہ	فَتیلۃ وذُبالۃ	بتّا شکن فریبی شکم	نور وشکم	عُکنۃ
بٹّا	برتہ وسنگ صلایہ	فِهر وصلایہ	بٹنا	تافتن	فَتل
بٹیر	بوشر و ورشیہ	سلوی وسمانی	بجانا	نوختن وزدن	دَقّ وضَرب
بجلی	درخش	برق وصاعقۃ	بجلی چمکنا	درخشیدن برق	لَمُوع وخفوق
بچھنہ زبان قصبات	شلہ	کرسف وفرصۃ	بجّو	کفتار	ضَبع
بچھڑا	کشکین وشکینہ	+	بچھڑا	خشت سبو	کرامۃ
بچھڑے کی روٹی	نان کشکین وسیار	+	بچھایا پانی	آب دراغ	+
بچ	اگر ودبرج ترکی	وَج گرم وخشک	بچانا	نگہبانی وپاسداشتن	حمایۃ ووقایۃ وحراسۃ
بچاؤ	پناہ وگریزگاہ	ملاذ ومفرّ	بچھڑا	گوسالہ	عِجل وفُرقُد
بچھو	گژدم	عقرب وشبدع	بچھونا	بستر	بِساط وفراش
بچھیا	بچہ ماوہ گاؤ	عِجلۃ	بچھیرا	اسپ کرہ	مُهر
بچی	ریش بچہ وریشچہ	عَنفقۃ	بچھیانا کان کا	جنبانیدن اسپ ہر دو گوش	صَمَّا
بچوں والی	بچہ دار	مُطفِل	بخار	تپ	حُمّی وبُخار
بخار آنا	تب کردن وگرفتن وکشیدن	حُمّ	بخاری	پرخو	+

ه	ف	عر
بدخو	بدخو	شکس و زعر و ور
بدر	نقره کوب	مُفضّض
بدشگنی	بدشگونی و بدیمنی	شامة و طیرة و تطیّر
بدکاری	بدکاری	زناء و بغاء و فسق و فجور
بدن ملنا	بدن مالیدن	دلک و تدلّک
بدھیا	خایه کشیده	خصيّ
برامده	سایبان	صُفّة و ظُلّة
براورد	براورد	تخمین
برابری کرنا	همسری کردن	مساجلة
برائی	بدے	سیّئة
برتن	آوند و ...	ظرف و اناء
برچھی	زوبین	حربة
برس	سال	سنة
برسپت	اورمز و هرمز	برجیس و مشتري
برف	برف	ثلج
برفی	صابونی	صابونیة
برقع اٹھانا	نقاب از رخ برافکندن	زخرجة و ادارة
برکت ہونا	برکت شدن	+
برما	برمه و برماه و ...	مثقب و برزم
برن	سراپا	حِلیة

ه	ف	عر
بدذات	بدذات	خبیث و شریر
بدر نویسی	ابواب	+
بدکار	بدکار	زانی و بغی و مومسة
بدلی کا کھلنا	واشدن ابر	انقشاع
بُده	چارشنبه	یوم الاربعاء و دکار
بُرا	بد	قبیح
برّانا	خفنک و یوسینه	کابوس و عبد الجنة
برابر	برابر و همتا و همسر	کفو و عدیل
براده	سونش	برادة
بربری خانه	گوسپند خانه	ماوی الغنم
برچھا	نیزه و دراز سناندار	رمح و اسل
برداشت کرنا	تیمارداری و نیکوداشت	صنعة
برسات	برشگال	بسارة
برطرف کرنا	برطرف کردن	عزل
برف والا	برف فروش	ثلاج
برقع	روبند	برقع و نقاب
برقع ڈالنا	برقع بر رخ افکندن	تبرقع و تنقب
برگد	+	ذات الذوائب
برما	سنبیدن	تثقیب
برنگا	گذاره و پرواره	هردیة

ہ	ف	عر		ہ	ف	عر
بَرنی	رستنگاه مژه	شُفرؔ اَسکُفٌ		بروٹھا محاورۂ قصبات	+	سُلَّاة
بَرَہا	آب راہہ	غَمِیس		بَری	شیر بہا ساچق ترکی	+
بڑا جھوٹھا	بسیار دروغگو و دروغ زن	کذّابؔ اَفّاکٌ وطمّاس		بُرائی	بزرگی	عظمة
بڑائی کرنا	ستودن	مدح وثنا		بُربُرانا	ترکیدن	غمغمة وجمجمة
بڑا چلنے والا	بسیار رو	مَشّاءٌ		بُڑبھس	فرتوتی	خرافة
بڑ کنگا	دراز بینی	اَشمؔ وانفان		بڑھانا	دراز کردن	اِطالة
بڑھانا	از حد درگذشتن در مدح	اِطراء		بُڑھیرا	+	شُيَيبةُ العجوز
بڑھنا	دراز شدن و بالیدن	طُول ونُمُوّ		بڑھوتا	کمچین	شُفاهِی
بڑھی	کنکار تیغو تنگر و دروگر	نجّار وقَین		بڑھیا	پیرزن وپیرہ زال	شَیخة وعجوز وشہبرة
بُزا	بُزَک	+		بُس	تابو	فرصة سم
بِساطی	سقط فروش وخردہ فروش	سَقَطی		بسانا	خوشبو کردن چیزی	تعطیر
بسانا	آباد کردن	تعمیر		بَسانا	کسے را جا دادن	اِیواء
بساہند	بدبو	عَمروؔ زُهمَة		بَسنا	آباد وآبادان	عامر
بَستی	آبادی	عمارت		بِسورنا	لب برچیدن	جُموش
بسولا	تیشہ	مِنحَتٌ وقَدوم		بَسولی	تیشہ معمار	فَلع
بَسیرا	شب بسر بردن	بَیتُوتَة		بَسیرا	شب نشین	مَبیت
بطانا	زیر پیچ	+		بطخ	بط آبی	بطة واوز
بغبغا	غبغب	غبغب		بُغرا	دخمه بفتح دال مهمله	شِقشِقه
بغل قوش ترکی	بغل مردین بازو	اِبطه		بغلی	خشتک وخشتچه	لِبنه
بغلگیر ہونا	در آغوش گرفتن	معانقه وعناق		بغل میں داب لینا	دربغل گرفتن وزیر بغل گرفتن	تأبّط

16

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
بغلین بجانا	بغل زدن و بغلک زدن	ثَمَاتَة	بفا	سبوسہ	هِبْرِيَة وحزاز
بقچہ و بغچہ	جامہ پیچ	صُوان	بک	بسیار گوئی و درازنفسے	بَق وبقاق
بکرا	بُز نر	تیکش	بکری	بُز مادہ	مَاعِزَة
بکری کا بچہ	بچہ گوسفند	جفر و عناق	بکل	پوست درخت	لِحَاء
بکواس	درازنفسے	ثرثرة	بکھیرنا	پراگندہ کردن	نثر و تنثیر
بکھیڑا	ہنگامہ و بلا و شور	نزاع	بکینی	گاؤ و شتر مادہ کہ شیر کم شدہ باشد	صلود و بکیئہ و مصلاد
بگڑنا	بہم بر آمدن و دل دگر کردن	تغیر	بگلا	بوتیمار و غمخورک	مَالِكُ الحَزِين
بگولا	گرد باد و دیوباد و ستکدولہ	اعصار و زوبعہ	بگھارنا	سیر داغ و بو و غمجوش	+
بگھیلا بچہ	شیر بچہ	شبل	بل	سوراخ موش وغیرہ	سرب وجحر
بَل	زور و نیرو و دلتوانائے	قوة	بَل	شکنجے	عوام و امت و اود
بُل	شلفینہ و کس	فرج و حر و کس	بِلّا و بِلاؤ نیز	گربہ نر	ضیون
بُلا	بلاو پتیارہ	داہیہ و جوکر و غول	بُلاق	بُلاق	خزام
بُلاق	دیوار کشنی	وتر الانف	بلائیں لینا	بلا چین شدن و قربان و صدقہ	فِدَاء
بُلبُل عربے	ہزار و زندباف	کعیب و عندلیب و جمیل	بِلبِلانا	پیچیدن و ضطراب کردن	تضوق
بُلبُلانا	آواز شتر از مستی	شقشقہ	بلبل چشم	بلبل چشم و چشم بلبل	+
بُلبُلا و بُلّا	غنچہ آب و سوز آب و غوزہ آب	حباب و غران و نفاخات	بلّی	گربہ و تانو و پوشک	سنور و هرة
بِلی	بندر	مزلاج و مغلاق	بلی لوٹن	نرہ گربہ و باد رنگبو و ترنجان	بادرنجبویہ
بُننا	بافتن	نسج	بناوٹ	ساختگے	تکلف و تصنع
بُناوٹ	بافتگی	حیاکة	بنجر	خشکار	دغما و مرت
بندر	بوزنہ و بوزینہ و چز و میمون	قرد و دباج	بندروالا	میمون باز	قرّاد

ہ	ف	عر
بندریا	مادہ بوزنہ	قِردۃ
بندھوا	بندی و زندانی	مسجون و اسیر
بندیخانے میں کرنا	بزندان کردن و فرستادن	تسجین
بنسی	شست	شِص
بنفشہ	بنفشہ	بنفسج
بنیا	غلہ فروش و بقال	بقّال
بوبک	پسر نابالغ	+
بوٹی	تکہ	بضعۃ و مزعۃ و وذرۃ
بوجھ	بار	حمل و ثقل
بوجھل	گران	ثقیل و وقیر
بورا	سبوسۂ چوب	نشارۃ
بوڑھا	پیر	شیخ و هرم
بول	گفت و گفتار و سخن	قول و کلام
بول	+	مسّ
بونا	کوتہ پاچہ و خرد پاچہ	نغاش
بوند	یوجہ و چکہ	قطرۃ
بھابھی	زن برادر	زوجۃ الاخ
بھاتی و بھنتی	طعام ماتم	وضیمۃ
بھاٹا	کم شدن آب دریا	جزر
بہارنا	جاروب زدن	کسح

ہ	ف	عر
بندوق	تفنگ و تفک	+
بندیخانہ	زندان و بندیخانہ	سجن و محبس
بنسلوچن	تباشیر	طباشیر
بن مانس	+	نسناس
بنولا	پنبہ دانہ و کلچہ	حب القطن
بوائی	کفتگی پا	فلوع و شقوق
بوتہ	بوتہ و شتر بچہ	فصیل
بوجھ	دریافت	ادراک
بوجھل	گران بار	مثقل
بوچھار	ریزش و سرشک باران	رشاش المطر
بورانی	بورانی	بورانیۃ
بوزا	بوزہ و بگنی و آخسمہ	فقاع
بول	بگو و حرف زن	قل و تکلم
بولی	زبان	لهجۃ و لغۃ
بونا	کشتن و تخم ریختن	زرع و بذر
بھاپ	دود دیگ و تف دیگ	بخار
بھات	برنج و بتہ	بهط
بھاٹ	بادفروش و بادخوان	وصاف و مطری و مادح
بھاجی	کاسۂ همسایہ	+
بھاری	گران	ثقیل

ہ	ف	عر
بھاگنا	گریختن	اِبَق
بھالا	نیزہ	رُمح
بھانت بھانت	گونہ گونہ	اَنواع و اَنحاء و اَصناف
بھانجی	دختر خواہر	بِنتُ الاُخت
بھان متی	حقہ باز و طاس باز	مُشعبِذ و مُشعوِذ
بہانہ	بہانہ	حِیلہ جمع حِیَل
بھائی آغا ترکی	برادر و داور و بالو	اَخ جمع اِخوۃ
بہت	بسیار و فراوان	جَزِیل و غَزِیر
بھٹ	خانۂ روباہ و گرگ وغیرہ	دِیماس و جُحر
بھٹنے	سرِ پستان	حَلَمہ بالتحریک
بھٹی	گلخن	قَمِین و اَتُون
بھٹیاری سرا	مہمان سرا و مسافر خانہ	خَان و رِباط
بہرا	کر	اَصَمّ و اَوقَر
بھرتی	آگن و آگنہ	حَشو
بھر لینا	گرفتن ہمہ حق خود	اِستِیفاء و توفّی
بھرنا	آمودن	مَلَاء بالفتح
بھروپیا	صورت باز	+
بہری	زن کر	صَمّاء
بھڑ بھونجا	نخود بریز و نخود بریز	مُحَمِّص
بھڑکنا	زبانہ کشیدن	اِلتِہاب

ہ	ف	عر
بھال	نوک نیزہ و تیر	سِنان
بھالا مارنا	نیزہ زدن	طَعن و اِسعاط
بھانجا	خواہر زادہ	اِبنُ الاُخت
بھنگ	بنگ و کنب	حَشِیش و قِنّب
بھاوج	ینگہ و زن برادر	کَنّۃ کنائن جمع
بھاؤ	نرخ	سِعر
بہپارا	کہتاب برو زن مہتاب	بُخور
بھتیجا	برادر زادہ	اِبنُ الاَخ
بھٹکنا	راہ غلط کردن	ضَلالۃ و تِیہ
بھٹی	داش و داشت	کُور
بھٹیارا	+	طباخ الخان و الرباط
بھچک	خیرہ و ششدر	متحیّر و مبہوت
بھرانا	بحوصلہ ریختن	غَور و غَرار و زَق
بھر دینا	جملہ حق ادا نمودن	توفیہ و اِیفاء
بہرم	بزرگے	وقعۃ و عزۃ و عظمۃ
بھرنا	آلودن آغشتن	تلوّث
بھروسا	امید	توقّع و اعتماد و اتکال
بھڑ	کابیز	زنبور و دبور و زنبار
بھڑکانا	تیز کردن	اِلہاب
بھڑکنا	وحشت خوردن	نُفور و نِداد

فارسی و سکون شین معجم و بسین مہملہ نیز آمدہ بمعنی گرسنگی ١٢

ه	ف	عر
بھڑوا	کس کش و زن جلب و زن باج	قوّاد و دیوث
بہشتی	بہشتی	اہل الجنۃ
بہکانا	ورغلانیدن	اغوا
بھگونا	خیسانیدن	مرث و نقع
بہل	ارابہ	عجلہ
بھلاوان	بلادر گرم خشک	بلاذر
بھلائی	خوبی و بہتری	حسنی و حسنۃ
بھلکڑ	فراموش کار و ناپادوار	نسیّ
بہلا	بہلہ و نکاف	تفازہ
بہنا	بھینہ و پینہ زن	حلاج و ندّاف
بھنبھنانا	بدماغ حرف زدن و از بینی سخن گفتن	خخنہ و غنّہ
بھنبھیری	+	برقات
بھنگا	کاژ	اقبل و احول
بھنگھوٹنا	بنگ سا	+
بھنگی	کودکش بکناس	مطہّر
بھنوئی	یزنہ	صہر و ختن
بھنی	دست قال سفتہ و مشش	+
بھوسی	سبوس	نخالہ
بھوک	گرسنگی و گشنگی	جوع و مسغبۃ
بھول جانا	از یاد رفتن	ذہول

ه	ف	عر
بھس	کاہ	حثّی و تبن
بہشتے	آبکش	سقّاء
بھکاری	درویش و دریوش گدا و گدیہ گر	شحّاذ
بھگوڑا	بسیار گریزپا	اباق و ملاذ
بھلا	خوش و نیکو	طیب و حسن و زین
بھلاوا دینا	فراموش گردانیدن	تنسیہ و انساء
بھلائی و بیجا	لولوہ	+
بھلکڑ	غلط کار	مغلاط
بہن	باجی خواہر ہمشیر	اخت
بھنبھنا	+	اغن و اخن
بھنبھنانا	شورش مگسان	اغنان
بھنڈی	+	بامیاء و ثریاء
بھنگا	+	براعہ و سمول
بھنگیڑا	بنگاب ساز	+
بھنگے	بنگ نوش	حشاش
بھنور	گرداب چرغاب	ربطۃ و دردور
بھنو	سنہ و سنہار	کنّۃ
بھوبھل	خزیر	ملّۃ
بھوکا	گرسنہ و گشنہ	جائع و جوعان
بھولا بسرا	از یاد رفتہ	نسیا منسیا

ہ	ف	ع
بھُھونا	برشتہ و بریان	شِوَاء
بھونکنا	عفعف کردن	نُباح و عُوَاء
بھونرا	بوزہ و درخشف	الزُنبور الاسود
بہی	روزنامہ	دفتر الحساب
بھیدی	ہمراز	نَجِیّ
بھیرون	زیرافگن	+
بھیڑ	مادہ میش	نعجۃ
بھیک	گدیہ	کُدیۃ
بھیگنا	ترشدن	ابتلال
بھینسا	گاومیش نر	جاموس معرب
بیاج	سود	رِبٰو
بے ادب	بی انسام ونافرہنجہ ونا تراشیدہ	تارک الادب وسیٔ الادب
بیاہ	کدخدائی	عُرس
بیوپاری	سوداگر	تاجر
بیٹا	پسر و رود و فرزند و لقد	ابن و ولد و عاقبۃ وسلالۃ وخلف
بیٹی	دختر و دخت	بنت و ولیدۃ وسلیلۃ
بیچ	میان	وسط و اوسط
بیچوں بیچ	میان و میانہ	بحبوحۃ و بحاق
بے حیائی	بیشرمی	وقاحۃ
بیر	کُنار	نبق

ہ	ف	ع
بھونکانا	بفغان آوردن	انباح
بھونچال	زمین لرزہ	رجفۃ و زلزلۃ
بہی	بہ و آبی و توج	سفرجل
بہیا	سیلاب و توجبہ	سیل
بھیڑ	انبوہ	ازدحام
بھیڑا	میش نر	کبش و ضان
بھیڑیا	گرگ	ذئب و سید
بھیک کا ٹھیکرا	کشکول	شلاق
بھینس	مادہ گاومیش	جاموسۃ
بیا	کیتو	تنوط
بیاج خور	سود خور	مُربِی
بیعانا	بیعانہ و دربون	عربان و عربون و مستکان
بیت	بید	خیزران
بیٹ	پیخال	ذرق
بیٹھنا	نشستن	قعود و جلوس
بیج	تخم	بذر و بزد
بیچ	در میان آمدن	فی الوسط
بے حیا	بی شرم و بی آزرم	وقح و جالع
بید	پزشک و برشک	طبیب و آسی و نطاسی
بیری	درخت کنار	سدرۃ

ه	ف	عر	ه	ف	عر
بیربہٹی	عروسک	+	بیرالسا	سُل	طوف ورمث
بیڑہ	+	سَبِیقَه	بیڑہ لیجانا	راندن دشمن ستور انرا	اِستِیاق
بیڑی	بندپا وزاولانہ	اَدْهَم ومِزمَل	بیکار	بیکار	مُتعَطِّل
بیگار	مُجَرک	تَسخُر	بیگاری	بیگاری	سُخرَة
بیل	بیارہ وپا پیچان وویرہ	یَقطِین	بیل	نرگاو	ثَوَار
بیلچہ	بیل	مِجرَفَه	بیلن	چوچہ وچوبہ	مِحوَر ومِسطح ومرقاق
بیمار داری	رنجور داری	تَمرِیض	بے محاسبہ	برو قلم نیست	مَرفُوعُ القَلَم
بینٹ	دستہ	نِصَاب ومِقبَض	بینڈا	سترن فدرنگ	شِجَار
بین	مویہ	نُدبَه	بیونتنا	جامہ بریدن	قَطع
بینگن	بادنگان بادنجان معرب	اَنبَ وکهکب	بین ہتھا	چپہ	اعسر والفت
بینی	بینی وبینی در	رِتَاج	بیوقت سونا	خواب بی ہنگام	نام فلان ولم ینم عصرا
بےوقوف	بیوقوف وگول وکون خر	اَبلَه واحمق	بیہڑ	جرجر	جُبُوب صبیر

باب بائ فارسی باالف ❖

ه	ف	عر	ه	ف	عر
پاٹا	گورک جامہ کوب	مِرحاض وعصا	پاٹ	جامہ یکتخت	لِفق
پاٹ	پرہ آسیا	ضَرَّة	پاٹنا	انباشتن	کَبس
پاٹھا	فیل بچہ	دَغفَل	پاجی	دون وفرومایہ ولفترہ	رَذِیل ووغل
پاخانہ	آبخانہ وخلاجا وادبخانہ	بَیتُ الخَلا وکَنِیف	پاد	گوز وتیز	ضُرَاط ودام
پادری لغت انگریزی	کشیش بروزن ریس	قِسِّیس معرب	پادنا	گوزیدن وتیز زدن	ضَرط
پارا	سیماب جیوہ بروزن میوہ	زِیبق وزوق	پارسال	پار وپیرار	السَّنَةُ المَاضِيَة والسَّنَةُ السَّابِقَة
پاڑھ	خووچوب بست	+	پاسنگ	پای سنگ	عَین

عر	ف	ہ	عر	ف	ہ
تفتیت	پارہ پارہ کردن	پاش پاش کرنا	عاس وحارس	پاسبان و تپانچی و دزدچہ	پاسی
حفش	خیمہ کوچک	پال	عفیف	پاکدامن پارسا	پاکدامن
+	خانہ رس	پال	شراع وجل	بادبان	پال
مربوب	پرورده	پالا	صِر	+	پالا
ایکاف	پالان نہادن	پالان باندھنا	اکاف وحِل	پالان	پالان
رب	پروردن	پالنا	اسفاناخ معرب	اسپناخ	پالک
حضریجہ ومبطخہ	پالیز وفالیز	پالیز	مہد مہود جمع ہو	گہوارہ	پالنا
حمامۃ مسرولۃ	کبوتر پر پا	پاسوز	تجفاف	برگستوان بجیم وگجیم	پاکھر
خامس	پنجم وپنجمین	پانچوان	خمس	پنج	پانچ
سماد	انبار	پانس	ضہیاء	+	پانڈ
قرعہ	+	پانسا	دبول ونزبل	نیرو وادن مین	پانسہ ڈالنا
ماء	آب	پانی	جنح وصبن	کعبتین غلطانیدن	پانسا پھینکنا
شرب	آب خوردن	پانی پینا	+	وہان پر آب گشتن	پانی بھر آنا مونہہ مین
رجل	پاچہ	پائنچہ	ذاب من الحیاء	از شرم آب شد	پانی پانی ہوا
نضب وغیض	فرو شدن آب در زمین	پانی سوکھ جانا زمین مین	تشمیر	پاچہ بالا زدن	پائنچا چڑھانا
رجل قائمۃ جہت انسان واکبر وغیرہ	پاے	پانون	سکب	آب ریختن	پانی گرانا
خدر الرجل	بخواب رفتن پای	پانون جھنجھنانا اور سو جانا	انکباب وحط	بر پاکسے افتادن	پانون پڑنا
دلک وغمز	مشتمال کردن	پانون چپی کرنا اور دابنا	ترعرع	پاوا شدن طفل	پانون جانا لڑکے کا
اسِرّ بضمتین ومہملتین	پایہ تخت وغیرہ	پائی	کراع	پاچہ گوسپند وغیرہ	پائی
+	نقل مکان	پای تراب	دار السلطنۃ	پاے تخت	پای تخت

ه	ف	عر	ه	ف	عر
پائجامه	شلوار و تنبان و پاچه و زیر جامه	سَراوِیل	پائل	خلخال	یارَنجَن
پائل	نگور تنبان زاده و باز گونه زاده	مُرجُول و مَیتُون	پپیانا	سیم کردن	اِستِمکات و تقبیح
پپوٹا	بام چشم و پلک	جَفن جفون جمع	پپڑی	پوست خشک	قِشر و قشارة
پت	تلخه	صَفراء و مِرّة	پت	آبرو	عِرض
پتا	برگ درخت	وَرَق	پتا	نشان و سراغ	علامة و سمت
پت جھاڑ	خزان و برگ ریز و بابزو شهرگان	خَرِیف	پتر	+	ضَبّة
پترا	+	تَفَوابم	پتلا	تنک و باریک	رقیق و دقیق
پتلا	پیکر	تِمثال	پتلی	مردمک انگور	اِنسانُ العین
پتلی	+	لُعبَت	پتلی کا ناچ	شب بازی و لعبت بازی	+
پتنگ	کاغذ باد و هوائی	طائش محاورہ حال	پتنگ	بکم	بَقَّم
پتنگا	پرکاله آتش	شرارة النیران	پتنگا	پروانه	فَراش
پتوار	دنبال کشتی	سُکّان	پتواس	پتواز	کندر کاو و بقعة
پتھر	سنگ	حَجر و حِجارة	پتھر کا مکان	مکان سنگین	مَرصوص و مصبر
پتھر مارنا	سنگسار کردن	رَجم	پتھراو کرنا	سنگ باران کردن	اِمطار الحجر
پتھری	فسان و سان	مِشحَذ	پتھری	سنگ چقماق	قَدّاح
پتھری	سنگ مثانه	حَصاة المثانة	پتھری	سنگریزه	حَصی و حَصبة
پتی	برگ کوچک	وَرَق	پتی	ایر	شَرای
پتی جھاڑنا	برگ افشاندن	هَشّ و حَتّ	پتی جھڑنا	برگ ریختن	اِنحِتات
پتیلا	پتیله و پتیل و پاتله	قِدر	پتیلی	دیگ مسینه خرد	کِفت
پٹ	تخته در	مِصراع	پٹ	نگون	مکب

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
پٹا	گلو بند سگ وغیرہ	مِخْنَقَہ ۱ه	پٹارا	+	سَلّة ۲ه
پٹاری	+	جُوْنَہ ۳ه	پٹری	روش وخیابان	+
پٹپڑ	دشت سادہ	قَفْر وجَرْد ۴ه	پٹخنا	فرونشستن آماس	اِنْفِشَاش ۵ه
پٹکا	کمر بند پہلے باغ ترکی ۱۲	نِطَاق ومِنْطَقَة	پٹکنا	برزمین زدن	رَمْی ولبط ۶ه
پٹوا	علاقہ بند محاورہ حال ۱۲	+	پٹھا	پی	عَصَب
پٹھا	چوزہ	فرخ ۷ه	پٹی	سربند	عِصَابَة
سپٹے	زخم بند ورگ بند	عِصَاب	پٹیلا	مالاوگرا	مِسْلَفَة ۸ه
پجاوا	پزاوہ ودش	کُوْرَةُ اللَّبِن	پجوڑا	ناکس وفرومایہ	رَذِیل ودَغَل
پچانا	شکستن طعام ومعدہ	هَضْم	پچتانا	افسوس خوردن	تَلَهُّف وتَفَكُّن ۹ه
پچر	پانہ ۱۰ه	شِكَّة	پچر لگانا	+	وَشْظ ۱۱ه
پچکاری پانی کی ۱۲	دیگیر	مِضَخَّة ۱۲ه	پچکاری	+	مِزْرَقَة ۱۳ه
پچلونا	+	هَاضُوْم	پچنا	+	اِنْهِضَام
پچھاڑی	تالورہ وپابند	شَطَن وشِكَال	پچھاڑیں کھانا	خود را برزمین زدن	تَجَعْجُع
پچھلے پاؤں پھرنا	برقفا برگشتن	رُجُوْع عَلَى الْعَوْد	پچھم وپچھانہ	خاور وباختر	مَغْرِب
پچھنا	نشتر	مِشْرَط ۱۴ه	پچھنے لگانا	کلک زدن	شَرْط وبَزْغ ۱۵ه
پچھوا وپچھیا	باد قبلہ	دَبُوْر ۱۶ه	پچھوڑنا	غلہ فشاندن	نَسْف
پچھوڑن	+	نُسَافَة	پدانا	گوزانیدن	تَضْرِيط ۱۷ه
پدوڑا	گوززن وگوزندہ	ضَرَّاط	پدوڑے	زن گوزندہ	ضَرَّاطَة
پر	پر ومگر ۱۸ه	لٰكِنَّ	پر	پر	رِيْش
پُر	ولو بزرگ	غَرَب ۲۰ه	پُرانا	کہنہ ودیرینہ	عَتِيْق ۱۹ه

ه	ف	عر	ه	ف	عر
پربال	موی دیدہ	اَلشَّعرُ المُنقَلِب	پرچھاڑنا	گریزوگریج	لنسکل
پرچھاڑنا	پرافشانی	تَنَفُّض تَنفُش	پرجھڑنا	پرافتادن	لنسل
پرچھے	خرچین بار دان	خُرج	پردادا	فرجد	جَدُّالاَب
پردادی	جدہ پدر	جَدَّۃُ الاَب	پردا	پردہ	سِتروحِجاب
پردہ اوٹھانا	پردہ کشیدن وبرگرفتن	دَفع وکشف	پردا ڈالنا	پردہ افگندن وانداختن	سَدْل
پردیکی بی بی	پردگی	مُخَدَّرَہ	پردیس	+	دارالغربۃ
پردیسی	غربت زدہ ودیدہ	اِبنُ السَّبِیل وغریب ومسافر	پُرس	قد آدم	بَطحَۃ
پرسوں آواز کون ترکی	پریروز	قَبلَ الاَمسِ	پرسوں آیندہ ترکی	پس فردا	بَعدَ الغَد
پُرسا	پُرسہ وماتم پرسی	تَعزِیَۃ	پرکٹ	مرغ بریدہ پر	[illegible]
پرکترنا	پربریدن	قَصّ	پرکھنا	سرہ کردن	نَقد وتَعَقُّل
پرکار	پرگار	فرجار ودَوّارَہ	پرگیری	پرتیر	رِیشُ السَّهم
پرگیری لگانا	پرتیر نہادن ونشاندن	قَذّ وتَریِیش	پرگنہ	پرگنہ وقصبہ	+
پرمٹ	+	فُرضَہ	پرمیو	پرسیو سوزاک	حُرقَۃُ البَول
پرنالا	ناودان	مِیزاب ومِزراب	پرنالی	ناودکفل	+
پرنانا	فرجد	اَبُ الجَدِّ لِلاُمّ	پرندہ	پرندہ ومرغ	طائر
پرنوچنا	پربرکندن	نَتف	پروار	خانوادہ	عَشِیرَۃ
پروانہ	فرمانِ بادشاہ	مَرسُوم	پروانہ	کاغذ روائی	جَوار وفسح
پروا	باد مشرق	صَبَا	پروتا	نوُنَد	اِبنُ اِبنِ الاِبن
پرہ	رَدہ وپرہ	صَف	پرا باندھنا	پرہ بستن	تَصفِیف
پرہیز کروانا	پرہیز فرمودن	حِمیَۃ	پرہیز کرنا کسی	پرہیز کردن	حذر واحتراز واجتناب

ہ	ف	عر
پرہیز کرنا بیمار کا	پرہیز کردن	اِحتِماء
پری	پری	جِنّیّة
پڑاؤ	فرودگاہ کاروان	مَحَطُّ القافِلَة
پڑوس	ہمسایگی	جِوار و مُجاوَرَة
پڑھانا	آموختن و درس دادن	اِقراء و تعلیم و تدریس
پڑھنا	آموختن و درس گرفتن	تعلُّم و درس
پژاوا	پزاوہ	کورة الفخّار
پستا	پستہ	فُستُق
پسنہاری	آردساو آردگر	طحّانة
پسوج	+	مُلّة
پسیو	سرجوش	فُوّارة
پشت خار	پشت خار	+
پشتہ دیوار کا	پشتہ دیوار و ازار	اِطارة البیت
پشتینوں سے	زاد بر زاد	اباً عن جدٍّ
پشیمان	شرمسار و پشیمان	خجل و نادم
پکا	پختہ و رسیدہ	مطبوخ و نضیج
پکنا	پختہ شدن و رسیدن	نضج و ادراک
پکار کے کہنا	باآواز بلند گفتن	جهر
پگڑی	دستار	عِمامة
پگڑی رکھنا	دستار زدن	وضعُ العِمامة

ہ	ف	عر
پرہیزی کھانا	پرہیزانہ	مُزوّرة
پڑاو	لشکرگاہ	مُعسکر
پڑاو مارنا	شبخون زدن	تبییت
پڑوسی	ہمسایہ	جار و جارة
پڑھنا	خواندن	قِراءة
پڑیا	چکسہ	+
پسائی	مزدآر و کردن	بُرکة
پسلی	وند	ضِلع
پسّو	کیک	بُرغوث
پسینا	خوی	عَرَق
پشتارا	پشتارہ و پشتوارہ	حزمة و ضُبارة
پشتک مارنا	جفتہ زدن	نفح الرِّجلین
پشتیبان	پشتیبان	شِجار و لِزاز
پشتینوں تک	تخمہ در تخمہ	نسلاً بعد نسل بطناً بعد بطن
پشیمان ہونا	چشم پیش کردن	تندّم
پکا	پختہ کار	نضیج الرّای
پکار کے کہنا	برہنہ حرف زدن یعنے صریح و بی پردہ گفتن	عَلَن
پکھیرو	پرندہ	طائر
پگڑی باندھنا	دستار بستن	تعمّم
پل	پل	قنطرة و جسر

ه	ف	عر	ه	ف	عر
پل	+	دقیقه [۵۱]	پلّا	سگ بچه	جرو [۵۳]
پلّا	بارپشت	حمل	پلّا	جفت مقراض	جلم [۵۴]
پلّا	دوری	بُعد	پلّا	تیر پرتاب	مسافة السهم
پل پڑنا	بزور در امدن	دُموره [۵۲]	پلپلانا	+	لوک [۵۵]
پلڑا	پلّهٔ ترازو	کفّه	پلک	مژه (بعضی بهم آمده ۱۲ اب)	هدب [۵۶]
پلک لگنا	مژه برمژه خوردن	انطباق الاهداب	پلک مارنا	چشم زدن	طرفة العین [۵۷]
پلنگ	پلنگ	+	پلیتھن	پرسم	لُوات [۵۸]
پلیتھن لگانا	پرسم آلودن	تدمیق [۵۹]	پنبی	پشنگلی	قطمیر [۶۰]
پنتھه	پیشه	حرفه	پنجرا [۶۲]	پنجره و کرنجان	قفص
پنجرے	قفس صیاد	مقنب [۶۱]	پنجا	پنجه چنگل و چنگال	برثن و مخلب [۶۳]
پنجه کرنا	پنجه کردن و زدن	مشابکه و تشبیک	پنجا لیجانا	پنجه بردن و تافتن	+
پنچ	داور	حکم و حاکم	پنجا ([illegible])	چک	عضم [۶۴]
پنچایت	داوری	حکومه	پن چکی	آسیاب	طاحونه
پنچورا	آب دزد	مسرّاقه [۶۵]	پنڈبی	نوعی از مرغابی	غطّاس [۶۶]
پنڈلی	کلک پا	ساق	پنڈ کھجور	خرمای تر	رطب
پنساری	داروفروش	بزّار [۶۷]	پنکھا	بادزن و بادبیزن و بادکش	مروحه
پنیر	پنیر	جبن	پنیر والا	پنیر فروش	جبّان
پوپلا	دندان ریخته	أدرد [۶۹]	پوپلی	زن دندان افتاده	دردآء
پو پھٹنا	صبح دمیدن	فلق [۷۰]	پوتا	نوازاده و نبیره	سبط و نافله [۷۱]
پوتا	نسیم گل [۷۳]	+	پوتی	نواده	حافده [۷۲]

ع	ف	ا	ع	ف	ا
اضبارۃ	پشتوارہ	پوٹ	حوصلۃ	چاغر چینہ دان	پوٹا
عبادۃ	پرستش	پوجا	عقدۃ	گرہچہ	پوٹلی
نعناع	پودینہ	پودینہ	فسیل	نونہال	پوکوھا
تام ووافی	+	پورا	انبوب	بندی وگرہِ نیزہ	پور
توافیۃ	+	پورا تولنا	صفحۃ وافیۃ	+	پورا باٹ
معمورۃ	پارہ زمین آباد	پورہ	مشرق	باختر	پورب
+	پوزمال یواشہ	پوزمال	+	چلپک وچزبک	پوری
قشر الخشخاش	کوکنار	پوست	سقایۃ	سبیل کردن	پوسالہ
لین	نرم	پولا براو مجہول	حزمۃ التبن	دستہ کاہ	پولا براو معروف
فولاذ	پولاد	پولاد	متخلخل	+	پولا براو مجہول
راس المال	مایہ وسرمایہ	پونجی	حزمۃ وجزۃ	گران لبندک	پولے براو معروف
ثلط	رفیق ریدن	پونکنا براو مجہول	ذنب	دم ودنب	پونچھ
تغمیت وتسبیخ	+	پونی کرنا	سبیخۃ	پاغند	پونی
خبب	پویہ رفتن	پوئیوں جانا	خبب	پویہ	پوئی
رہمۃ وطل	ازکاک	پھوہار	رتاج	در کلان	پھانک
خرق ومزق	دریدن	پھاڑنا	جبل وعلم وطود	کوہ	پہاڑ
سکۃ	آہن گاو	پھال	ظرب	کوہچہ وکوہک	پہاڑی
وثوب وطفرۃ	برجستن	پھاندنا	+	پانہ وبغار	پھانا
حزمۃ قصب السکر	بند نیشکر	پھاندی	طبۃ	بندی	پھاندے
خناق	گلوگش	پھانسی	شظیۃ	خس	پھانس

اره کشی در شگاف تخته کنند تا اره خوب روان شود ۱۲

ه	ف	ع	ه	ف	ع
پھاٹک قاش ۱۲	دربزرگ و درب و دروازہ کلاں ۱۲	قِطعَه	پھانکنا	بکف خوردن	اِسْتِفَاف
پھاوڑا	کلند و کلنگ	مِسْقَة	پھاوڑے	پاروب	مِجْرَاف
پھپھوندی	گرہ و دو شیبنجہ ۱۲	كَرَج	پھپھوندی لگنا	گرہ بر آوردن	تَكَسُّنٌ و تَكَرُّج
پھپھولا	آبلہ	نَفْطَة و نُفّاخ	پھپھی	خواہر پدر	عَمَّة
پھٹ و پھیل	یکہ و تنہا	فَرْد و طَاق	پھٹ پھٹ	آواز کفش	وَخْط ۱۲
پھٹکارنا	راندن	خَسْوٌ ۱۲	پھٹکری	زاک	زاج و شَبّ
پھٹکن	افشاندہ	نُسَافَة	پھٹکنا	غلہ افشاندن	نَسْف
پھٹکنا	+	عَیْن ۱۲	پھٹکی	قفس صیاد	مِقْنَب ۱۲
پھٹکی	+	عَلَقَة	پھٹنا	کفیدن	اِنْشِقَاق
پھٹنا	ازہم پاشیدن ۱۲	تَفَلُّق ۱۲	پھچارا پچکار نیز ۱۲	+	ثُمْلَة ۱۲
پہر	پہر و پاس	زُلَم اللَّیل و زُلَم النَّہار	پھر	باز	ثُمَّ
پھرکی	باو فر و فرفرہ	خُذْرُوف ۱۲	پھرکی	آسیای کاغذ	اَبُو الرِّیَاح
پھڑکنا	پریدن اعضا	خُلُوج	پھرکنا و پھڑنا	جنبش گوشت کردن	اِرْتِكَاض ۱۲
پھرنا	گشتن	طَوْف و سَیْر و دَوْر	پھرنا	باز آمدن	رُجُوع و عَوْد
پھرنا	از سفر باز آمدن	قُفُول ۱۲	پھریرا	بیرق	عَلَم
پھریری	فراخیدن	قُشَعْرِیرَة ۱۲	پھریری لینا	افشاندن حیوانات خود را	تَنَفُّض ۱۲
پھڑکنا	تپیدن مرغ	اِضْطِرَاب	پھڑکنا	تپیدن کشتہ	تَشَحُّط ۱۲
پھڑیا	ریش معروف ۱۲	خُرَاج ۱۲ و قَرْحَة	پھسکے	چس	فُسُوٌ و ضِیق
پھسلانا	لغزانیدن و لخشانیدن	اِستِزْلَال و اِزْلَاق	پھسلانا بضم ۱۲	فریب دادن	غَرٌّ و خَدْع
پھسلن	لغزش	زَلَّة	پھسلنا	لخشیدن ۱۲	زَلَل و زَلَق

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
پھسلنے جگہ	لغزشگاہ	مَزلّۃ و مَدحضۃ و مَزلقۃ	پھنسنا	گرفتگی چیزی و چیزے پھنسنے	تشبّث بروزن تفعّل ١٢
پھنسنا	گرفتن استخوان در گلو	نُشُوب ٢ھ	پھنسنا	آویختن شکار در دام و آمدن	عَلَق ٣ھ
پھنستا	گرفتہ شدن تیغ در نیام	لجج ٤ھ	پھکنا	کمیز دان	مَثانہ ٥ھ
پھکنے	دمہ و آتش افروز	مِنفاخ ٦ھ	پھل	بار و بر و میوہ	حَمل و ثمر و فاکھۃ
پہلا	نخستین	اوّل	پہلا پھل	نوباوہ و نوبر	باکورۃ و مبکار
پھلجھڑی	گلریز و گلفشان	+	پھلڑا	تیغہ	نَصل ٥ھ
پھل کھانا	برخوردن	تفکّہ بروزن تفعّل	پھل لگنا	بار بستن و شدن و گرفتن	اِثمار
پہلو	پہلو	جَنب	پھلواری	گلزار	روضۃ الازھار
پھلے	لکچک گل دیدہ	بیاضُ العین ٥ھ	پھلی	+	غلاف الثمر
پھلی پڑنا	بچشم گل افتادن	ابیضاضُ العین	پھن	کفچہ مار	رأس الحیّۃ
پونہچا	بندوست	ساعِد و زند	پہونچنا	رسیدن	وصول و بلوغ
پونہچانا	رسانیدن	ایصال و ابلاغ	پہنچی	دستینہ	شوار ١ھ
پھنسی	دمیدگی جوشش اندام و پر وسر	بثر بثور جمع ١٢	پھنکار	فشست	فحّ و فحیح ٥ھ
پھنگے	+	سُفُوف	پھننگے	نوک بینی	ارنبۃ و مخرۃ
پھننگے	سرشاخ درختان	عَذَب ١ھ	پھنی	فانہ و بغار	+
پھوٹ	خیار دشتی	قِثّاء البرّیۃ	پھوٹ	+	خِلاف
پھوٹ بہنا آنسو کا	روان شدن اشک بسیار کے	بَثق ١٧ھ	پھوٹ بہنا پانی کا	روانی آب از شگاف نہر	اِنبثاق
پھوٹنا	شکستہ شدن	اِنکسار	پھوٹ ڈالنا	خلاف انداختن میان مردم	تفریق
پھوڑا	بنادشلہ	دُمّل	پھوسڑا	ریشہ و ریزہ جامہ	غفر و ھدبۃ
پھوڑے	سینہ اندرون ...	لخن ٥٢ھ	پھوک	+	عصیر ١ھ

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
پھول	گل	وَرْد و ریحان	پھول	گل یا بوتہ سپر	+
پھولنا	شگفتن	تفتح	پھولنا	آماسیدن	اِنتفاخ
پھُنُو	نرہ کودک	زُبُّ الصبیّ	پھونک	پُف	اُفّ
پھونکنا	بدہن دمیدن	نفخ	پھونکنا	سوختن	اِحراق
پھوہڑ	زنِ بی سلیقہ	خرقاء	پھیپڑا	شُش	رِیَة
پھیر دینا	باز دادن	رَدّ	پھیر لانا	باز آوردن	اِسترداد
پھیر لینا	پس یا باز گرفتن	رُجُوع	پھیکا	تفہ	مسیخ
پھیلانا	واکردن	بسط و مدّ	پھیلاؤ	فراخی پہن	سعة
پھیلنا	پراگندگی	اِنتشار	پہیلی	چیستان و گروک	اللغز و الغُوزة و الحجیة
پھین	کفک	زَبَد	پھینک دینا	از دست انداختن	نبذ و طرح
پیادہ	پیادہ	راجل	پیادہ	نوکر کوتوال وغیرہ	شرطی
پیادہ	مہرۂ شطرنج	بیذق	پیار	مہربانی	شفقة
پیاز	پیاز و برادر سیر	بصل گرم و خشک	پیاس	تشنگی	عطش
پیاسا	تشنہ	عطشان	پیاسی	زن تشنہ	عطشی
پیالا و ایاغ ترکی	پیالہ و ساغر	السقایة و کاس	پیالی	پیالۂ کوچک	سومَلة
پیپ	ریم و زرداب	قیح و صدید	پیپل	+	دار فلفل
پیپلا	+	مضرب	پیپلا مول	بیخ درخت فلفل	فلفلمویہ
پیتل	برنج	شبہ	پیٹ	شکم	بطن
پیٹ	بار شکم	حمل و حبل	پیٹ پھاڑنا	شکم دریدن	بعج
پیٹ چلنا	شکم رفتن	اِستطلاق و مشی البطن	پیٹ رہنا	بار گرفتن	حبل و علوق

ه	ف	عر	ه	ف	عر
پیٹ گرانا	بار افگندن	اِسْقَاط	پیٹ گرنا	بچہ از شکم افتادن	اِمْلَاص
پیٹو	لت انبان	جُرْضُم وبَطِن	پیٹھ	پشت	ظَهْر
پیٹھ پیچھے برا کہنا	در غیب بد گفتن	اِغْتِیَاب	پیٹھ لگنا	پشت ستور ریش شدن	اِعْتِقَار
پیٹھ لگانا	پشت ریش کردن	عَقْر	پیٹھ لگانا	پشت بزمین سانیدن	مَلْق
پیچ	انجوش برنج	فُوَارَةُ الْاَرُزّ	پیچش	پیچش	مَغْص
پیچھے پھرنا	بر پشت بر گشتن	نُکُوص	پیر چھوٹنا	آمدن بیماری زنان	اِسْتِحَاضَة
پیڑ	درخت	شَجَر	پیڑا	زوالہ و پرازدہ	قُرْزُدقَة
پیڑو	زہار	رَکَب	پیسا	پیسہ پول سیاہ	فَلْس
پیسنا	آس کردن	طَحْن	پیسنا	دوا سائیدن	سَحْق و دَمْك
پیشاب	پیشاب و شاشہ و کمیز	بَوْل	پیشاب بند ہونا	کمیز گرفتن	اِحْتِقَان
پیش خیما	پیش خیمہ	سَبَق	پیشکار	پیشکار و پیش دست و پیشیار	نائب
پیشگی	پیشداد و پیشادست	تَقْدِمَة و سَلَم	پیشوائی	پذیرہ شدن	اِسْتِقْبَال
پیغام	پیغام	رِسَالَة و بَلَاغ	پیغام پہنچانا	پیغام رسانیدن	اِبْلَاغ و تَبْلِیغ
پیغام بھیجنا	پیغام فرستادن	اِرْسَالُ الرِّسَالَة	پیغام دینا	پیغام دادن	+
پیغام لے آنا	پیغام آوردن	اَلْمَجِیْءُ بِالرِّسَالَة	پیغام لیجانے والا	پیغامبر و پیغام آور	رَسُول و مُرْسَل
پیغام لیجانا	پیغام بردن	اَلذَّهَابُ بِالرِّسَالَة	پیک	پیک	فَیْج
پینک	+	بُزَاقُ التَّنْبُول	پیکدان	تفلدان	مِبْزَاق و مِتْفَلَة
پیلا	زرد	اَصْفَر	پیلو	جال بجیم	اَرَاك
پیلھڑ	گند و خایہ	خُصْیَه	پیمان	پیمان	عَهْد و اِصْر
پیمان توڑنا	پیمان گسستن	نَکْث و نَقْض العَهْد	پیمانا	پیمانہ و پیمونہ	کَیْل بالفتح

ه	ف	عر	ه	ف	عر
پینا	نوشیدن	شُرب	پینا	گنجاره	تجبیر التسنیم
پینٹھ	روزبازار	یوم السوق	پیندا	بن	سافل
پینگ	پینکی	وسن و نعاس	پینورسی	قلواغوز	لبأ
پیوند	پیوند و وصلی جامه	رقعة	پیوند لگانا	پیوند کردن	ترقیع

باب تای فوقانی با الف

ه	ف	عر	ه	ف	عر
تاب تلی	بیماری سپرز	مرض الطحال	تاپنا	+	اصطلاء
تاج	کلاه	تاج و قلنسوة	تاج رکھنا	تاج بر سر نهادن	تتوج
تارا	تاره و ستاره اختر و روشنان	کوکب و نجم	تاڑنا	دریافتن	تفرس
تازه	تازه	جدید	تافتہ	تافتہ	استبرق
تاک	+	رصد	تاک	هنگام	نهزة
تاک میں رہنا	در انتظار ماندن	انتهاز	تاکنا	دیدن بغور	امعان
تاکنا	نگریستن	رؤیة	تاگا	رشته	خیط و سلک
تال	آبگیر	غدیر	تال	+	ایقاع
تالا	کلیدانه کلیدان	مغلاق	تار	+	وتر و شرعة
تالو	کام	حنک	تالو	تشنگ جاندانه	رماغة و یافوخ
تالو اوٹھانا	بناگوش کردن	دغرة	تالی بجانا	دست بر دست زدن	تصفیق
تانبا	مس	نحاس	تانبا	مسکته	لحمة
تانت	رود	وتر	تانا	فرت و فلات	سدی
تانا تنکا	تنیدن	اسداء	تاوان	تاوان	غرم
تبر	تبر	فاس	تپ	تپ	حمی

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
تپ دق	تپ دق و تب باریک	حمّی الدق	تپاک (مخفف تاپاک)	گرم جوشی و تپاک	اظہار المحبة
تپش	تپش	ودیقة	تپک	تیر کشی زخم	نخس
تتر بتر	تار و مار و تال و مال	شذر مذر (این لغت از اتباع است)	تتلانا	برگشتن زبان و رقت کلام	لثغة
تتلی	بادزن پری	مروحة الجن	تتلی	سداب گرم و خشک	فیجن
تج	+	فرقة	تجاری	روز افگن	غب
تخت	تخت	عرش و نعش	تختی	تختہ و تختی و تختہ کلم	لوح
تخمینا	اندازہ	تخمین	تر	نورد	منوال
ترازو	ترازو	میزان	ترائی	+	برغیل
تربوز	تربز و ہندوانہ	حبحب	ترترست بھاگنا	ہماندم	فوکد
ترچھی نگاہ سی دیکھنا	بہ نیم نگاہ دیدن	شزر	ترش رو	ترش رو	عبوس
ترقنا	ترکیدن	انشقاق	ترکش	ترکش و شغا و شگا	جعبة
ترکش اونڈیلنا	فرو ریختن تیر	نکب	ترکی تمام ہونا	ترکی تمام شدن	+
ترہتی	ترستائی و سنگک	+	ترنج	ترنج گرم و خشک	اترج
ترئی	سرنای و سرغین	+	تریز	تریز و شاخ جامہ	دخریص
تڑپنا	دست و پا زدن	سھف	تڑکا	پگاہ	سحر
تڑیڑا	اسپرم	نطول	تسمہ	دوال	سیر
تعبیر	تفسیر خواب کردن	تعبیر عبر	تعویذ	کماہہ	تعویذ و معوذة
تغاری	تغار و تغارہ	مرکن	تفنگ	تفنگ و تفک	زبطانة سبطانة
تک	قافیہ	سجع و قافیہ	تک تک	+	سق بسق
تکمش	ترکش	جعبة	تکلا	دوک	مغزل

ہ	ف	عر
تکما	تکمہ و حلقہ گوی گریبان	عُرْوَۃُ القَمِیص و وَعْلَۃ
تکّا	تکہ پارہ گوشت و پارہ ہر چیز	مُزْعَۃ
تکیا	تکیہ و جای فقیران	+
تکیا لگانا اور تکیا دینا	تکیہ زدن	اِتِّکاء و تَسَنُّد و اِسْتِناد
تل	کُنجد گرم و تر ۱۲	سِمْسِم
تلاشی	تلاش کننده	مُتَفَحِّص
تلک مخفف ترک ترکی	پیشواز	+
تلوا	کفِ پا	اَخْمَص
تلوار پر ہاتھ رکھنا	دست بقبضۂ شمشیر بردن	اِخلاف
تلوار ملنا	جلا دادن شمشیر	جَلْو و صَقْل
تلی	سِپُرز	طِحَال
تماشا	دیدار	نَظَارَۃ
تماشا دکھانا	تماشا نمودن	اِرَاءَۃُ الفُرْجَۃ
تماش بین	تماشائی	مُتَفَرِّج اسم فاعل ۱۲
تمسک ۱۲	تمسک	سِجِلّ
تنباکو	تنباکو حار یابس ۱۲	تُنْبَاک و تُتُن
تنبورا نام ساز ۱۲	تنبورا	طُنْبُورَہ
تندور	تنّور	تَنُّور
تندہی	تندہی کوشش	جَهد و سَعْی
تنگ ہونا	تنگ آمدن	سَامَر

ہ	ف	عر
تکّا	تکہ و گمار	السّہمُ المُدَوَّر النَّصْل تیر گردپیکان
تکیا	تکیہ و بالش	مِسْنَدَۃ و مِخَدَّۃ بکسر و بضم ۱۲
تکیہ کلام و سخن تکیہ	حرف بارگیر	+
تل	خال	خَال و شَامَۃ
تلاش مستعمل ترکی بمعنی فارسی	جستجو	تَفَحُّص
تلچھٹ	تہ نشین و دُرد	ثُفل
تلک	+	قَشْقَۃ
تلوار	شمشیر و تیغ	جُراز و حُسام و هِنْدِیّ
تلوار کھینچنا	برآہیختن شمشیر	سَلّ و اِمْتِلاخ
تلوار میان میں کرنا	+	اِقْرَاب
تلی	سپل	فِرْسِن
تماشا	ہنگامہ و چیز عجیب	نُزْهَۃ و فُرْجَۃ بر دو بالضم ۱۲
تماشا دیکھنا	تماشا کردن	تَفَرُّج و تَنَزُّه بر وزن تفعل ۱۲
تماشے کی جگہ	تماشاگاہ	مُتَفَرَّج اسم ظرف ۱۲
تمیز	تمیز	تَمْیِیز
تنبو	تنبو و خیمہ	خیمہ و مِضْرَب بکسر میم ۱۲
تنخواہ	درماہہ	مُشَاهَرَۃ
تندور گرم کرنا	تنور تافتن	حَمُّ التَّنُّور
تنگ	تنگ	ضَیِّق
توا	تابہ	طَابَق معرب ۱۲

۳۵

[illegible]

ه	ف	عر
توباه	توبه	توبة
توبه توڑنا	توبه شکستن	نقض التوبة
توبه کرنا	توبه کردن	توب
توپ پر رکھنا	بدم توپ دادن	العرض على المدفع
توپ ڈھالنا	توپ ریختن	صب المدفع في القالب
توتلا	سقفو ترکی ۱۲	الثغ
توتا	توته و توتی	ببغاء و درة
توڑا	پلیته	فتیلة
توڑا	کیسه سیم و دینار	بدرة
توڑنا	چیدن بار و گل	قطف و جني
تول	سنگ	وزن
تومڑی	کدوی تلخ	القرع المر
توندے	ناف	سرة
تھالا	گوداب و گولاب	شرابة
تھان	آخور	معلف
تھانگی	دزد افشار	حامي اللص
تھپیڑ مارنا	زدو دستی بر روی	صك
تھتکارنا	اندکی تف انداختن	نفث
ته کرنا	ته کردن	ثني
تھکانا	مانده کردن	اعياء و اتعاب

ه	ف	عر
توبڑه	توبره و تبره	مخلاة و علیقه
توبه کرانا	توبه فرمودن	استتابة
توپ	توپ و بادلیچ	مدفع
توپ چلانا اور چھوڑنا	توپ سردادن	ضرب المدفع
توت	توت	توث
توتلی	زن سقفو	لثغاء
توڑ	آب دوغ	ماء الرائب
توڑا	کمیاب	قلة
توڑنا	شکستن	شدخ
توشک ترکی ۱۲	برخواب و زیر افگن و نهالی	حشیة
تولنا	سخنن و سنجیدن	رزانة
تومنا	بشند کردن در لفافه	مزع و نشع
توندیلا	شکم دار	بطین
تھان	توپ	طاقة
تھان میں آنا	بخاک غلطیدن	تمرغ
تھاه	ته	قعر
تھپکنا	دست بر کودک زدن بر خواب	تربیة
ته خانه	سرداب و نهانخانه و ته خانه	مطمورة و سرداب
تھکنا	مانده شدن	لغوب و کلال و عي
تھل	جای شیر	عرين و عريس

ه	ف	عر	ه	ف	عر
تھلتھلانا	جنبیدن سرین	رجرجہ	تھمنا	استادن باران	رکود
تہمت	تہمت	تہمۃ و بہتان	تہمت لگانا	تہمت کردن نہادن و بستن	اتہام و اتہام
تھن	پستان گوسپند وغیرہ	ضرع	تھن تنا	شیر زدہ	مقرر قمر
تھنال تیغ وغیرہ	تھنال تیغ وغیرہ	نعل	تہ نشان	تہ نشان	مرصع
تھوتھنے	پوز	خطم	تھوڑا	اندک	نبل و نزر و قلیل
تھوڑا تھوڑا ادا کرنا	اندک اندک ادا کردن	نجم	تھڑی	تفو و آخ تفو	افا و تفا
تھوک	خیو و آب دہن	بزاق و ریق	تھوکنا	تف افگندن	تفل و بزق
تھوک نگلنا	فرو بردن آب دہن	بلع و نغب	تھونی	ستون	عماد
تھوہڑ	زقونیا	زقوم	تھوی	گلکار و ازرہ گر	معمار و بناء
تھیلا	+	خریط و زنبیل	تھیلی	کیسہ	صرہ و کیس
تیتر	تیہو	دراج	تیر	تیر	سہم و نشاب
تیر انداز	تیر انداز و کماندار	رشق	تیر چلانا و پھینکنا	تیر رہا کردن	رمی و رمایہ
تیر کمان میں کھینچنا	تیر در کمان نہادن	افاقۃ و تفویس	تیر لگنا	تیر خوردن	اصابۃ
تیر مارنا	تیر زدن	رمی و رشق	تیری جان کی قسم	بجان تو	لعمرک
تیری منہ میں خاک	خاک در دہن تو	بفیک التراب	تیز پات گرم و خشک	+	ساذج ہندی
تیغا	+	صفیحۃ	تیل	روغن تلخ و چراغ	دہن و زیت
تیل کا برتن	روغندان	مدہن	تیل لگانا	روغن مالیدن	تدہین
تیل نکالنا	روغن کشیدن	اخراج الدہن	تیلی	روغن فروش	عصار و دہان
تیمم کرنا	تیمم کردن	تیمم	تیمم جاتا رہنا	تیمم برخاستن	نقض التیمم
تی تی	تی تی	تج تج	تیور	تیرگی چشم	ظلمۃ البصر

٣٧

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
تیوَر	سرگشتگی	سدر و کلال	تیوری چڑھانا	چین بر جبین افگندن	قطوب
باب تای ہندی با الف					
ٹاپ	سم اسپ	سنبک و حافر	ٹاپو	آواک و بنیله	جزیره جمع جزائر
ٹالنا	بحیله برگردانیدن	الدفع بالحیلة	ٹانکنا	اندک دوختن جامه	خیاطة
ٹانکنا	دوختن کفش	خصف و خرز	ٹانکے	سیتین تیشه	منقر و ملطس
ٹانکے لگانا	بخیه بر زخم زدن	خیاطة الجرح	ٹانگ	از بیخ ران تا پا	رجل
ٹانگ اوٹھا کے موتنا کتے کا	بول کردن سگ پا بر داشته	شغر	ٹپکنا	چکیدن	قطر
ٹپه ڈالنا	کوک زدن	شصر	ٹٹ پونجیا	کم مایه	قلیل البضاعة
ٹٹکارنا	کوک رہا بر اسپ اسپانید آواز بر زدن	نقر	ٹٹو	یابو	قلهزم
ٹٹولنا	بکف جستن	لعجیث	ٹٹی	کاژه	قتره
ٹٹی انگور کی	دار بست و دار انگور	عریش	ٹخنا	شتالنگ	کعب
ٹڈے	ملخ	جراد	ٹسر	تبنیک	قن
ٹک	دمے و یکدم	هنو و لمحة	ٹکا	تنگه	فلسین
ٹکٹکی لگنا	باز ماندن چشم	شخوص	ٹکر مارنا	سر کله زدن	مناطحة
ٹکڑا	پاره از هر چیز	قرزة و کسفه و کسار	ٹکڑا	پاره نان گندم	کسرة
ٹکڑا	پاره گوشت	فدره و بضعة	ٹکڑا	پاره پنیر	هنانة
ٹکڑا	پاره جگر	فلذة	ٹکڑا	پاره زر و سیم	نقرة
ٹکڑا	پاره جامه	خرقة	ٹکڑا	پاره پوست	فلعه
ٹکڑا	پاره رسن	رمة	ٹکڑا	پاره شمشیر	فلقه
ٹکڑا	پاره نیزه	قصدة	ٹکڑا	پاره مسواک	قصمة

۳۹

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
ٹکڑا	پارۂ آہن	زُبْرَۃ	ٹکڑی ٹکڑی کرنا	پارہ پارہ کردن	تَقْطِیع
ٹکسال	درم سرا	دارُ الضَّرب	ٹکسال باہر	زر بیرون سرا	+
ٹکور	پارچۂ گرم کردہ بر عضو نہند	کِمادَہ	ٹمٹا	خر وسک	بَظْر و نُتُوف
ٹُنڈا	دست بُریدہ	اَقْطَع	ٹُنہایا	افسون گر	ساحِر و راقِی
ٹُنہائی	زنِ جادوگر	ساحِرَۃ	ٹوپ	گلوتہ	طاسٌ
ٹوپی	کلاہ و افسر	کُمَّۃ	ٹوٹ پڑنا	از ہر سو ریختن	اِنْثِیال
ٹوکرا	کوارہ و لوبیان	قَفَص	ٹوٹا	+	حِلّۃ و مَحِلّۃ و حارۃ
ٹونا	جادو و فرہنگ	سِحْر و رُقْیۃ	ٹوسنے	ماشورہ و لولہ	خُرطُوم
ٹونی اُڑنا	جادو زدن	اِبطالُ السِّحْر	ٹھاٹھ	آرایش	تَجمُّل و تزیین
ٹھٹھا	گنگل	مزاح و دعابہ	ٹھٹھا کرنا	گنگل زدن	مزاح و مُلاعبہ
ٹھٹھرنا	تشیدہ شدن اعضا از سردی	تقفّع	ٹھٹھول	+	مزاح و هزال
ٹھٹھیرا	مسگر و ریختہ گر	نحّاس	ٹھڈّھی	زنخ	ذَقَن
ٹھڈّھی کا گڑھا	چاہ زنخ	نُونہ	ٹھڈّھی ہاتھ	دست بر زنخ	اِشْتِجار
ٹھرنا	درنگ کردن استادن	وقوف و مکث	ٹھہرنا	قرار یافتن	تقرّر
ٹھسکی	چس	فسو	ٹھکانا	جای بود باش	مأوی و مقرّ و مُستقرّ
ٹھگ	راہ زن	قاطِعُ الطَّرِیق	ٹھلیا	سبو و سبوچہ	جَرّۃ
ٹھمکنا و ٹھمکے ٹھنکنا و ٹھنکنے	پستہ	قَصِیر و قَصِیرۃ	ٹہنا	شاخ کلان	غُصْن
ٹہنی	شاخچہ	غُصَینہ	ٹھنڈھ	خنکی	بَرد
ٹھنڈا	سرد	بُرادہ و بارِد و مُبَرَّد	ٹھوس	پُر	مُصْمَت
ٹھوکر	پا لغزش شکوخہ	عَثْرَۃ	ٹھوکر کھانا	پیش پا خوردن	عِثار

ه	ف	عر	ه	ف	ع
ٹھوکر مارنا	سر پا و پشت پا زدن	بخلہ ۵	ٹھونسنا	گنجانیدن چیزی بچیزی سخت	دس ۵
ٹھونٹھہ	درخت خشک	قفۃ و صرانف	ٹھوکنا	کوفتن و کشتن	دق
ٹھوکنا	زدن بدست و تازیانہ	دق	ٹھیک بیای مجہول ۱۲	پانہ	شکلہ ۵
ٹھیک بیای مجہول ۱۲	انبار غلہ	کدس	ٹھیک	درست و راست	صحیح و سوی
ٹھیک بنانا	بی کم و کاست	تسویۃ	ٹھیکری	خزف ریزہ و برزن	دقاق الخزف
ٹیم	زبان چراغ	لسان السراج	ٹیپ ٹاپ	پوش و پوچ	+
ٹیس	تیر کشیدن	ضربان	ٹیڑھا	کژ و دوتا و کبوس	منحنی و معوج
ٹیڑھا کرنا	خم دادن و خمانیدن	عطف و حنو	ٹیڑھا ہونا	خمیدن و خم خوردن	تأود و انحناء بروزن تفعل ۱۲
ٹیڑھ منہا	کج دہن	متضاجم	ٹیکا	قشقہ ترکی ۱۲	+
ٹیکا زیور معروف ۱۲	تیتہ	+	ٹیکا بھاکھا ۱۲	دستی ۱۲	شراح
ٹیکنا	تکیہ کردن بر چیزی	توکؤ	ٹیلا	تپہ	نجد

باب جیم تازی با الف

ه	ف	عر	ه	ف	ع
جاٹ	غن	سہم العصار	جازم	جازم ۵	+
جاڑا	سردے	برد و خصر	جاڑا	زمستان	شتاء
جاگتا	بیدار	یقظان و ساہر	جاگتے رہنا	شب زندہ داشتن	سہر و ارق
جاگنا	از خواب برخاستن	انتباہ	جاگیر	جاگیر و اقطاع	قطیعۃ
جاگیر دینا	جاگیر دادن	اقطاع	جال	جال و دام	مصیدۃ و شبکۃ
جالا	تنہ	نسج عنکبوت	جالا	تفنہ	عنکاش
جالا	سپیدہ	سبل	جال لگانا	دام گستردن	بسط الشرک
جال میں پھنسنا	بدام افتادن و آویختن	نشب و علق	جالی	ریسمان	ملکسع

ه	ف	عر
جامدانی	جامه دان و جامه خانه	عَیبة و حقیبة
جانچنا	آزمودن	اِبتلاء
جانگھیا	تنبان تنکه	تُبّان
جاوان وضامن	مایه شیر	رُوبة
جاےکے پھل گرم وخشک	+	جوز بوّا
جبڑا	+	وَجیم و وخوم
جتانا	آگاهیدن	اِعلام
جتھا	گروه	حِزب
جٹاؤھارے	مار کهنه	عِرزم
جدول	جدول تحریر	+
جڑ	بیخ و بُن	اَصل
جڑسے کھودنا	از بیخ کندن	اِستیصال وقلع
جڑواں	مجنابه	توأمان
جز	مگر	اِلّا وغیر
جزکشی کرنا	جزو کشیدن	تعلّم والکتابة
جست وجو	جست وجو	تجسّس وتفحّص
جفتی کرنا	جفت شدن	سِفاد وقَمط
جگ	گیتی	عالم ودَور وخَلق
جگادری	باستانی و دیرینه	عُدمُل
جگالی کرنا	نشخوار کردن	اِجترار

ه	ف	عر
جان	جان	رُوح ونفس
جانگھ	ران	فَخِذ
جانور	جانور	حَیوان
جای جوہے	یاسمین صحرای	ظَیّان
جای ضرور	ابخانه و قدم جا	مُستراح کنیف
جبڑا	چانه	لحی
جتن	فریب	حِیلة وتدبیر
جتی	+	حَصُور
جٹنا	زنگ گرفتن	صَدَء
جریب	چوب دستی	عَصا
جڑپکڑنا	ریشه دواندن	تاصّل
جڑنا	نشاندن	ترکیب
جز	جزو	کرّاسة
جزودان	جزودان	کیس الکتاب
جست	نوعی از فلزات	+
جفت	جفت	زوج
جکڑنا	استوار بستن	اِیثاق توثیق
جگ	روزگار دراز	حِقبة وقَرن
جگالی	نشخوار	جِرّة
جگانا	از خواب برو... بیدار کردن	اِیقاظ

۴۲

ہ	ف	عر
جگانا	از خواب انگیختن	تاریق و استیقاظ
جگت گرو و جگت استاد	سرور المشتوران و استاد روزگار	استاذ الانام
جگرا	تاب و جگر	طاقة و قوة
جلاب	مسہل	مشق و ممشی
جلانا	سوزانیدن	احراق و اصلاء
جلانا ای زندگی دادن	سوزانیدن بآتش غم	احراق
جلد باندھنا	جلد کردن	تجلید
جلدی کا مارا	شتاب زدہ	عجل
جل مانس	مردم آبی	انسان الماء
جلندھر	+	استسقاء
جلے پاؤں کی بلی	سگ پا سوختہ	+
جماہے	خارشہ و دہان دره	تثاوباء
جمعدار	جماعدار	+
جمعہ	آدینہ	جمعة و عروبة
جموگا	+	جن الشیاطین و ام الصبیان
جنازہ	تخته تابوت و سریر مرده	جنازة
جنگل	جنگل و دشت و بیابان	صحراء و قاع و بیداء و صیفاء
جنم پترا	زائچہ	تقویم العمر
جنیو	زنار	زنار
جوا	دانہ و سیر	سنة و نعص

ہ	ف	عر
جگت	لب جاہ	قعنا لبئر
جگت گرو	مخدوم جہانیان	شیخ الاسلام
جگنو	کرم شب تاب و شب افروز	حباحب
جلاد	گردن زن	سیاف
جلانا	افروختن آتش	ایقاد
جلاہا	جلاہہ و جامہ باف و نوربان	حائک
جلدی	زودی و شتابی	عجلة
جلق مارنا	جلق زدن	استمناء بالید
جلنا	سوختن	احتراق
جلیبی	زلیبیا و چلیچی	زلابیة و مشبک
جمال گوٹا	دندو و ماہی زہرہ	حب الملوک
جماہی لینا	خارشہ کشیدن	تثاؤب
جمعرات	پنجشنبہ	یوم الخمیس
جمنا نیز نام دریا مشہور	بستہ شدن	انجماد
جننا	زائیدن	ولادت و وضع الحمل
جنتری	شفتاہنگ	شفتاہنج
جنم	آفرینش	فطرة و خلقة
جنم لینا	تناسخ زدن	تناسخ
جو	جو	شعیر
جوا	جغ و لترغ	نیر

ہ	ف	عر
جوا	شنگ	قمار
جوار	ارزن	ذرّۃ و عجاج
جواب دینا	جواب دادن	اجابۃ
جوا کھیلنا	قمار باختن	مقامرۃ و تقمّر
جوان عورت	زن جوان و برنا	شابّۃ و فتاۃ
جوانی	جوانی و برنائی	شباب و فتاء
جوبن کا ماتا	مست جوانی	سکر الشباب
جوتر سے گرم و خشک ۱۲	+	بسماسہ
جوتکی	ستارہ شناس	منجّم
جوتی	کفش و پاپوش و پا افزار	نعل و کوث کفش سرے ۱۲
جوتی پہنانا	کفش پوشانیدن	احذاء
جوتی مارنا	پاپوش زدن	خفق و خصف
جوڑ	ہمتا و ہمسر	مثل و شبیہ
جوڑا	جفت	زوج
اجوڑ گانٹھ	دو چیز یک تخت باد میر	لفق
جوڑی	تپ لرزہ	نافض
جوش میں آنا	در جوش آمدن	فوق
جوں	شپش	قمل و حمک
جوں دکھانا	کسیرا فرمودن شپش کردن	استفلاء
جونک	زلوک و زرکو و زرکود	علق

ہ	ف	عر
جواب	پاسخ	جیبۃ و جواب
جواب آنا	جواب آمدن	وصول الجواب
جوارے	منگیا گر و قمار باز	مقامر و متقامر
جوانا مرگ مرنا	جوانہ مرگ مردن	اختضار
جوان مرد	جوان و برنا	شابّ و فتی شباب جمع ۱۲
جوبن	آغاز جوانی	عنفوان و ریعان
جوبن نکالنا	آب بہ پوست افگندن	بلوغ
جوتش بھاکھا ۱۲	+	علم نجوم
جوتنا	شو میز دادن شیار زدن	اثارۃ و کرابۃ
جوتی پہننا	کفش پوشیدن	تنعّل
جوتی ٹانکنا	پارہ دوختن	خرز و خصف
جورو	زن ہمسر و ہمخوابہ	زوج و زوجۃ و صاحبۃ
جوڑ	بند اعضا	وصل و مفصل
جوڑنا	پیوند کردن	وصل
جوڑی	ہمسر و ہمتا	شبہ و مثل
جوڑی آنا	لرزہ گرفتن	نفض الحمّی
جوکھوں جوکھم	زیان	غبن و خسارۃ
جوں پڑنا	شپشناک شدن	قمل
جوں دیکھنا	شپش جستن و بر آوردن	تفلیۃ
جونک لگانا	زلو چسپانیدن و انداختن	اعلاق و ارسال العلق

ہ	ف	عر
جون مارنا	گرفتن شپش بناخن	قصع
جوہی	یاسمین دشتی	ظَیَّان
جھاڑ	+	ثُرَیَّا
جھاڑ جھنک	رُفت و روب و رُفت و رو	+
جھاڑنا	افشاندن	نَفض
جھاڑو	جاروب	مِکنسة
جھاڑو دینا	جاروب زدن	کَنس و قَمّ
جھاڑو دینا	ہمہ طعام خوردن	قمّ و اقتمام
جہاز	جہاز	مرکب و سفینة و جاریة
جھالر	سِلسِل	تنواط
جھانٹیں مونڈنا	ستردن موی زہار	اِستعانة
جھانکنا	سر از پنجرہ بیرون کردن و دریچہ برآوردن	اخراج الرأس من الطُرفة
جھاؤ (سرو خشک ۱۲)	گز	طرفاء و اثل
جھبّا	پرچم	عذبة
جھپاک سے لے بھاگنا	در ربودن	خطف و اختطاف
جھپٹنا	زدن و حملہ بردن	صَول و کرور
جھپکنا	نگاہ دزدیدن	اغضاء العین حیاءً
جھٹ پٹا	ہنگام غروب آفتاب	غبش
جھٹلانا	اندک عرصہ گذاشتن	اِسار
جھڈو	بیکار	بطّال

فصل جیم

ہ	ف	عر
جوہر	پرند و پلارک	فرِند و افرند
جھاڑ	درخت کلان	دَغَل
جھاڑ لینا	جامہ کسے جُستن	اِستنفاض
جھاڑن	آنچہ از افشاندن بیفتد ۱۲ ق	نُفاض
جھاڑنا	روفتن	کَنس
جھاڑو	ستارہ دُم دار	ذو ذُنابة
جھاڑو دینا	جاروب زدہ ہمہ مال بردن	اِکتساح
جھاڑی	بوتہ	غِیل
جھالا	+	نُفضة
جھانٹ	موی زہار و زُرم	عانة و شِعرة
جھانجھ	سنج	صَنج
جھانوان	سنگ پا	نشفة
جھائیں	+	کَلَف
جھپ	شتاب	عَجَل
جھپٹ	زود	کَرّة و صَولة و حَملة
جھپٹنا	دویدن	مُبادرة
جھپکنا	مژہ برہم زدن	اِغضاء العین خوفاً
جھٹلانا	منسوب بدروغ کردن	تکذیب
جھٹکنا	تکان دادن	نَفض
جھڑبیر	درخت کنار دشتی	ضال

ه	ف	عر	ه	ف	عر
جھڑجھڑا	جامۂ تنگ بافتہ	ھلھال	جھڑجھڑی	+	رَاس
جھڑنا	چشمہ	عَین و یَنبوع	جھڑوکا	پالکانہ و پاپکانہ	شُبّاک
جُھڑی	آژنگ	غَضَن	جھڑ	پرّۂ قفل	قُراشہ
جِھڑکی	کوازہ و نکوہش	زَجر و تَنجیح	جھڑکی دینا	سرزنش کردن	تعنیف و ازدجار
جھڑنا	فروریختن	اِنتشار	جھڑی	باران پیوستہ با سنگے	دِیمَہ
جُھکانا	دوتا کردن	عَطف و ثَنی	جھکڑ	جکر	زَفزافہ
جُھکنا	دوتا شدن و خمیدن	اِنحناء و اِنعِطاف	جُھکنا	فروتنی کردن	تَواضع و خُشوع
جھگڑا	خرخشہ و پرخاش	نزاع و مُخاصَمَہ	جھگڑالو	بسیار پرخاش کنندہ	اَلَدّ و طِفطاط
جھک مارنا	جک زدن	ھذَیان	جِھکوڑا	جنبش باد و آب	زَعزَعَہ
جُھلانا	جُنبانیدن باو پنکھ	ترجیح	جِھلّی	پوست اندرون شکم	غِشاء
جُھمکا	پروین	ثُریّا	جھمکڑا و جھمکا	دیدار معشوق	تَجلّی
جُھنانا	بخواب رفتن عضو	خَدَر	جھنجھلانا	بخشم آمدن	تَغیُّظ
جُھنجھنا	آخال کندہ	+	جُھنڈ	چغالہ	سِرب و قَطیع
جھنکار	جلنگ	طَنین و صَلیل	جھوٹھ	دروغ	کِذب و فِریَہ
جُھوٹھا	دروغگو	کاذِب	جھوٹھا	پس خوردہ	سُؤر
جھوٹھ بنانا	دروغ بافتن	خَرق	جھوٹھ لگانا	دروغ بستن	اِفتِراء و تَقَوُّل
جُھول	+	جُل	جُھولا	بلیوز و ابریک و بادپیچ و گازہ	اُرجُوحَہ
جُھولنا	+	ترجّح	جُھولی مسافری	توشہ دان	جِراب
جھولی فقرا کی	بچراسدان	شَلاق	جھومر	دست بندو رقص فریبچے	دَعکسہ
جھومنا	ناویدن	ترنّح و تَمیّد	جھونپڑا	کریچہ و توازہ	کوخ و عُشّہ

ہ	ف	عر		ہ	ف	عر
جھوکا	آسیب باد	زعزعۃ ۱۲	ایضاً	جھونک	چرپیدگے	رُجحان و رُجوح
جھونکنا	فروزینہ گلخن	سَجْر ۱۲		جھیل	آبگیر	غدیر
جھینگر	زیزو زنجرہ	صرصور و جُندُب		جی	دل و جان	فؤاد و خلد و نفس
جی	آرے	نعم		جیتا	زندہ	حَیّ
جیتنا	چیرہ شدن	غلبہ		جیتنا	بازی بردن	قِمار
جیتنا	فیروزی یافتن	ظفر		جی میں آنا	در دل افتادن	خطور ۱۲

باب جیم فارسی با الف

ہ	ف	عر		ہ	ف	عر
چاپلوسی	چاپلوسی	تملّق		چاٹنا	لیسیدن	لعق و لحس
چادر	چادر	رِداء		چادر اکیلی	رگ گوشے	ربطۃ
چادر	بستر آہنگ	+		چادر اوڑھنا	چادر کشیدن	تردّی و ارتداء
چار	چار و چہار	اربع		چارآئینہ	چار آئینہ و تنورہ	+
چارپائی	پلنگ	+		چارجامہ ۱۲	چارجامہ	+
چارخانہ	ہزارخانہ و شکنبہ	قبۃ ۱۲		چارزانو بیٹھنا	چارزانو زدن	تربّع
چارا	چارہ و گزیر	بُدّ و محالۃ		چارا	آخر	علف
چاق ترکی	چست و تندرست	صحیح و سالم		چارقوا ترکی ۱۲	+	علیکشطۃ
چاک پیراہن	چاک پیرہن	+		چاک	چرخ کلال ۱۵	+
چاکر	چاکر و نوکر	اجیر و شاکر		چاکری	نوکری و ملازمے	الخدمۃ بالاجرۃ
چال	رفتار	مشیۃ		چال	روش	طرز و سیرۃ
چالاک	چست و چابک	کمیش ۱۲		چالیس	چہل و چل	اربعین
چاند	ماہ و ماہک و باج	قمر و سنمار		چاند دیکھنا	ماہ نو دیدن	اِہلال

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
چاند کا ٹکڑا	ماہ پارہ	فِلقةُ القمر	چاندرات	شب ہلال	غُرّة و لیلة الہلال
چاند گہن	ماہ گرفتگی	خُسُوف	چاندنی	مہتاب	قمراء فخت
چاندنی رات	شب ماہتاب	لیلة ضاحِیة	چاندی	سیم	فِضّة و لُجَین
چاول	برنج	أرُز	چاہ	دوستی	وِداد و حُبّ
چاہ	خواہش	اِشتِهاء و اِبتِغاء	چاہنا	دوستی داشتن	وُدّ و رغبة
چاہنا	خواہش	مَشِیّة	چاے	چاے گرم و تر	صای
چبانا	چاویدن	مَضغ و عَلك	چبوترا	ماہتابی و دکانچہ	دَکّة و دُکّان
چپ چپکا	خاموش	مُنصِت	چپ	خموش بصیغۂ امر	اُنصُت و صَہ
چپاتی	چپاتی و نان تنک	رُقاق	چپٹ باز	طبق زن	سَحّاقة
چپٹ باز	شعتر باز	+	چپٹی	طبق	سَحق
چپٹی لڑنا	طبق زدن	مُساحَقة	چپٹھا	+	مُفلطح
چپڑا	لک شستہ	اللّک المغسول	چپ رہنا	تن زدن	صَمت و سُکُوت
چپچپاہٹ	چسپیدگی	لُزُوجة	چپڑا و چپڑی	چیخ	رَمَص و رَمصاء
چپڑی	روغنہ	مَروَل	چپکا کرنا	خاموش گردانیدن	اِسکات
چپکانا	چسپانیدن	اِلزاق	چپکن	چپکن	قَبَاء
چپکنا	چسپیدن	لُصُوق	چپکے کہنا	آہستہ گفتن	اِسرار
چپنی	سرپوش	+	چپنی	کاسۂ زانو و آئینۂ زانو	داغِصة
چت	ستان	مُستلقی	چترا	ہشیار	عِضن
چتلا	رنگارنگ	مُبرقش	چت پڑنا	بر پشت خوابیدن	اِستلقاء
چتالنا	خستہ کردن	تجریح	چٹا	سپید	یَقَق

ہ	ف	ع
چٹان	خرسنگ	صخرۃ
چٹ پٹ	بیک ناگاہ	بغتۃ
چٹخارنا	+	تمطق
چٹکی	تیلک و پینگ	قرصۃ
چٹکی بھر	بمقدار یکسر انگشتان بردارند	قبضۃ
چٹکی سے ملکر دھونا	بسر انگشتان مالیدہ شستن	قرص
چٹلا	+	وصلۃ
چٹھی نکاسی کی	خط گذارہ	جوانہ
چٹیلا	زخم خوردہ و خستہ	مجروح
چڈو	روسپی	فاجرۃ و فاعلۃ
چراغ	چراغ	سراج و نبراس
چراغ جلنا	افروختن	توقد
چراغدان	چراغپایہ و چراغ بر	منارۃ و مشکوۃ
چراغ گل ہونا	خاموش شدن و مردن چراغ	طفوء
چرانا	چرانیدن	ارعاء
چربی	چربو و پیہ	شحم
چرچا کرنا	واگفتن	تذکر
چرخا کاتنا	رشتن	اغزال
چرس	شکنجہ و کنجاک	غرا و غضن
چرنا	چریدن	رتع و رعی

ہ	ف	ع
چٹائی	بوریا	حصیر و بوری
چٹچٹا	اجھرہ	بلسک
چٹخانا	انگشتان را خمانیدہ آواز کردن	فرقعۃ
چٹکی بجانا	فرتک زدن	زنجرۃ
چٹکی بھر لینا	بسر دو انگشت برداشتن	قبض
چٹکی لینا	نشکنجیدن	قرص
چٹنی	چشنہ	لعوق
چٹیا	+	قنزعۃ
چچا	آفدر و عمو	عم (اعمام جمع)
چڈھا	پیغولہ ران	نغم و مغبن
چراغ پا ہونا	چراغ پا شدن و سکیز پا	استنان
چراغ جلانا	افروختن	ایقاد
چراغ گل کرنا	چراغ نشانیدن و کشتن	اطفاء
چراغین تیل گرانا	روغن بچراغ ریختن	سکب الدہن
چراہند	زنجیر	قتار
چرچا	واگویہ	تذکار
چرخہ	چرخہ	دولاب الغزل
چرخی	چرکین و لوہنین	محلاج
چرسا	چرم	سبت
چرند	چرندہ	رعیۃ

ہ	ف	ع
چڑیکے لیے چھوڑنا	برای چریدن رہا کردن	مَرج ۱
چڑونجی	کُفل خواجہ	حَبّ السّمنہ
چڑچڑا	بدخو	زَعفُوق ۳
چڑھانا	دیگ دیگدان اشتر	نَصب
چڑھائی	لشکرکشی	قَود و جَرّ
چڑیا	گنجشک بچکوک	عُصفُور
چڑی مار	داسیار	صَیّادُ الطّیور
چشمہ	چشمہ	یَنبُوع
چغل خور	سخن چین	نَمّام و واشی و ساعی
چقماق	آتش زنہ	زَند ۱۳
چقندر	چقندر	سِلق ۱۵
چکا کرہی	جغرات چکیدہ	حُلَبلُ
چکانا	نرخ کردن	سَوم ۱۹
چکٹنا	فتیلہ شدن مو	تلبّد و تکمّم
چکتا جانا و چکتنا	فیصلہ یافتن	اِنفِصال
چکلا	پہنا	عَرِیض
چکنا	لخشان	أملس ۲۵
چکنا	قرار یافتن	تَقَرُّر
چکنائی	چربی	دُهن و سَمن و دَسم
چکنی مٹی	گل چسپان	طِین لازِب

ہ	ف	ع
چرواہا	شُبان	راعی
چڑانا	خمانیدن	اِختلاج بالوجہ
چڑھانا	از پایین ببالا بردن	اِرقاء ۴
چڑھائی	زمینیکہ بلند باشد	صُعود و مُرتقی
چڑھنا	برآمدن	صُعود و تصعّد
چڑیل	مادہ غول	سِعلاۃ ۹
چستہ ۱۱	شیردان	+
چشمہ	چشمک	مَنظَرہ
چغلی	سخن چینی	نَمیمہ و سِعایہ
چقماق جھاڑنا	آتش از آتش زنہ برآوردن	اِیراء ۱۴
چک	چک	سِتارہ ۱۶
چکا چوندھ	غبار آوردن چشم	سَدَر ۱۸
چکتی	دُنبہ	اَلیَہ ۲۰
چک جانا	سپری شدن	نَفاد ۲۲
چکر	+	ہِلال الصّید ۲۳
چکن ۲۴	چکن سوزن کار	+
چکنا	سنگ ہموار	صَلد ۲۶
چکنا چور	ریزہ ریزہ	مَرضُوض
چکنیا	جوان چرب	+
چکوا چکوی	سُرخاب	نُحام و نُحامہ

[illegible]

ہ	ف	عر
چکوتا	وابریدن	مُقاطعه بفتح طا مهمله ۱۲
چکور کا بچا	بچۂ کبک	سُلک [2]
چکھنا	چشیدن طلب چش کردن	ذوق و مزہ [4]
چکی	+	خرارة [6]
چکی بنانی والا	آسیاگر	مُرحّي
چکی رہنا	آسیا تیز کردن	نقر الرحی [9]
چکی کا کھونٹا	دستۂ آسیا	زُرنوک [11]
چگنا	دانہ چیدن	تلقّط [12]
چلانا	شور و غوغا	صخب و صیاح [14]
چلبچی	طشت و لگن	طسیت مهملتین ۱۲
چلو	کفِ آب	غرفه [16]
چلون	چغ و چق ۱۲	ستارہ [18]
چمار	چرم ساز	دبّاغ
چمٹنا	چسپیدن	لزوق [20]
چمچا بھر	یک چمچہ	لعقه
چمڑا	چرم	جلد
چمک	+	مغناطیس [24] لغت یونانی ہے
چمکنا	درخشیدن	تلألؤ و اضاءة
چموٹی	+	طلو [26]
چنا	نخود	حمّص [28]

ہ	ف	عر
چکور	مرغ آتشخوار و کبک	تحجل [1]
چکھانا	چشانیدن	اِذاقة [3]
چکھ جانا	همه خوردن	اِقتمام [5]
چکی	آسیا	رحی و عربیة [7]
چکی رہا	آسیابان [8]	+
چکی کا پاٹ	پرۂ آسیا	فلکة [10]
چکی کی کھونٹی	میخ آسیا	قُطب
چُل	خارش	حِکّة [13]
چلم	چلم و سر قلیان	رأس البوری [15]
چلنا	رفتن	مشي
چلنا پھرنا	گردیدن	تقلّب
چلّہ	چلہ و زہ	وتر [17]
چمٹا	آتشگیر و آتش کش	مِلقاط [19]
چمچا	چمچہ و قاشق ۱۲	مِلعقة [21]
چمر بری	باران سرما	[22] شتي
چمڑا اوتارنا	پوست کشیدن	[23] سلخ
چمک	فروغ و پرتو	لمع
چمگادڑ	شب پرہ چرغ سیما	خُفّاش [25]
چُننا	برگزیدن برچیدن	اِنتقاء و التقاط [27]
چُنا ہوا	برگزیدہ و برچیدہ	منتخب و منتجب

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
چنار	چنار	صِنار	چنبیلی	+	یاسَمِین
چھچھونی	+	دِہقان	چندا	دائرہ کشیدن	+
چندن	+	صَندل	چُندھا	شبیرہ چشم	اَخفَش
چنڈال	فرومایہ	وَضیع	چنڈول	چکاوک	قُبَّرہ
چِننگ و چینک	+	لَذع	چنگاری	آتشیزہ	شَرار
چنگا ہونا	بہ شدن	بُرء	چنگھاڑ	آوازِ سخت	صَیحَة
چنگھاڑ	آوازِ فیل	نَئیم	چوبندی باندھنا	نعل بستن و زدن	اِنعَال
چوبا	میخ آہن	مِسمار و سک	چوبائی	+	مُتناوحہ
چوپایا	ستور و چاروا و چارپایہ	بَہیمة	چوبدار	چوب‌کی و نقیب	+
چوپڑ	+	+	چوپڑ بازار	چار بازار و چارسو	+
چوت	کس	فَرج	چوتڑ	سرین	عَجُز
چوٹ	کوب	ضَربَہ	چوٹ کرنا	ضرب سائیدن و زخم	جَرح
چوٹی مرغ کی	پوپ	اِکلیل و تاج	چوٹی عورت کی	جَعد موی مرغول ۱۲	فَرع
چوٹی پہاڑ کی	تیغ و بینی کوہ	قُلّہ و قِنّہ	چوٹی ترازو کی	زبانہ ترازو	عَذَبَۃُ المِیزان
چوچے	چُچو و پستان	ثَدی و ضَرع	چودہ	چاردہ	اَربَعَة عَشَر
چودھوین رات	شبِ چاردہم	بَلماء ۱۲	چور	دزد	سارِق و لِص
چُرانا	دزدیدن	سَرَق بفتحتین ۱۲	چوری	دزدی	سَرِقَة
چوریہی	کمس رون	مِذَبَّہ	چوری سے دیکھنا	دزدیدہ دیدن	مُسارَقَةُ النَّظَر
چوری کا مال	مالِ دزدی	سُراقَة	چوڑا	پہن و پہناور	عَرِیض و وَسِیع
چوڑانا	پہنا کردن	توسیع	چوڑائی	پہنائی	سَعَة و فَدح

ہ	ف	عر
چوڑی	دست برنجن	وقف و مسك
چوسنا	مزیدن و مکیدن	مصّ و مزت
چوکا	دندان پیشین مع رستنگاہ	کرسی الاضراس
چوکڑی بھرنا	گنبد کردن و زدن	ضبر ان
چوکھٹ	چوب بر آستانہ	اسکفہ و نجاف
چوکے	ریزگاہ و صندلی	کرسی
چوکی دینا	نگہبانی کردن	کلاء و حفاظۃ
چول	پاشنۂ در	رجل الباب
چوما (در ترکی ادب)	بوسہ و ماچ (فارسی)	قبلہ و لثمہ
چومیخا کرنا	چار میخ	التسمیر باربعۃ اوتاد
چونچ	نول و کلپ	منقار و منسر
چونچ مارنا	نول زدن	نقر و نکش
چوہا	موش	فار و یربوع
چوہیا	مادہ موش	فارہ
چھاپا	مہر خرمن	روشم
چھاپا مارنا	شبخون زدن	تبییت
چھاتی	سینہ	صدر
چھاتی کا پتھر	سنگ سینہ	کلکل
چھاچھ	دوغ	مخیض
چھاگل	کوزۂ مشکیزہ	رکوۃ و مطہرۃ

ہ	ف	عر
چوزہ و چوچہ	ایضاً و بچۂ مرغ	فروج و فراخ
چوک	+	خطا
چوکا (از اقسام ترہ کہ بخورند)	سرخ یا و ترشہ	حماض
چوکنا	ہوشیار و خبردار	یقظ و حذر
چوکھٹ بازو	دریواس بروزن بلیناس	+
چوکیدار (و در ترکی یتاقی)	پاسدار و پاسبان	حارس (احراس جمع)
چوگان	چوگان	معصال و محجن
چوکھا	دیگدان و دیگپا	اثفیہ و منصب
چومنا	بوسہ زدن	تقبیل و لثم
چونا	آہک	کلس و نورہ
چوچلا	ناز	دلال و غنج
چونکنا	از خواب برجستن	تعار
چوہٹا	چارسو	+
چھاپا	قالب	طابع
چھاپنا	بقالب زدن	طبع
چھاتا	برکار و سینہ باز	صدر مشرف
چھاتی لگانا	در بر گرفتن	الضم الی الصدر
چھاج	علم نشان	منسف
چھوہارا	خرما	تمر
چھال	پوست درخت	لحاء

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
چھالا	تبخاله	عُقبُول ۹	چھالا پڑنا	آبله زدن	نَفَط
چھانٹن	افشانده	نُقَابَة	چھاننا	پالودن	تَرْوِيق
چھانتا	بیختن	نَخْل	چھانو	سایه	ظِل و فَيء
[illegible]پ	آرایش	تَقْطِيع	چه بچه	سنجلاب ۲	بَالُوعَة
[illegible]بڑا	سسبڑ ۳	غَرُز	چھبڑی	+	غربیل
چھپانا	پوشیدن	کِتْمَان ۴	چھپٹی	چوب ریزه	وَقَش ۵
چھپکلی	فروزینه	ضِرَام ۶	چھپر	چپر	+
چھپکلے	گرفش و چلپا	وَزْغَة	چھپکے نکلنا	پنهان بیرون شدن	اِنْسِلَال ۸
چھت	بام و سطح	سَطْح و سَقْف	چھتّا	کوتار ۱۰	سَابَاط
چھتّا	لانه و شان موم	[illegible]	چھت پاٹنا	سقف کردن بام خانه	تَسْقِيف
چھت پانا	چکیدن از سقف	نَوْكَاف ۱۲	چھتر	چتر	مِظَلَّة
چھتری	آفتاب گیره	ظُلَّة	چھتری	آده ۱۳ مهمله	مُوقِعَة اَحْمَام
چھٹکنا	فرو ریختن	اِنْتِشَار	چھٹکانا	درهم ریختن	نَثْر
چھٹی کا کھانا	زاج شور	خُرْس ۱۴	چھٹتی	+	فَرَاغ
چھجّا	باران گیر	کُنَّة ۱۵	چھچھا	سخت سرخ	اَحْمَر قَانِي
چھچھوندرا	کشتر ۱۶	بَذْوَر	چھچھوندر	موش کور	خُلْد
چھچھوندر (آتشباز...)	موشک	+	چھچھوندر چھوڑنا	موشک دوانیدن	+
چھچہا	چہچہہ آواز بلبل	صَفِير و سَجْع	چھرا	دشنه	سَاطُور (مهملات ۱۲)
چھڑانا	رهانیدن	اِنْجَاء و اِنْقَاذ	چھڑانا	رهانیدن گرو	فَكَاك
چھڑانا	برطرف کردن	عَزْل (عین مهمله و زای معجمه ۱۲)	چھڑکنا	آب زدن	رَشّ (مهمله و معجمه ۱۲)

ه	ف	ع
چھڑنا	گولیستن	دق
چھڑیرا	چوبینہ	مشبق
چھڑا	سلاچمہ	+
چھری مارنا	کاروزدن	وجأ
چھک جانا	خوب سیر شدن	امتلاء
چھکڑا	گردون	عرادة
چھلکا	پوست میوہ درخت	قشر و لحاء
چھلکنا	آمدن بول بے ارادہ	النضح بالبول
چھلکوری	گرد دمہ	داحس
چھلا	لای و لش	وحل و ردغة
چھننا	دُرد بیزن	مصفاة
چھنکا	ششش انگشتی	اعنش
چھنگلیا	کالج و کلک	خنصر
چھوڑنا	رہا کردن	اطلاق و تخلیة
چھوڑنا	گذاشتن ستور بہر چریدن	سرح
چھوڑنا	گذاشتن زن	تطلیق
چھوکرا	سادہ رو	امرد
چھیپ	پیسک سپید	بهق ابیض
چھیچھڑا	لوس و چندرہ	+
چھید	سوراخ	ثقب و خربة

ه	ف	ع
چھرا	چھرہ	سحنة
چھری	کارد و گزلک	سکین
چھڑی	چوب تعلیم	مطرقة و قضیب
چھکا چھک	گشست و سیر	سکران و طافح
چھکڑ	سر جنگ	صقع
چھلبل	فریب	خدع
چھلکتا ہوا	لبریز و سرشار	دهاق
چھلنی	پرویزن و گربال	غربال و منخل
چھلا	گچہ	فتخة
چھلا پہننا	گچہ پوشیدن	تفتخ
چھنال	زن جنگ روسپی	قحبة و فاجرة
چھنکانا	+	تعطیس
چھوٹنا	رہائی	نجاة
چھوڑنا	بریدن	قطع
چھوڑنا	گذاشتن جانور شکاری	ارسال
چھوڑنا	سر والودن بند و توپ	غدر و تخلیة
چھوچھی	مایشورہ	القصبة الصقیلة
چھٹ جانا	شکافتہ شدن سوراخ شدن	انخرام
چھینپی	چاپہ گر	وشاء و نقاش
چھیلا ہوا	بخنہ	مقشور و مقشر

ه	ف	عر	ه	ف	عر
چھیلن	خراشه وتراشه	خراشه ونحاته	چھیلنا	پوست باز کردن	إلتحاء
چھیلنا	خراشیدن وتراشیدن	سحف وسحق	چھینا جھپٹی	کش مکش	منازعة ومجاذبه
چھینٹ	چکه وگل بر سنگ	رشاش بقع	چھینٹ	چیت جامه بوته دار	تشکیل ووشي
چھینٹا پڑنا	اندک باریدن باران	ترشش	چھینٹا دینا	آب زدن	رش
چھینٹا دینا	فریب ودم دادن	خدع وختل	چھینک	شنوسه وشنوسه	عطسه
چھینکنا	عطسه زدن وداون وبرآمدن	عطاس	چھین لینا	در ربودن	سلب واختناس
چھینی	آژیزه	منقر	چیپڑ	چرک چشم	رمص وغمص
چیت	هوش	إدراك	چیتا	یوز	نمر
چیچک	چیچک وسرخچه	جدری وحصبه	چیچک رو	چیچک رو وآبله رو وبرزنده رو	مجدر ومجدر
چیخ	شور	ضجیج	چیرا اوتارنا	دوشیزگی بردن	إقتضاض
چیرنا	شگافتن ودریدن	شق وخرق	چیرا	نوعی از دستار	+
چیرا	دختری دختره	عذرة	چیره بند	دوشیزه	بکر
چیل	زغن وعلیوا ... وحمامت وکبید	حداة وحدأ وشقار	چیلا	بنده	عبد
چین	آرام وآسایش	راحة	چین	شکن	غضن
چین چین	چاوچاو	سقسقه	چینی	شکر سفید	سکر
چیولی	حافته	إستبرق	چیونٹا	مور سواری	عجروف
چیونٹی	مورچه	نملة وذرة	چیستان	شوشو	دخن
باب حای حطی مع الالف					
حاجت	حاجت	صادرة	حاضر جواب	حاضر جواب	تلقاع
حاضر کرنا	حاضر کردن	تعیین واعتداد واحضار	حال لانا	حال وسماع کردن	وجد وسماع

۵۵

ہ	ف	عر
حجاب	شرم	حیا
حراره	جنبش وعرق	اهتزاز
حرام زاده	زنازاده وتخم حرام وجاسوس	ولد السحت وولد الحرام
حرام کا مال	مال حرام	سحت
حرصی	آرزومند وآزمند	حریص
حریره	+	حسیسه
حلال کرنا	ذبح کردن	ذبح
حلوان	بزغاله ومیش بچه	حلام وحلان
حلوائی	حلوافروش	حلوائی وحلوا
حمیل	زیور گلو	وشاح
حویلی	خانه	دار وبیت
خاک تودا	خاک توده وآماج	+
خاکروب	چرک کش وجلال	مطهر
خاگینه	خایه ریزه وخایه گینه	عجه
خانساماں	سر سامان ناظر	+
خانه داماد	خانه داماد	+
خاوند	شوهر وشوی	بعل وزوج
خدا اوتهائے	خدا بردارد	+
خدانخواسته	خدا ناکرده وخدا نکند وخدا نه پسندد	+
خرابے	تفیر خراب خرخر	شخیر وغطیط

ہ	ف	عر
حجت	حجت	حجة ودلیل وبرهان
حرام مغز	حرام مغز	نخاع
حرامزاده	فتنه انگیز	شریر
حرص	آز	طمع وجشع
حریف	هم آورد وهم پیشه	قرن
حقه	قلیان حقه نیز	[illegible]
حلکاری	حلکاری	[illegible]
حلوا سوہن	حلوا سوہان	+
حمام	گرمابه	دیماس وبلان
حوض	آبدان وتنور	[illegible]

باب خای معجمه

ہ	ف	عر
خاکروب	خاکروب	کناس
خاکشی	خاکشی وخاکشو	خبه
خالی	تهی	صفر
خانه باغ	بستان سرای	حدیقه
خاوند	خاوند	مالک ومولی
خچر	استر	بغل
خدا سے کام پڑنا	کار بخدا افتادن	+
خدمتگار	خدمتگار وآدم	خادم
خراد	+	خرط وخراط

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
خرادی	خرّاد	خرّاط	خربوزہ	خربوزہ و خرپوک	خربز و بطیخ
خرّج	برج و سریزنہ	صکّاف	خرچ بالائی	بالا خرچ	+
خرجی	خرجین	خرج	خرجی	بجرمہ	برطیل
خرفا	خرسرفہ و سر وزرد	بقلۃ الحمقاء و فرفخ	خرگوش	خرگوش	ارنب
خزانچی	خزینہ دار و گنجینہ دار	خازن و خزان	خزانہ	گنجینہ	مخزن
خشک	خشک	یابس	خشکاش	+	بهط
خشکی یائے معروف	خشکے	یبس	خشکے	پرسم	لواثہ
خضاب	خضاب	خضاب	خضاب کرنا	خضاب کردن و رزدن و داون	اختضاب
خط	خط	رقیمہ و کتاب	خط	سبزہ گرد لب و رخسار	بقل
خط نکلنا	خط بر آمدن و سبزہ دمیدن	تبقّل	خلال	دندان کاو	خلال
خلال کرنا	خلال کردن	تخلّل	خم ٹھوکنا	دست بازو زدن	ضرب الید علی العضد
خمیرا زبان فصحات	بوریاباف	ناسج الحصیر	خمیر	آرد سرشتہ	عجین
خمیر اوٹھنا	خمیر آمدن	اختمار	خمیر کھٹا ہونا	ترش شدن خمیر	تخوخ
خمیر رکھنا	خمیر کردن	تخمیر	خمیرا	خمیر مایہ	قتاق
خمیری روٹی	نان خمیر	خبز الخمیر	خنجری	خنجری	دفیف
خواب	خواب	رؤیا	خواب پریشان	خواب پریشان	اضغاث احلام
خوان	خوان	خوان و طبق	خواجہ سرا	خواجہ و خواجہ سرا	مجبوب و خصی
خوانچہ	خوانچہ و طبقچہ	الطبق الصغیر	خواہ مخواہ	خواہی نخواہی	لا جرم و لا بد
خوبانی	شکر بادام	مشمش	خود	خود	بیضہ و ترکہ
خود پسند	خود پسند و خود سر	راکب راسہ	خود غرض	خود کام	+

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
خوشامد	خوشامد	مُدَارَاۃ و مُدَاہَنَہ	خوشامدی	باد پران	مُتَمَلِّق
خوشبو	خوشبو	طِیب	خوشبو لگانا	خوشبو مالیدن	تَضَمُّخ
خوش خبری	مژدہ و نوید	بُشریٰ	خوشخبری دینا	نوید دادن	اِستِبشار
خوش خوراک	خوش غذا	مُعَرہِل	خوش غلاف	خوش غلاف	ذالق
خوشی	خوشی و شادی	حُبُور و سُرور و بَہجۃ و فَرحۃ	خوگر	خوگر و خوکردہ	مُتَعَوِّد و مُمارِن
خوگیر	نمدزین و نکلتو	لِبَد	خون بہا	خون بہا	دِیَۃ
خون سپید ہونا	خون سپید شدن	+	خون کا پیاسا	تشنہ خون	عطشان الدم
خون کا چاہنے والا	خونخواہ	مُستَقِص	خون کا عوض	+	قِصاص و قود
خون کا عوض لینا	خون گرفتن	اِقتِصَاص	خون لینا	خون کشیدن	فِصاد
خونی	خونی و خونوار	قاتل و سفّاک	خوے	خوی و شیوہ	سَجِیَّۃ و شِیمَۃ
خو چھوٹنا	خوی باز کردن	ترک العادۃ	خوگر کرنا	خو دادن	تَعوِید
خوگر ہونا	خوگردن	تَعَوُّد	خوید	خوید	خامَۃ

باب دال مہملہ

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
دابنا	بدست نشاندن چیزے	غمز	داتا	رادشه	سخی و جواد
داد (مرض)	داد و اگر	قوبا	داد (ضد ستم)	داد	عدل و نصفۃ
دادا	نیا و پدر پدر	جَدّ	داد پانا	بداد رسیدن	وجدان الغوث
داد دینا	بداد رسانیدن	اِغاثۃ	داماد	شوہر دختر	صِہر و خَتَن
دادی	مادر پدر	جَدَّۃ	دار الشفا	بیمارستان بیمارخانہ	دار المرضیٰ و مارستان
دارو	دارو و بارود	بارُود	دارو	درمان	دَواء
داروغہ	داروغہ	قَیِّم و قَوّام	داروغہ توپخانہ	میر آتش	+

ہ	ف	عر
داروغۂ دیوانخانہ	میربار	+
داستانا	داستانہ سپر	صِنّارۃ
دان (باعطا رفعرن)	جہیز و بخش	جَہاز و عطاء
دانا پانی	آبخورد	حظ و نصیب
دانت	دندان	ثغر و ضرس و سِن
دانت بیٹھنا	دندان بدندان بستن	اِشتباک
دانت سی کاٹنا	بدندان بریدن	اَزم
دانت کٹکٹانا	دندان سائیدن	حَرق
دانت کرکرانا	دندان بہم خوردن	اصطکاک الاسنان
دانت نکالنا	دندان براوردن	اِفترار
داہنا ہاتھ	دست راست	یدِ یمنی
دائی	دائی و دایۂ شیردہ	مرضعہ و ظئر
دبانا	فشار دادن	ضغطۃ
دبدبہ	فر	شوکۃ
دُبلا	لاغر و نزار	نحیف و مہزول
دُبھاسیا	بپچواک	ترجمان
دُت	+	اِخساء (صیغۂ امر)
دتکارنا	راندن سگ	خسأ و خسوء
دَدا	دُدک	حاضنۃ
در	گوشانیدن بحجر	فقراء

ہ	ف	عر
داستانا	بہلہ	قفاز
دامن	دامن	ذَیل
دانا بدلنا	+	تطعّم
دانا پڑنا	دانہ افتادن	اِحباب
دانت اکھاڑنا	دندان براوردن	اِقتلاع و قلع
دانت پیسنا	دندان از خشم سائیدن	حرق
دانت سے کاٹ کھانا	بدندان گزیدن	تسنین
دانت کرانا	آواز کردن دندان در خواب	الصلد فی النوم
دانت کھٹے ہونا	کند شدن دندان	ضرس
دانت نکوسنا	دندان براوردن از خشم و عجز	کشر
داہنی	راست	یمین
دائی جنائی	مامچہ و ماماچ	قابلۃ
دبا مارنا	کمین کردن	کُمون
دبگر	سپرساز	تراس
دُبلا پایا	لاغرے	نحافۃ
دبی پاؤں چلنا	آہستہ رفتن	دَبّ
دت وت	+	سرگما سرہما
دتون داتون	+	مسواک
دُودھی	شیرگیا	یتوع
دُر	دُرِ گوش	خرص

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
دربار	دربار	حضرۃ السلطان	درباری کپڑی	رخت سلامی	+
دربان	دربان و پردہ دار	بوّاب	درخت	درخت	شجر
دردرا	نیم کوفتہ	جریش	دردزہ	دردزہ	طلق و مخاض
درزن	درز	شقّ	درزی	درزی و جامہ دوز	خیاط و ناصح
درماہہ	ماہیانہ و ماہوار	مشاہرۃ	دروازہ	در	باب
دروازہ بند کرنا	دربستن	اغلاق	دروازہ بھیڑ دینا	در افراز کردن	اطباق
دروازہ ٹھوکنا	بر در زدن	دقّ الباب	دروازہ کھولنا	در واکردن	فتح
دریا	دریا	بحر و یمّ	دریتی	دستاس	مجشۃ
دراڑ	شگاف	صدع و نحق	دڑبا	کرتانہ	اقنۃ
دسنا	دہ	عشر	دست آویز	دست آویز	وثیقۃ
دست پناہ و دسپنا	آتش کش	ملقاط	دسترخوان	دستارخوان و شیلان	سفرہ و سماط
دست فروش	دست فروش	+	دستک	دستک	+
دستک دینا	دستک زدن و چنبک زدن	تصفیق	دستگردان	دستگردان	عاریۃ
دستگردان دینا	دستگردان دادن	اعارۃ	دستگردان لینا	دستگردان کردن	استعارۃ
دستہ	گلدستہ	باقۃ	دستہ	دستہ کارد	نصاب
دستہ	چپراس و چپراس	+	دسوان	دھیک	عشر
دسوان	دہم	عاشر	دشمن	دشمن	عدو و عادی
دشمن جانی	دشمن جانی	قتل	دشمن دلی	دشمن دلی	حاقد
دشمنی	دشمنی	شحناء	دعا دینا	دعا دادن و گفتن و کردن	دعا و دعوۃ
دعوتی	افسون خوان	معزّم	دغا	دغا و فریب	ختل و خدیعۃ

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
دغاباز	دغاباز	تخادع و تخاتل [1]	دغا دینا	فریب دادن و گول زدن	خدع و مکر
دغا کھانا	فریب خوردن	انخداع	دغدغا	دغدغه و تشویش خاطر	توزع و تشتت [2]
دفتی	دفتین	دفتین [3]	دکھ	رنج و آزار	اذیّة
دکھ	درد و بیماری	داء و وجع [4]	دکھ دینا	درد کردن	وجع
دکھنائی	باد برین	جنوب [6]	دکھیا	زن حاجتمند	ارملة [5]
دل	دل	قلب و فؤاد و جنان [7]	دل	جماعت بسیار	جم غفیر [8]
دلاسا	دلاسا	تسکین	دلاسا دینا	دل دادن	تسلیة
دلال [9]	سفسار و ستار	سمسار	دلالی	دلالے	دلالة
دلدل	لای و لش	وحل	دل لگانا	دل بچیزے دوختن و بستن	تعلق
دل کے پھپھولے توڑنا	آبلۂ دل شکستن	شفاء	دل کے پھپھولے ٹوٹنا	آبلۂ دل شکستن	تشفّی
دل لگی	خوش طبعی	مزاح [10]	دل میں کہنا	در دل گفتن	دسّ [11]
دلہن	بیو و بانو	عروس و ہدیّ [12]	دلیتی	دستاس	مجشّة [13]
دم	دم و دنب	ذنب [14]	دم	دم	نفس
دم	دم و گاہ	حین و وقت	دمانا	دم دادن تیغ	+
دم پر دم	دمادم	آنا فانا	دمچی	پاره دم	ثغر [15]
دم دبانا	+	کشح [16]	دم دینا	دم دادن	خدع
دمڑکا	سنگ گو [17]	فلذة	دم رکنا	دم گرفتن	ضیق النفس [18]
دم سادھنا	دم کشیدن	حبس النفس	دمک	درخشندگی	تلألؤ و بریق [19]
دمکنا	درخشیدن	برق و لمع [20]	دم کھانا	خموشی و تن زدن	سکوت
دم کھانا	فریب خوردن	انخداع	دم گزا	دمغزه	زمکی [21]

٦١

ہ	ف	ع
دم لینا	آرام گرفتن	اِستراحۃ
دُم ہلانا	دُم جنبانیدن	تحریکُ الذَّنَب
دُنبالا	دُنبالہ	ذُنَابَۃ
دُنبا	دُنبہ	کبش
دُنگا	برآشفتن سپاہ وغیرہ	بَغَاوَۃ
دُنیا	این جہان	دُنیَا
دوات چلانی	دوات آشوب	عِرَاک
دوالا نکالنا	چراغ روشن کردن ہندو	+
دُوب	فرنز و مرغ	آب وعشب
دوپہر	نیمروز	ہاجرۃ وظہیرۃ
دوپہر ڈھلنا	برگشتن آفتاب	زَوال
دوپہر کو سونا	خفتن نیمروز	قیلولۃ
دُودھ	شیر	لَبَن ودِرَّۃ
دُودھ پلانا	شیر دادن	اِرضاع
دودھ چھڑانا	بریدن شیر	تقطیع
دودھ پینا	شیر مکیدن	رِضَاع
دُودھارا	شمشیر دُودمہ	ذُو شَفرتَین
دُودھ کی دانت	+	رَوَاضِعَۃ
دور	دور	بَعِید
دَوڑ مارنا	ترکتاز	اِیقَاع

ہ	ف	ع
دم مین آنا	دم خوردن	اِنخداع
دِن	روز	یَوم
دُنبل	+	دُمّل وخُراج وجُبنۃ
دندانا	دندانہ	سِنَّۃ
دلونڈی	روزکوری	جَہَر
دوات	آمہ	نُون ومحبرۃ ودَوَات
دواوش	[illegible]	سعی
دِوانا	دیوانہ	مجنون
دُوبدو	دُوبدو	مُواجھۃ
دوپہر کا اترنا	فرو آمدن نیمروز	تغویر
دوپہر کو چلنا	رفتن ہنگام نیمروز	تغویر
دُودلا	دُودلہ	مُتفکر
دُودھ اترنا	فرود آمدن شیر در پستان	اِلبان
دُودھ پلائی	دایہ و شیردہ	مُرضِعَۃ
دودھ پیتا لڑکا	شیرخوارہ	رَاضِیع
دودھ بڑھانا اور چھڑانا	از شیر باز کردن	فِطَام
دُودھیل دودھا	+	دَرُور وغَزِیرۃ
دوراہہ	دوراہہ	طریق وجہین
دُور	محکم اسنے	حکومۃ
دوربین	دوربین و ستارہ بین	مِنظار

ه	ف	ع
دورسے ہانکنا	بالاخوانے	+
دوڑنا	دویدن	عَدْو
دوزخ	دوزخ	سَقَر
دوست دلی	دوست دلی	وَلِيجَة [٣]
دوغلا	اِگدِش	هَجِين [٤]
دوکان	دُکّان	دُکّان و حَانُوت
دوکان کھولنا	دکان واکردن	فَتْح
دولائی	دولائی ودوتہی	رِنَاق
دولتّی مارنا	جُفتہ زدن	رَمَح [illegible]
دومنزلا	دومنزلہ وخانہ دواشیانہ	ذُو طَبَقَتَين
دونا دون	زیادہ از دوچند	أَضْعَاف مُضَاعَفَة
دودستی تلوار مارنا	تیغ دودستی زدن	ضَرْبُ السَّيف بِالْيَدَيْن
دوہائی	فریاد	وَاغَوْثَاه [١١]
دوہنا	دوشیدن	حَلَب [١٣]
دہات	آب پشت	مَنِي
دھار	تار شیر ودرغن ومانند آن	شَخْبَة [١٦]
دھارا	جای جریان آب	مَجْرَى الْمَاء [illegible]
دہانا	لگام و دہنہ اسپ ١٢	شَكِيمَة [١٨]
دھبّہ	سرچنگ	صَقْع
دہجی	اندک پارہ جامہ	قِنَاع [٢٠]

ه	ف	ع
دوڑانا	دوانیدن اسپ	إِعْدَاء [٧]
دوڑنا دھوپنا و دوڑ دھوپ کرنا	تگ و دو و تک و دو	سَعْي
دوست	دوست	مُحِبّ و خَلِيل
دوشنبہ	دوشنبہ	اهون و يوم الاثنين
دوغلی	زن اگدش	هَجِينَة
دوکان بڑھانا	تختہ بر زدن و دکان بستن	إِغْلَاق
دوکھنا	انگشت در چشم کردن	تَعَرُّض
دولتمند	توانگر و مالدار	غَنِيّ
دولھا	نوداماد	عَرُوس
دونا	دوچند	ضِعْف [٩]
دونا مروا	مرزنگوش	سَمْسَق [١٠]
دوہائی دینا	دادخواہی کردن	تَغْوِيث
دوہتڑ مارنا	بدو دست زدن	لَدْم [١٢]
دہات	کاسنی	فِلْن [١٤]
دھار	تیزی تیغ	غِرَار [١٥]
دھاک	بیم و ترس	رُعْب و هَيْبَة
دھان	[illegible]	+
دھبّا	نشان رنگ و نجاست	لَطْخ و شِيَة و رَدْغ و دَرَن
دھتورا	+	جَوْز مَاثِل
دُہرا	سرحد	جَامِد و تَخُوم [٢١]

ہ	ف	ع
دُہرا	دوتا و دولا	مُثنّیٰ
دُہرانا	بازگردیدن بیماری	نکس و غفر
دھرتی کا پھول	سماروغ	کمأۃ ۳
دَھرن	زہدان	رحم ۴
دَھڑ	تن و پیکر	جثمان و جثّہ
دھروا و دھروہر	سپرد	ودیعۃ و امانۃ
دھنسنا	بزمین فرو شدن	خسوف و خسف
دھکا دینا	صدمہ دادن	صدم
دھکا لگنا	صدمہ افتادن	اصابۃ الصدمۃ
دھما کا	+	ھدّۃ و لدم
دھمکانا	ترسانیدن	تھدید و انذار
دھندھا	کار	امر و شان
دھنکی	پادنگ	مدقّۃ
دھنگھر	شالی زار و شالیزار	مزرع الارز
دُھنکے	کمانچہ زنان	خنیفرۃ
دُھنی	گاو دمشہ	مخلب
دھنیا	گشنیز	کزبرۃ
دُھواں	دود	دخان و بخار
دھوبی و دھوبن	گازر و زن گازر	قصّار
دھوپ کھانا	آفتاب دادن	تشمیس

ہ	ف	ع
دھرانا	امانت نہادن	ایداع
دُہرانا	دوبارہ کردن کار	تثنیۃ
دھرم	+	ایمان و عقیدۃ
دھرنا	نہادن	وضع
دھڑکا	بیم و تپش دل	خوف و خفقان
دُہری بات	سخن پہلودار	ذو معنیین
دھکا	کوفتن و کوفت و آسیب	صدمۃ
دھکا کھانا	صدمہ خوردن	تصادم
دھکیانا	از پس صدمہ دادن	نکز و نھز و زبن
دھمک	کوفت آواز	صدمۃ الوقوع
دھمکی	بیم و ترس	وعید و نذیر
دھنک	رخش و نوش	قوس قزح
دُھنکنا و دُھنکا	واخیدن و پنبہ زدن	ندف و نفش
دُھنکے	لورک	مندفۃ
دُھنکی روئی	پختہ	مندوف
دھنی	تیر و دار بام	جذع
دُھنیا	پنبہ زن	نداف
دُھوانا	دود آلودہ شدن	تدخن
دھوپ	آفتاب و خورشید	ضحی
دھوپ کھانا	در آفتاب نشستن	تشرق

ہ	ف	ع
دھوکا	سخنیکہ بآن در غلط اندازند	اُغلُوطَۃ
دھوکا (بیکبیر یکہ درگشت نهند ۱۲)	خوسہ ۲	رِعجّار
دھونکنا	تیز کردن آتش	اِیقَادُ النَّارِ
دھول	خاک سرمہ آسا	بَوغاء و غبار
دھول اڑنا	گرد برخاستن	قتمۃ ۵
دھول کھانا	کفِ دست بر سر خوردن	+
دھول میں لوٹنا	بخاک غلطیدن	تَمَرُّغ ۵
دھولنسا (کوس گرت ۱۲)	دمامہ	نَوبَۃ ۹ (محاورہ حال ۱۲)
دھولی دینا	بخور دادن	تبخیر
دھویا	چیز شستہ	غَسِیل
دھیان	+	خَیال (بالفتح ۱۲)
دہی جمانا	ماست بستن و خوابانیدن شیر	ترویب ۱۱
دہینڈی	ظرف جغرات بستن	مِروب ۱۲
دیا سلائی	کبریت	نَبخۃ ۱۳
دیپ (زبان بھاکا ۱۲)	کشور	اِقلیم
دیر	دیر و درنگ	مُکث و بطاء ۱۴
دیری	دیری	بُطاء ۱۶
دیکھنا	دیدن	رُؤیَۃ
دیگچی	دیگچہ	کَفت ۱۸
دے ڈالنا	ہبہ نمودن	ہِبۃ و مِنح

ہ	ف	ع
دھوکا	پیکر یکہ از دور ممتاز نشود	شَبَح ۱
دھوکا دینا	غلط دادن	مُغالطہ
دھونکنی	آتش افروز	مِنفاخ
دھول اڑانا	گرد بر انگیختن	اِثارۃ و اِرهاج ۴
دھول	سرچنگی ۶	صَفع
دھول مارنا	سرچنگی زدن	صَفع
دھونا	شستن	غَسل و مَلق
دھونی	+	بُخُور
دھوون	آب چیز شستہ	غُسالۃ
دہی	جغرات و ماست	تَربِیب ۸
دہی جمنا	خفتیدن شیر (فارسی قدیم ۱۲)	رَوب
دھیرا	سست	کاهل
دیا	چراغ	سِراج و مِصباح
دیانت دار	دیانت دار	مُتَدَیِّن
دیدار	دیدار	لِقاء
دیر کرنا	تاخیر کردن	تَأنّی و اِبطاء ۱۵
دیس	زاد بوم	وَطَن
دیگ	دیگ سرکارہ	قِدر و مِرجَل ۱۷
دیمک	دیوک دیوچہ	اَرَضَۃ ۱۹
دینا	دادن	اِعطاء

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
دیو	دیو	عفریت		دیوار	دیوار	حائط و جدار
دیوار بنانا	دیوار کشیدن	تحویط		دیوار سے بھی کان ہیں	دیوار ہم گوش دارد	وللحیطان آذان
دیوار پر چڑھنا	بر دیوار برآمدن	تسلق		دیوار گرنا	دیوار غلطیدن و افتادن	انقضاض
دیوار گرانا	دیوار افگندن	نقض		دیوٹ	چراغدان چراغپایہ	مسرجہ و منارۃ
دیور	برادر خرد شوہر	حمو		دیورانی	زن برادر خرد شوہر	سلفۃ
دیوہرہ	بتکدہ و بتخانہ	کنیسہ و بیت الصنم	دال ھندی مع الالف	ڈاٹ	بند شیشہ	سداد
ڈاڑھی	ریش	لحیۃ		ڈاڑھی دھوپ میں سفید کرنا	ریش بدروغ سفید کردن	تبییض اللحیۃ فی الشمس
ڈاک	چپار	تبرید		ڈاکا	غارتگران	مغیرون
ڈاک چوکی	اسکدار و یام	برید		ڈاکو	تاراج زن	مغیر و ناہب
ڈال	شاخ	غصن و فنن		ڈال	تیغہ	نصل
ڈالنا	انداختن	القاء و طرح		ڈالی	سبد و تغت	طبق
ڈانٹنا	باز داشتن از کار	زجر و توبیخ		ڈانڈ	تاوان و جرمانہ	مصادرۃ
ڈانڈ	بیل و چوب غلہ	مجداف و مقذاف		ڈانڈ دینا	تاوان دادن	مغرم و غرم
ڈانڈ لینا	تاوان گرفتن	تغریم		ڈانس	پشہ	بقۃ
ڈاہک	قوہ و ورق زر نگین	+		ڈانواڈول	سراسیمہ	متقاعس و متشتت
ڈاہ	بُرشیان	غبطۃ و حسد	دال مع الباء	ڈائن	جگر خوارہ	+
ڈب	تابو	قبضۃ		ڈبا	درج	حقۃ
ڈبانا	در آب فرو کردن	اغراق		ڈبڈبانا	اشکناک شدن چشم	تغرغر
ڈبرا	گو کہ در آن باران جمع گردد	حسی		ڈبکی	غوطہ و باغوس	غوص
ڈبکی دینا	در آب فرو کردن	غمس	-	ڈبکی کھانا	غوطہ خوردن	انغماس

ہ	ف	ع
ڈبکی مارنا	یا غوش زدن	غَطس [1]
ڈپٹنا	حملہ آوردن	مُواثبة [3]
ڈر	ترس و بیم	خوف و خشیة
ڈرانا	باواز مہیب ترسانیدن	ضَغب [6]
ڈرنا	ترسیدن	إشفاق
ڈف	دائرہ	دَفّ و عرکل
ڈکار	اروغ و آرغ	جُشاء
ڈگ	گام	خُطوة [12]
ڈگنا	لغزیدن از جای خود	زَلّة [14]
ڈلی	پارۂ فوفل وغیرہ	قِطعة
ڈنٹرو ڈنڈ	شنا	سِباحة الارض [17]
ڈنک	نیش	شَولة و شَوکة
ڈنک مارنا	گزیدن گژدم	لَسع [19]
ڈوبا	غرق آب	غَریق
ڈوبنا	آب از سر گذشتن	غرق
ڈور	ریسمان کاغذ باد	حبل الطائرة
ڈورہ ڈالنا	رشتہ در سوزن کردن	سَلک [24]
ڈوری	طناب	طُنُب اطناب [26] و طنبة
ڈوریا	سگبان و سگ سپرد	گلاب
ڈول	انگارہ [27]	هیولی

ہ	ف	ع
ڈبیا	دُرجک	حُقیقة [2]
ڈپٹانا	تاختن و انگیختن	رَکض [4]
ڈرانا	ترسانیدن	تخویف و ترویع [5]
ڈراہوا	ترسان	مَذعور [7]
ڈسنا	گزیدن مار	نهش [9]
ڈف بجانا	دائرہ زدن	ضرب الدّف [10]
ڈکارنا	آواز کردن شیر	إزآر [11]
ڈگانا	لغزانیدن	إزلال [13]
ڈلانا	باوزن جنبانیدن	تَروّح [15]
ڈلیا	سبدو ترکیان [16]	طبق
ڈنڈے	شاہین	مِنجم [18]
ڈنکا	کوس	نَقّارة
ڈوب	یکقلم مداد	مُدّة [20]
ڈوب دینا	جامہ در رنگ کشیدن	غمس [21]
ڈوبنا	فرو شدن آفتاب	غروب و وجوب [22]
ڈورا	رشتہ	خَیط [23]
ڈورے	ریسمان چاہ	الحبل الدقیق
ڈوری	گرد باف [25]	+
ڈول	دول	دَلو
ڈولچی	دول کوچک	دلو صغیر

ہ	ف	ع
ڈولا	محافہ (بضم میم)	مزفّة وتحفة
ڈونگی	سنبک	قارب
ڈھارس بندھنا	دل بے	تسلیة
ڈھاڑی ڈوم	غنیاگر	مغنّی
ڈھالنا	در قالب زدن	سکب
ڈھاک	پلہ	+
ڈھاٹا باندھنا	دہان بند بستن	تلثّم
ڈھب	روش	اسلوب
ڈھڑ ہانک	رنگ بسیار زرد	اصفر فاقع
ڈھڑ	آواز گوز	ضُراط
ڈھکیلنا	از پس افگندن	کدش
ڈھلکا (بیماری چشم)	سبل	دمعة
ڈھلکانا	غلطانیدن	دحرجة
ڈھلکنا	غلطیدن	تدحرج
ڈھنڈوریا	منادی زن چابچی ترکے	منادی
ڈھولا	دہل تنبک	طبل (طبول جمع)
ڈھولائی	مزد برواری	جُعل
ڈھیٹھ	خیرہ و شوخ	جری
ڈھیر کر دینا	یکجا فراہم کردن	تکویم
ڈھیکلے	غلتک	منسفة

ہ	ف	ع
ڈومنی	زن سرود خوان	مغنّیة
ڈوری	کفگیر	مغرفة
ڈھارس	پشتی	تقویة
ڈھال	سپر	جُنّة و ترس
ڈھانکنا	سرپوش نہادن	تغطیة
ڈھاٹا	دہان بند	لثام
ڈھائیں (لغت قصبات)	برم	عایشة
ڈھکنا	سرپوش	غطاء
ڈھڈرے	وسفرہ	عصعص
ڈھیکانا	نمودن و بر بودن	الإراءة والاختلاس
ڈھلکی مارنا	درہم کشیدن	جرمزة
ڈھلکانا	ریختن متعدی	سکب
ڈھلکنا	ریختن لازم	انسکاب
ڈھنڈورا پیٹنا	منادی کردن	مناداة
ڈھنگ	روش	سیرة و شمال
ڈھلکیا	دہل زن	طبّال
ڈھونڈھنا	جستن گم شدہ	نشدة
ڈھبرا	لوچ و کاژ	احول
ڈھیرے	تودۂ ملہ	صبرة
ڈھیل	درنگ	مہلة

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
ڈھیل	سستی	بُطُوء سه	ڈھیلا	فروہشتہ	رَخو سه
ڈھیلا	سُست	کاہِل	ڈھیلا مجہول ۱۲	کلوخ	مَدَر بفتحتین ۱۲
ڈھیلا کرنا	دور کردن تنگی	اِرخاء سه	ڈھیل دینا	مہلت دادن	تمہیل
ڈھینڈھا	بار حرام	حَبَل الزِّنا	ڈیرا	خرگاہ	خیمۃ
ڈیرا	خانہ	بَیت	ڈینگ مارنا	لاف زدن	تنفّج سه
ڈیل	بُش	قَدّ و قِمّۃ	ڈیوڑھی	بالان سه	سُدّۃ

باب ذال مُعجمہ باتحتانی

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
ذی الحج	ذی الحج	ذی الحِجّۃ	ذی قعد	ذی قعد	ذی قعدۃ

باب رای مُہملہ باالف

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
راسپے	نشکردہ	اِزمیل و شفرۃ	رات	شب کہہ ترکے ۱۲	لیل
راتب	روزینہ	وظیفہ و ادرار	راتکو چلنا	شبگیر زدن	سُرَاه سه
رات دن	شبا روز	آصرمان	راج	شاہی	سلطنۃ
راچہ	وندلہ	+	راچھس یا راچھس بھالنفا ۱۲	دیو	عِفریت
راس	تودہ غلہ	کُدس سه	راس آنا	راست آمدن و گیرائی	وِفاق
راستہ	راہ	مَنہج	راکھ	خاکستر	رَماد سه
راگ	ترانہ و سرود	غِناء و نغمۃ	راگ و رنگ	راگ و رنگ	+
رال سه	آب دہن و کفک و گلیز	رُوال و رِیال	رال بہنا	روان شدن گلیز	رَیل و امراغ
رانڈ	بیوہ و گالہ	فاقد و ایّم	رانڈ ہونا	بیوہ شدن	تایّم
رانگ لغت تعصبات ۱۲	قشرورہ برگھا	عُصارہ	رانگا	ارزیز	قلعی و رصاص
راو جی	چار طاق	+	راہ	راہ و درہ	سبیل و شارع

ه	ف	ع
راہداری کا پروانہ	خط گذارہ	جواز
راہ دینا	کوچہ دادن	إفراج
راہزن	راہزن و شتنک	قاطع الطریق
راہ مارنا	راہ زدن	قطع الطریق
راہی	راہی و راہ رو	عابر سبیل
رایتا	نمکینہ	ملحیۃ
ربیع	بہار	ربیع
رتوندے	شب کوری	عشاء
رحل	رحل و کیرخ	کرسی المصحف
رخصت دینا	دستوری زمان دادن	ترخیص
رخصت مانگنا	رخصت گرفتن	استنظار
رد کرنا	شکوفہ کردن	تفیؤ
ردا	داو ورزدہ ولا	دمص و عرق
رس	افشردہ	عصارۃ
رسالہ دار	سپہبد	قاعد
رسن بٹا	رسن ساز	دستان
رسد	رسد و بہرہ	قسط
رسم	روش	عادۃ و طور
رسنا	تراویدن	رشح
رسوا ہونا	رسوا شدن	افتضاح

ه	ف	ع
راہ دیکھنا	چشم براہ داشتن	تربّص
راہ روکنا	راہ گرفتن	سدّ الطریق
راہ کی روٹی	زاد راہ	سفرۃ
راہ و کیت	سر و دم	راس و ذنب
رائی	سپندان	خردل و ثفاء
رایگان	رایگان	ہدر و جبار
رت	ہنگام چیز	موسم و فصل
رچتا پچتا	خوشگوار	ہنیئا مریئا و خضرا مضرا
رخصت	زمان	مہلۃ
رخصت کرنا	پدرود کردن	تودیع
رد	رد مجازاً	قیٔ و استفراغ
رد کرنا	قلم کشیدن	نسخ
ردی	ناکارہ	ردی
رسا	رسن کلان	قلس
رسائن	آہستگی	تؤدۃ
رسد	رسد	میرۃ
رسکوک	مروارید کوچک	مرجان و لؤلؤ
رستا برتن	تراوندہ	راشح
رسوا کرنا	رسوا کردن	فضح
رسوائی	رسوائی	فضیحۃ

ہ	ف	ع
رشوت	فیل زہرہ	حضض
رسّی	رسن چاہ	رِشاء و شطن
رشتا	رشتہ و برادری و خویشی	قرابۃ
رشوت دینا	پارہ دادن	رشوۃ
رضائی	+	+
رفو کرنا	رفو کردن و زدن	رفو
رفو کیا ہوا	رفودار	مرفوّ
رکاب	رکاب	رِکاب
رکابدار	رکابدار	+
رکت چندن	صندل سرخ	الصندل الاحمر
رکنا	و تنگ شدن	انقباض
رکھائی	روگردانی	اعراض
رگڑ	سودن چیزے بچیزے	حَرش
رگڑنا	بہم سودن دو چیز	اصطکاک
رن	نبرد گاہ	معرکہ
رنجیدہ	رنجیدہ	ملول
رندہ	رندہ	مِسحَن
رنڈی	زن	امرأۃ
رنگ	رنگ	لون
رنگریز	رنگرز و رنگریز	صبّاغ

ہ	ف	ع
رسّی	ریسمان و رسن	حَبل
رسید	یافتہ	خط الوصول
رشوت	پارۂ مال	رشوۃ
رشوت لینا	پارہ گرفتن	ارتشاء
رفو	رفو	رفو
رفو کھلنا	رفو برخاستن	انحلال الرفو
رفوگر	رفوگر	رفّاء
رکاب	پاورق	+
رکابی	رکابی	صحن
رک رہنا	باز ایستادن	صدود
رکنا	عجز از خواندن	حصر
رکھائی	اسکنہ	مِثقب
رگڑنا	سائیدن	سحق
رمضان	ماہ روزہ	رمضان
رنج و دکھ	رنج	ملال
رنجک	چاشنی	+
رنڈوا	مرد بی زن	عزاب
رنڈی باز	زن بارہ	شبّاق
رنگ بدل جانا	گونہ برگشتن	شحوب
رنگ فق ہو جانا	رنگ پریدن	امتقاع

عر	ف	ہ		عر	ف	ہ
تَصبِیغ	رزیدن	رنگنا	ذیلِ را	+	رنگ بریدن	رنگ کاٹنا
تَجہُّش ۱	آمادہ گریہ	روانسا		مَصبُوغ	رنگین	رنگین
تَغیُّر	رنجیدن	روٹھنا		اِہناف ۲	گریہ در گلو داشتن	روانسا ہونا
خَبز	نان بستن	روٹی پکانا		خُبز و قُرص	نان	روٹی
صَوم	روزہ	روزہ		ترویبل ۳	روغن در نان مالیدن	روٹی چپڑنا
صَوم و صِیام ۴	روزہ داشتن	روزہ رکھنا		صَائم	روزہ دار	روزہ دار
مُحاوَرَۃ	روزمرہ	روزمرہ		اِفطار	روزہ کشادن	روزہ کھولنا
یومیّہ	روزینہ	روزینہ		وَظیفَہ	روزینہ	روزمرہ
مِداد	روشنائی مرکب سیاہی	روشنائی		+	روش راہِ چمن	روش
+	روغنیہ	روغنی روٹی		رَوشن ۵	روشندان	روشندان
تَترُّس ۷	سپر کردن	روکنا		قُطب ۶	بر سرِ سر چکادے	روکن
یابِس	خشک	روکھا		شَجَر	درخت	روکھ
مَرَض	بیمارے	روگ		جافٌ و قِفار ۸	خشک نانہ	روکھی روٹی
مِنشَفَہ ۹	رومال و روپاک	رومال		سَقِیم	بیمار	روگی
اِبکاء ۱۰	بگریہ در آوردن	رولانا		بَغی	بر آشفتن سپاہ	رولا کرنا
بُکاء	گریستن	رونا		اِنبِعاث ۱۱	فراہم آمدن	رول پڑنا
وَطأ ۱۲	پامال کردن	روندنا		بَکِیّ	مرد گریان	رونا
بَکِیَّۃ	زن گریناک	رونی		زَغَب ۱۳	موی زرد	رونگٹی
قُطن ۱۵	پنبہ	روئی		اِقشِعرار ۱۴	موی اتیغ شدن	رونگٹی کھڑی ہونا
دَلیل و خِریت ۱۷	رہ سپر و رہنما و راہ دان	رہبر	وفقط	تَفغُّم ۱۶	پنبہ شگافتن	روئی تومنا

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
رہٹ	دولاب	عَجَلَة وعَصَمُوص	رہٹا	چرخہ	دُولابُ الغَرف
ریت	ریگ	رَمَل	ریتا	کوراب	سَراب
ریتنا	سوہان کردن	سَحَل	ریتی	سوہان	مِسحَل
ریٹھا	گرم و خشک	فِندُق	ریچھ	خرس	دُب
ریڑھ	پشت پارہ و مہرہ پشت	صُلب	ریغل	لاغر	مَهزُول
رینٹ	خلم	مُخاط	رینکنا	آواز خر	شَهِیق
رینگنا	آہستہ رفتن	دَبِیب	رینگنی	کجورک	عِرقُ النَّساء
ریوڑ	گلہ و رمہ	جِبلَّه و سِرب	ریوڑی	کبیتا	قُبَیط
ریوند چینی	ریوند چینی	رَاوَند	ریہ بیائی مجہول	ریہ بیائی معروف	+
باب زای معجمہ			زبان	زبان	لِسان
زبان نکالنا	زبان برآوردن	دَلع	زبان نکلنا	زبان برآمدن	دَلُوع
زٹل	ہرزہ و پوچ	تُرَّهات	زچا	زچہ و زاج	نفساء
زچ کرنا	تنگ کردن کسے	اِعجاز	زرد	زرد	اَصفَر
زرد آلو	خوبانی	مِشمِش	زردی	زردی	صُفرَة
زردی بیضہ	زردہ	مُحّ	زرق برق	زرق و برق	زُخرُف
زرگرسے	زرگری و لوترا	+	زرہ	زرہ	دِرع و لامہ
زرہ بنانے والا	زرہ ساز	زَرّاد	زرہ پہننا	زرہ در بر کردن	تَدَرُّع
زرہ پوش	زرہ پوش	مُدَرَّع	زنبیل	سپیل	صَفِین
زفیلنا	شفلیدن	مَصَأ	زکام	زکام	طُشاش
زلف	زلف	صُدغ	زمانہ	زمانہ	زَمَن و دَهر

ہ	ف	ع
زمین	زمین	ارض و غبراء
زنجیر کھٹکھٹانا	زنجیر جنبانیدن	قعقعة
زور	زور و توانائی	قوة و اشد
زہر	ہر چیز تلخ	علقم
زیرہ	زیرہ	کمّون
زین پوش	زین پوش	غاشیة
زینہ	زینہ و پایہ و پلہ	درجة و مرقاة
سات	ہفت	سبع
ساتھی	ہمراہے	صاحب
ساجھا	+	شرکة
ساجن ترسے	حنابندی و شیربہا	+
سارا	ہمہ	تمام و کامل
ساڑھو	ہمداماد و ہمزلف	ظام و ظاب
ساس	خوشدامن	حماة و ختنة
ساگ	ترہ و سبزی	خضراة
سالا	برادر زن	ختن
سالن	نانخورش و ترنانہ	ادام
سالی	خازنہ	ختنة
سامان	سامان	عدة و عتاد
سامنے ہونا	دوچار شدن	مواجهة

ہ	ف	ع
زنجیر	زنجیر	سلسلة
زنگی ہڑ	ہلیلہ سیاہ	اہلیلج اسود
زہر	زہر	سم
زہر دینا	زہر دادن	سم
زین	زین	سرج
زین کسنا	زین بستن	اسراج

باب سین مہملہ

ہ	ف	ع
ساتواں	ہفتم	سابع
ساتھی	مددگار	معین و ظہیر
ساجھی	+	شریک
سادہ	سادہ	ساذج سرب سادہ
ساربان	ساربان شتربان	حادی
ساڑھی	ساری و سارہ	+
ساکھو	سال	ساج
سال	سال	سنة
سالگرہ	سالگرہ و رشتہ عمر	+
سالوتری	+	بیطار و بزاغ
سالیانہ	سالیانہ	مسانہة
سامنا	روبرو	وجاه و قبالة
سامنے کرنا	دوچار کردن	توجیہ

ه	ف	ع	ه	ف	ع
سان	فسان	مِشحَذ و مِسَن	سنگ پر رکھنا	برسنگ راندن	شحذ و سَنّ
سانس	دم	نفس	سانپ	مار	حیّة
سانپ کا کاٹا رسی سے ڈرتا ہی	مارگزیده از ریسمان مے ترسد	ملسوع الحیّة یخاف من الحبل	سانچہ	تیمناک	قالب
سانڈا	رسن پا گاو	اِتادة	سانڈ	+	سائبة
سانڈنی	شتر تیز رو	جمّازة	سانٹا	گل کردن	عجین
سانولا	مردم گندم گون و سبز رنگ	اَسمر و مَلیح	سانولی	زن سبز رنگ و گندم گون	سمراء و ملیحة
ساہلی	+	شاقول	ساہی	خارپشت و سغر و چکاسه	قُنفُذ و دُلدُل
سائی	پیشدادو تقدمہ	سَلَم و سَلَف	سایہ	سایہ	ظِلّ
سایہ ڈالنا	سایہ انداختن	اِظلال	سایہ ڈالنا	سایہ افگندن	اِظلال
سایے مین آنا	درسایہ درآمدن	اِستِظلال	سایے مین بیٹھنا	درسایہ نشستن	اِستِظلال
سب	ہمہ	رُمّة و زَوبَر و طُرّ	سب چٹ کرنا	ہمہ خوردن	اِقتِمام
سب چڑھاجانا	ہمہ نوشیدن	اِشتِفاف	سبز قدم	سبز پا	+
سبورا	مچاچنگ	صَابُورة	سبیل	سبیل و آب خیر	+
سبیل رکھنا	آب خیر کردن	+	سپارا	سی پاره	قلیشة و جشفة
سپاہی	سپاہی و لشکری	عَسکری و جُندی	سپنا	خواب	رُؤیا و حُلم
سپیدا	سپیده	اِسفیداج	سپیده لگانا	سپیده زدن	+
سپارے	پوپل	فوفل	ستر	شرمگاه	عَورة
ستر	ہفتاد	سَبعین	ستالی	درفش	مِخصَف
ستانا	رنجه دادن	اَذی	ستاور	بوزیدان	مُستعجلة
ستھرا ابھرا	فرتوت	تخرّف	ستنجا	شترنج	+

ه	ف	ع	ه	ف	ع
ستو	پست	سویق	ستو گھولنا	بشورانیدن	لت
ستھرا	بہتر و خوب	ملیح و انیق	ستھیا	سرہ گر	کحال
سٹک جانا	پنہان ہمون سفتن	تسلل	سٹھیانا	فرتوت شدن	افناد و اہتار
سج	زیب	زینة	سجن	جانان	حبیب
سجی	شخار	قلی	سچ	راستی	صدق
سچ	آرے	نعم و اجل	سچا	راست گو	صادق
سحری	سحر	سحور	سخی	راد	جواد
سر	سر	راس و ہامہ	سر آنکھوں پر	بسر و چشم	على الراس والعين
سری گای	گاو زمین	+	سراون	بزن و بتکن	مسلفہ و ملاسہ
سر اوندھانا	سر فرو افگندن	اطراق و نکس	سر توڑنا	شکستن سر	شج
سرخ	سرخ	احمر	سرخا	اسپ سپید	اشہب
سرخاب	سرخاب	نحام	سرخ بادا	سرخ بادہ	حمرة
سر دکھنا	سر درد کردن	تصدیع	سر درد	درد سر	صداع
سردوال	افسار	عذار	سرسون	سرشف	خردل اصفر
سر سہلانا	دست بر سر کشیدن	مسح الراس	سرکانا	یکسو کردن	تنحیة
سرکنا	یکسو شدن	تنحی	سرکنڈا	کلک نی	یراع
سرکہ	سرکہ	خل	سر کھولنا	سر وا کردن	حسر
سرکی والا	سرکہ فروش	خلال	سرمہ	سرمہ	کحل
سرمہ دانی	سرمہ دان	مکحلة بضم میم و بفتح	سرمہ لگانا	سرمہ کشیدن	کحل و اکتحال
سہرسی	سرسی	تحلی	سرنامہ	سرنامہ	عنوان

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
سرنگ	آہن	نقب و نفق و سرداب		سرنگ لگانا	نقب زدن	نقب السرب
سرو	سرو	سَرْو		سرہلانا	سرجنبانیدن	نغض
سرہلنا	جنبیدن سر	نغض		سرے	گز	قِدح
سریت (تہ خزانے کے ۱۲)	خاصگی	سُرِّیَّۃ		سریش	سریش و سریشم	سِراش
سڑا	بوگرفتہ	عَفِن	بائے ہندی	سڑنا	بوگرفتن	سنخ و عفونۃ
سڑاسڑ	شاپ شپ	+		سڑاہند	سپست	سناخۃ
سڑک	شاہ راہ	جادّۃ		سڑی	دیوانہ	مجنون
سڑی کیچڑ	لای و لجم	حمأ و حماۃ	بازائے معجمہ	سزا	باد افراہ و کیفر	عقوبۃ و عقاب
سزادینا	سزادادن	تعذیب		سست	سست و کاہل وتنبل و زمنبل	کسل
سستا	ارزان	رخیص	باسین مہملہ	سستانا	آرام گرفتن	استراحۃ
سستی	سستی و کاہلی	فتور و کسل		سسرا	خسر	صِہر
سسرال	خسرخانہ	بیت الاصہار		سطر	سطر	سَطر اسطار جمع ۱۲
سفرہ	سفرہ	سُفرۃ	بفا	سکت	زور و توانائی	طاقۃ و قوۃ
سکڑنا	درہم کشیدہ شدن پوست	تشنج		سکروار	آدینہ	جُمُعۃ
سکورہ	سکورہ و اسکرہ	سُکُرُّجۃ		سکہ	سکہ	سِکّۃ
سکھانا	خشک کردن	ایباس		سکھانا	آموختن	تعلیم
سکہ مارنا	سکہ زدن	ضرب السکۃ	بکاف	سگا بھائی	برادر عینی	شقیق
سل	سنگ سلایہ	صلایۃ	بلام	سلائی	میل سرمہ	مِکحل
سلائی	میل زخم	سبار		سلانے	مُزد دوخت	جعالۃ
سلائی پھیرنا	میل در چشم کشیدن	سمل		سلام کروائی	سلامانہ و سلامی	+

[illegible]

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
سلامی	شلنگ سلامی	+		سلجھانا	ازہم کشادن	حل
سلح خانہ	سلح خانہ	دارُالسّلاح		سلفچی	لگن	طست
سُلگانا	افروختن	قبس ۲	سین	سم	سم وسنب	فِرسن ۳
سمانا	گنجیدن	سعۃ ۴		سمٹنا	فراہم آمدن	اِجتماع
سمجھانا	فہمانیدن	اِفہام		سمجھنا	فہمیدن	تفہّم
سمدھیانا	خسرانگی	مُصاہَرۃ		سمندر	دریای محیط	اَلبحرُالمحیط
سمندرپھین	کفِ دریا	زَبَدُالبحر ۵		سموسا	سنبوب	سنبق سنبوق
سمیٹنا	دامن چیدن	تشمیر ۶	نون	سن	لاد ۷	+
سُننا	شنیدن	سمع		سُنار	زرگر	صیاغ وصوّاغ ۸
سُنارے	زرگرے	صِیاغۃ ۹		سُنانا	شنوانیدن	اِسماع ۱۰
سنبل کھار	مرگ موش	سمُّ الفار		سنبھالنا	تیمارداری کردن	حراسۃ
سنبھالو	سیسبان ۱۱	ذوالخمسۃ آمابع		سنپولیا	بچۂ مار	جان ۱۳
سنپیرا	مارگیر و مارافسا	حوّاء ۱۴		سنجاف ۱۵	سجاف وعطف	کفہ
سندیسا	پیغام	رِسالۃ		سنڈاس	چاہ مبرز	کرپاس ۱۶
سنسنی	انبر و ماشہ	کلبتان ۱۷		سنسناہٹ	+	کت ۱۸
سُنکر	میوہ فروش	فاکھانی		سنکہ	خرمہرہ	منقاف ۱۹
سنگدانہ	سنگدانہ	قانصۃ		سنگم	سنگم	ملتقی البحرین ۲۰
سنگ مرمر	سنگ مرمر	مرمر و رخام		سنوارنا	آراستن آفریدن	زین
سِنا	فلس ماہی ماہیچہ	فصوص السمک		سنہرا	زراندود	مُذَہّب و ذَہیب
سنیچر	شنبہ	یوم السبت وشیارۃ		سنیچر	کیوان	زحل ۲۲

[illegible]

[illegible]

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
سو	صد	مِائَة	سُوا	تمنہ	مِسَلّہ
سوا پانی (نام بار نہ کے ۱۲)	+	قِرْق	سَوار	سوار	رَاکِب
سوار ہونا	سوار شدن	رُکُوب	سواری	بر نشستنے	مَرکَب
سوپ	چاولی چیچ	شِمْنِسَف	سوبہی ڈاڑھی	ریش مانند غلہ افشان	گانَ لِحيَتہ مِنسَف
سوت	انباغ و سنی	ضَرَّہ و عَلّہ	سوت (بواو مجہول ۱۲)	زہاب و چشمہ	یَنْبُوع
سوت (بواو معروف ۱۲)	رشتہ معماران ریگ	مِطْمَر	سوت (بواو معروف ۱۲)	رشتہ خام و ریسمان	غَزْل
سوتا	خفتہ	نَائِم	سوتا	ساخابہ	خَلِیج
سوتنا	دست مالیدن بر شاخ تا برگہا فرو ریزند	خَرْط	سوتیلا بھائی	برادر اندر	اَخْیَاف
سوتیلا بیٹا	پسندر	رَبِیب	سوتیلی ماں	مادر اندر	زَوْجَةُ الْاَب
سوجن	آماس	وَرَم (اورام جمع ۱۲)	سوچ	اندیشہ	فِکْر
سوچنا	اندیشہ کردن	تَفَکُّر و تَفَکِّیر	سوختہ	سوختہ و پرپارہ	حُرَّاق
سودا	سودا و دیوانگی	مَجْنُون	سودا	سودا	تَبَایُع
سوداگر	سوداگر و سودائے	تَاجِر	سودائی	دیوانہ	مَجْنُون
سورج	آفتاب	شَمْس و ذُکَاء	سورج ڈوبتے	ہنگام فرو شدن آفتاب	دُلُوک
سورج گہن	گرفتگی آفتاب	کُسُوف	سورج مکھی	ورتاج و آفتاب پرست	اَذْرِیُون
سوس	خوک آبی	دُلْفِین	سوغات	سوغات و آرمغان و ارمغان ورہ آورد	عُرَاضَہ
سوفار	سوفار و سوفاغ	فُوق	سوکھنا	+	نَشْف
سوکھا	خشک	یَابِس و عَامِل	سوکھنا	خوشیدن	یَبْس
سوگند	سوگند	حلف و قَسَم	سول	درد شکم	عِلَوَّص
سوا گبھی	سر درہ و سنبرہ	عُکَّن	سوکھی روٹی	نان خشک	عَشْمَہ

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
سولہ سنگار	ہفت و نہ سلہ و ہر ہفت	+	سولی	دار	صلیب
سولی سے اوتارنا	از دار کشادن	اِنزال	سولی دینا	بر دار کشیدن	صلب و تصلیب
سُوم	زرکور	شحیح و بخیل	سونا	زر و طلا و در اصل طلا برو چنانچہ	ذہب و عین و تبر
سونا	خفتن و چشم گرم کردن	نوم و رقود و ہجوع	سونا مکھی	سنگ روشنائی	حجر النور
سونپنا	سپردن	تفویض	سونٹا	کتک	دبوس و مطردۃ
سونٹھ	شنگویر	زنجبیل	سوندنا	آشوردن	مزج و خلط
سونڈ	+	خرطوم	سونف	بادیان و رازیانہ	شمار و رازیانج
سونگھانا	بو یا نیدن	اِشمام	سونگھنا	بوییدن	شم
سونے کا پانی	آب زر	ماء الذہب	سوہا	سرخ	معصفر
سوہن	سوہان	مبرد	سُوَر	خوک	خنزیر
سوئی	سوزن	اِبرۃ	سویا	سوو بزبان شیراز	شبت
سویاں	رشتہ حلوا	اطریۃ و کوفیۃ	سہارا	پادیرہ	سند
سہاگن	شوہر دار	محصنۃ	سہرا	+	+
سہنا	برداشت	تحمل	سہ منزلہ	خانہ سہ آشیانہ	+
سیار	شغال	سرحوب	سیانا	ہشیار و زیرک	فطن و المعی
سیاہ	سیاہ	اسود	سیاہی	سیاہی	سواد
سیاہی	سیاہی مرکب از کاب	مداد	سیاہی ڈالنا	سیاہی انداختن	صب المداد
سیاہ گوش	سیاہ گوش	عنجل	سیب	سیب	تفاح
سیپ	گوش ماہی	صدف	سیتلا	چیچک	[illegible]
سیٹھا	بے مزہ	تفہ	سیٹی	شپیل	صفیر

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
سیخ	سیخ وباب زن	سَفُّود و مِفْاد	سیچا ہونا	چراغ پا شدن اسپ	اِسْتِنان
سیدھا	راست	مُسْتَقِیم	سیدھی راہ	راہ راست	صِراطُ مُسْتَقِیم
سیر	سیر وگلگشت	طَواف و نَزْهَة	سیر کرنا	سیر وگشت کردن	طَوف و نَزْهَة
سیر	سیر وآسوده	شَبْعان	سیر ہونا	سیر شدن	شِبَع
سیڑھی	زینہ ونردبان	مِعْراج و سُلَّم و دَرَجَة	سیڑھی کے پائی	پایۂ نردبان	مِرْقاة
سیا	سرب	آنُك	سیفا	سیفہ	سَیْف
سیکھنا	آموختن	تَعَلُّم	سیل معروف	تری ونم	نَداوَة و بَلَّة
سیم شہ	+	غِلافُ الفُول	سیم کے بیج	+	فُول
سینا کپڑے کا	دوختن	خِیاطَة	سینا موزے کا اور جوتے کا	کفش دوختن وموزه دوختن	خَرْز
سینا باز کی آنکھوں کا	دیدہ باز دوختن	حَوْص	سینت	مفت	مَجّان
سینتنا	نگاہداشتن	وَعْي	سیچنا	آب دادن	سَقْي
سیچا ہوا	بسارده	مُسْتَقِي	سیند	نغم	نَقْبُ الحائط
سیندور	شنگرف	شَنْقَرَة	سینہ ھالون	نمک سنگ	مِلْحُ الحَجَر
سینکر	داس وانگل	شَعاع	سینک	سیخ سرکج	مِنْشَل
سینکنا	آتشکاری	تَصْلِیَة	سینگ	شاخ وسرون	قَرْن
سینگ مارنا	سرون زدن	نَطْح	سینگی	سمیرا	مِحْجَمَة
سینگے والا	شاخ کشی	حَجّام	سینہٹ	+	زَقُّوم
سیوتے	نسرین	نسترن	سیون	دوخت	خِیاطَة
سینے خوان	سیپے	+	سیس	سیس ومهتر اسپ	سائس

باب شین معجمہ با الف

ہ	ف	عر		ہ	ف	عر
شافه	پرزده سله	شافَه سه	باشین معجمه	شام	شام	مساء
شامیانه	سائبان	مَظِلّه		شاه بالا	شهبالا و شهسوش	+
شب برات	شب برات و شب چک	لیلة الصک		شبخون مارنا	شبخون زدن	تبییت
شت پوری	هزار خانه	قُبّه	بالف	شتر مرغ	شتر مرغ و فو	نعامه
شجاع	دلیر	شجاع و بطله	باراء مهمله	شرابی	میخوار	شارب الخمر
شراب خانه	میخانه	مصطبه		شرم	شرم و آزرم	حیاء
شرمیلا	شرمگین	حَیِیّ	باسین مهمله	شست	شست مزه گیر	+
شست	تلاب	شِص	باطا	شطرنج	شطرنج	شطرنج
شطرنجی	شطرنجی	حَنبلی	باقاف	شقره	رقم	+
شکر	ناهید	زُهره		شکر شیرینی معروف	شکر	ابو الشفاء سکر کنیت آن
شکروار	آدینه	جُمعه		شکار	شکار	صید
شکارگاه	شکارگاه	مصاد		شکاربند	شکاربند و فتراک	+
شکرا	شکره و اشم	+	باکاف فارسی	شکنجه عذاب	شکنجه عذاب	دهق
شکنجه کتاب	شکنجه کتاب و تنیر	+		شگون	شگون	فال و طیره
شلغم	شلغم	لفت و سلجم		شلک	شلک	+
شلنگین مارنا	شلنگ زدن	+		شلوکا	+	فرّوج
شمع	شمع	شمع		شمعدان	شمعدان	+
شمله	شمله و ذنبالهٔ عمامه	عَذَبه	بانون	شناه	سل و مرجاده	رمث و طوف
شنگرف	شنگرف	شنجرف و شقره	باواو	شوره	شوره و شغرلیو	صیاح
شوربا	شوربه	مرق		شوم	شوم	مشئوم

۸۲

ک	ف	عر
شورا	شورہ	ابقر سلہ
شھترا	شھترہ	شاھترج
شھد	شھد و انگبین	شھد و عسل
شھر پناہ	شھر پناہ	سور
شھرا	آوازہ	صیت و سمعۃ
شھنائے	شاہنائے و سورنائے	نفیر و زماط
شیرازہ باندھنا	شیرازہ بستن	+
شیر خشت	شیر خشت	+
شیشم	+	ساسم
شیشا	آبگینہ	زجاج
شیشے	+	قل رۃ
صابون	صابون	صابون
صاف کرنا	پاک کردن	تنقیۃ و تنظیف
صاف نکل جانا	صاف در گذشتن	+
صافی لوح	+	طلاسۃ
صحبت برابر ہونا	صحبت در گرفتن	موافقۃ
صحنک	طبق طعام	صحن
صراحی	صراحے	صراحیۃ
صندل	چندن	صندل
صندلے	صندلے	مصندل

ہ	ف	عر
شھاب	شاہاب	ماء العصفر
شھتیر	شھتیر و فرسب	الجذع الکبیر
شہ دینا	ریسمان دادن	+
شھرگ	شھرگ	وداج
شھرے	شھرے	حضری
شیرازہ	شیرازہ	+
شیرازہ کھل جانا	شیرازہ از ہم گسستن	+
شیر خوار	شیر خوارہ	رضیع
شیشا	شیشہ	قارورۃ
شیشہ گر	شیشہ گر	زجاج

باب صاد مھملہ

ہ	ف	عر
صاد کرنا	صاد کردن	+
صاف کرنا	بہ بیاض آوردن	تبییض
صافی	دستمال	جعال
صافی بنگ وغیرہ	صافی و پالونہ	مصفاۃ
صحن	صحن پیشگاہ خانہ ۱۲	ساحۃ
صدقے ہونا	قربان شدن	تفدیۃ
صراف	زرشناس	صیرفی
صندل لگانا	صندل مالیدن	المسح بالصندل
صورت	صوبرت	صورۃ و ھیأۃ

ہ	ف	عر
صوف دوات	+	لِیقَۃ
صیقلگر	روشنگر	صاقل و صیقل
ضرر	زیان کردن	ضرر و ضیر
ضرورے	ناگزیر	واجب و لازم
طاق	طاق	طاق
طشت	طشت	طشت و سطل
طلایہ	طلایہ و طرآیہ	طَلِیعَۃ
طمانچہ	تپانچہ تبرکے شلاق	لطمہ
طمع	آز [illegible]	طمع
طور	انداز	طور
طوفان	طوفان	طوفان
طوق	گردن بند	غل
طیار	آمادہ و طیار	مہیا
ظالم	ستمگر	ظالم

باب عین مہملہ

ہ	ف	عر
عشق پیچہ	لبلاب پیچہ	عشیقہ و لبلاب
عطروان	عطروان	مِعطرہ
علاج کو ڈھونڈھنا	از سر روا نیافتن	+
عمارے	عمارے	عمارے
عمر تیر کرنا	بسر بردن	اِمضاء

ہ	ف	عر
صوف ڈالنا	صوف در دوات انداختن	لَیق

باب ضاد معجمہ و طای مہملہ

ہ	ف	عر
ضرورت	ناگزیر	ضرورۃ و ضرادۃ
ضیافت	مہمانی	ضِیافَۃ
طرہ	رشتہ و ستار و تمش	+
طفیلے	طفیلی و نشتام	ضَیفن
طلسم	طلسم	طِلسم
طمانچہ مارنا	تپانچہ زدن	لطم
طمنچہ	کلفنگچہ	طمنجہ
طوسطے	گنجشک [illegible]	+
طوفان	+	بُہتان
طویلہ	طویلہ و آخر	اِصطبل

باب ظای معجمہ

ہ	ف	عر
ظلم	ستم	ظلم و جور
عدالت	داورگاہ	محکمہ
عطار	داروفروش و پیلوا	صیدلانی
عطر لگانا	عطر مالیدن	تعطر
علاوہ	تثلیث و سربارے	عِلاوہ
عمامہ	عمامہ	عِمامہ
عمر چھپانا	سال دزدیدن	+

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
عناب	سنجد	عُنَّاب	عورت	زن	اِمْرَأة
عہد	پیمان	اِلّ	عہد کرنا	عہد بستن	معاهدة
عہدنامہ	عہدنامہ	کِتَابُ الْعَهْد	عیب جو	عیب جو و عیب گو و بدگو	عَیَّاب و لمّاز
عینک	چشمک	مَنْظَرَة	**باب غین معجمہ**		
غٹ غٹ	+	جَرْجَرَة	غٹ پٹ ہونا	+	اِغْتِکَار
غرغرا	+	غَرْغَرَة و تَغَرْغُر	غُرّا	غُرّه	غُرَّة
غسل خانہ	غسل خانہ	مِطْهَرَة و مُغْتَسَل	غش کرنا	غش کردن	+
غش آنا	غش کردن	غَشْی	غُصّا کرنا	خشم کردن	غَضَب
غصّا کھانا	خشم فرو بردن	کَظْم	غصے میں لانا	کسے را بخشم آوردن	اِغْتِضَاب
غصے ہونا	بخشم آمدن	اِغْتِیَاظ	غلام	غلام و بندہ	عَبْد
غلام گردش	غلام گردش	+	غلامی	بندگی	عبودیّة
غلو	شور	شَغَب	غلا	غلو و زالوک	بُنْدُقَة
غور سے دیکھنا	دیدہ را نازک ساختن	اِمْعَان	غوطا دینا	بآب فرو بردن	غَتّ و غَطْس
غوطا مارنا	غوطہ خوردن	غَوْص	غوطہ خور	غوطہ خور	غَوَّاص
غوغا	شور	غَوْغَا و جَلَبَة	غول	گروہ	فَوْج
غولک	غلدان	طَبْل	**باب فاء**		
فاختا	فاختہ	فَاخِتَة و صُلْصُل	فارغخطی	خط پاکے	بَرَاءَة
فال	شگون	فَال	فال لینا	فال گرفتن	تَفَاؤُل
فالودا	فالودہ	فالوذج و عَصِیْد	فالودے والا	پالودہ بند	بَائِعُ الْفَالُوذ
فالیز	فالیز و پالیز	مَبْطَخَة	فانوس	چراغوارہ و چراغ پرہیز	فَانُوس

٨٥

ه	ف	عر	ه	ف	عر
فانوس خیال	فانوس خیال		فتوح	+	صدّ لیس
فراش	بساط افگن	فرّاش	فراشی پنکھا	خشت باد	خیش
فراغت	تونگرے	ثروة و وسعة	فراغت	فراغت	فراغة
فرد	کاغذ دفتر	قائمة و بارنامچ	فرمایش	فرمایش	اقتراح
فروع	ہوائی	ھوائی	فریادرس	فریادرس	مغیث
فریادے	داد خواہ	مستغیث	فریب	فریب	خدیعة
فریب دینا	فریب دادن	غرّ و خدع	فریبیا	دغاباز	خادع
فصاد	رگ زن	فصّاد	فواره	فواره	منبع
فوجدار	فوجدار	+	فیل پاؤں	پیلپا و پاغر	داء الفیل
فیل مرغ	خروس بوقلمون	+			

باب قاف

ه	ف	عر	ه	ف	عر
قابو	زور	قدرة	قابوچے	خودکام و خودغرض	+
قاز	+	قلوکی	قافلہ	کاروان	سیّارة
قاق	لاغر و ناتوان و نزار	نحیف و نحیف	قالیچہ	قالی و زیلوچہ	زلّیّة
قائزہ کرنا	قیزہ کردن	+	قبا	قبا	قبا
قبا پہننا	قبا در بر کردن	تقبّی	قبرستان	قبرستان و گورستان	جبّانة و مقبرة
قبضہ	قبضہ	مقبض	قبولے	قبولے	+
قدغن	قدغن	تاکید	قرق	قرق	ضبط
قرمزے	قرمزے	+	قسائے	گاوکش	قصّاب و مشقّص
قسائی داو و قسائی	قصاب شکن	+	قسم	سوگند	قسم و حلف و یمین
قسم توڑنا	سوگند شکستن	حنث	قسم دلانا	سوگند دادن	نشادة و احلاف

ه	ف	عر		ه	ف	عر
قسم کھانا	قسم خوردن	اقسام و حلف		قسم لینا	قسم از کسی خواستن	استحلاف
قطار	قطار	قطار		قط زن سله	قط زن	مقط
قطعہ	+	مضمن سله		قط لگانا	قط کردن و قط زدن	قط
قفل	قفل	مغلاق		قفل بند ہونا	بستہ شدن قفل	اقتفال
قفل لگانا	قفل انداختن	اقفال		قفل کھولنا	وا کردن و گشادن	فتح
قلعی گر	قلعی گر	+		قلم	خامہ	قلم و یراع و مزبر سله
قلم	شاخچہ	+		قلم بند کرنا	قلم بند کردن	[illegible]
قلم پاک	قلم پاک کن	ورقیعة سله		قلمتراش	کارد	سکین سله
قلمدان	قلمدان	مقلمة سله		قلیا	قلیہ	قلیة سله
قمچی	تازیانہ	سوط سله		قمری	قمری	قمری
قند	تبرزد	قند		قندیل	چراغوارہ	قندیل سله
قوال	خنیاگر	شادی و مغنی سله		قورما	گوشت بریان	لحم شوی
قی	شکوفہ و شکوفہ	قی و قلس سله		قیامت	رستخیز	قیامة و حشر
قیامت کرنا	قیامت کردن	اقام القیامة		قیامت ہونا	قیامت افتادن	قیام القیمة
قید	بند	اسر		قیدی	گرفتار و بندی	اسیر
رقیبت سله	تنگاب	قمع		قیق	قیق	قیق سله
قی کرنا	شکوفہ کردن	استقاء		قیمتی	بیش بہا	ثمین
قیما	قیمہ	اللحم المخردل		قیما کرنا	قیمہ کردن گوشت	خردلہ
قینچی	گاز	مقراض		باب کاف		
کابک	کابک و بیج کبوتر	شنس محجة سله		کاتنا	رسیدن	اعتزال سله

ہ	ف	ع
کاٹنا	گزیدن	عضّ ۱ھ
کاٹھ	چوب	خشب
کاٹھی	نیام	قراب ۴ھ
کارخانا	کارگاہ	+
کاسنی	کاسنی	هندباء ۶ھ
کاغذی	کاغذگر	ورّاق
کالا	سیاہ	اسود و اسحم ۸ھ
کالا کوا	کلاغ	غراب و حاتم ۹ھ
کالک	سیاہی	سواد و سخمۃ ۱۰ھ
کالی زیری	شاہ زیرہ	کرویاء ۱۱ھ
کام چلانا	کار روائی	تمشیۃ ۱۲ھ
کان	گوش	اذن ۱۳ھ
کانا	یک چشم	اعور ۱۵ھ
کانا پھوسی کرنا	سرگوشی گذاشتن	مناجاۃ
کانٹا	خار	شوک ۱۹ھ
کانٹا	خارخروس	صیصۃ ۲۱ھ
کانٹوں میں گرنا	درخار افتادن	شبکۃ
کانچ نکلنا	برآمدن مقعد	خروج المقعد ۲۲ھ
کاندھا	دوش و سفت	عاتق ۲۴ھ
کان کا میل	چرک گوش	ثعف ۲۶ھ

ہ	ف	ع
کاٹنا	بریدن	جز و قطع ۲ھ
کاٹر	کلندر	مقطرۃ ۳ھ
کاجل	دودہ	+
کاریگر	کاریگر	صانع
کاغذ	کاغذ	قرطاس
کال	خشک سال	قحط و محل ۷ھ
کالا دانا	تخم نیل	حب النیل
کال پڑنا	قحط افتادن	اجداب ۹ھ
کالے	زبان سیلیم و سیہ چردہ	سوداء ۱۰ھ
کام	کار	شغل ۱۲ھ
کام کا آدمی	مرد کار	+
کان	کان	معدن
کانا پھوسی	سرگوشی	نجوی ۱۶ھ
کانپنا	لرزیدن	رجف ۱۷ھ
کانٹا	چاہ جو	عودق ۲۰ھ
کانٹا چبھنا	خار خلیدن و خار شکستن	شوک
کانٹی دیوار پر چننا	خار بر سر دیوار چیدن	تشویک
کاندا	پیاز دشتی	عنصل ۲۳ھ
کان رکھنا	گوش نہادن	اصاخۃ ۲۵ھ
کان ملنا	گوش مالیدن	عصر ۲۷ھ

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
کائون کائون	کلاغ کلاغ	غاق غاق	کاہو	کوک	خس
کاسے	جل آب چغزواره جامۂ غوک	طحلب و عَلَبَہ	کائی لگنا	جل بستن آب	تحلب
کائی لگاپانی	آب جل بستہ	مطحلب	کایا پلٹنا	تناسخ زدن	تناسخ
کائپھل	+	عود البرق	کباب	تراھیہ و تنبہ و نجبهره و بنابچہ	کباب
کباب لگانا	کباب اندختن	تکبیب	کبابی	کبابی	مکبّب
کیتک	تا کی و تا چند	الی متی	کبرا	خلنج و خلنگ و چپہ	ابلق
کُبڑی	زن کوژہ پشت	حدباء	کبوتر	کبوتر و کفتر و سبار	حمام و یمامۃ
کبوتر باز	کبوتر باز عشقباز	زجّال	کبوترے	مادہ کبوتر	حمامۃ و عکرمۃ
کپا	دبہ	دَبَّۃ	کپاس	+	مکمهل
کپڑا	جامہ و رخت	ثوب	کپڑاھند	+	شباطۃ
کپڑوں سے ہونا	حیض آوردن	حیض	کپڑی اوتارنا	رخت از تن بر کندن	نضو و فسخ
کپڑے بدلنا	رخت اتش کردن	تبدیل اللباس	کپڑے پہننا	رخت پوشیدن	لبس
کپڑے پہنانا	جامہ پوشانیدن	الباس	کپکپی	لرزہ و قشعرہ	رعدۃ و زفزفۃ
کپور	کافور	کافور	کپی	دبہ کوچک	دُبَیبۃ
کتا	سگ	کلب و قضاعۃ	کترانا	راہ چپ کردن	قرض
کترنا	مقراض زدن	قرض و قص	کترن	تراشہ و ریزہ	قُراضۃ
کترنے	کاز و دوکارد	مقراض	کتیا	لاس و لادہ	کلبۃ و لعوۃ
کتیرا	زول زدہ	کثیرا	کٹ	+	قسط
کٹار	کتارہ	+	کٹا	سپس کلان	قرعۃ
کٹاسے	گل خار	+	کٹرا	پارہ زمین آباد	قطیعۃ

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
کٹرا	بچہ گاؤمیش	وَلَدُ الجاموس	کٹکے	خال زنگی	الخِیلانُ الاسود
کٹنا	زن جلب قلتبان	دَیُّوث	کٹنی	میانہ دار	کَرَّالَۃ و قَوَّادَۃ
کٹورا	+	مِشْرَبَۃ و سِقَایَۃ	کٹورے	پنگان	فِنْجَان
کٹھا	گزندہ	عَضُوض	کٹھالے	خلاص و بوتہ	بُوْتَقَۃ
کٹھ پھوڑا	+	قِرَّاع	کٹھڑاشہ	+	محش
کٹھرے	سرنج	قَعْب	کٹھلا	گردن بند	تَمِیمَۃ و مِقْعاد
کٹھوتے	تغار	تِبْن	کٹھیا	کندو	کُنْدُوج
کٹیا	شست	شِصّ	کجاوا	کجاوہ	مَحْمِل
کچا	خام	نِیّ	کچا دھاگا	رشتہ پیچان	غَزْل
کچراشہ	کالک و سفچہ	حَلاج	کچرے	دستنبویہ	مقّام
کچلا	کچ	خانقُ الکلب	کچور	کمدور	زَرْنَبَاد
کچہری	دفتر خانہ	دِیوان	کچھوا	سنگ پشت و کشف و باخہ	سُلَحْفَاۃ و غَیْلَم
کچھوے	مادہ کشف	لُطُوْمَۃ	کدال	زاغ نول	مِعْزَق
کدو	کدو و انج	قَرْع و دُبّاء	کراہ	پاسے	أوہ
کراہنا	آہ براوردن و کروان وزدن	تَأَوُّہ	کرتا	پیراہن	قَمِیص و غِلالَۃ
کرتے	نیم تنہ و شاماکچہ	اِتْب و مِجْوَل	کرجانا	زہرہ دار شدن شمشیر	تَفَلُّل و ثَلْم
کرسے	زیرگاہ	کُرْسِیّ	کرسے	پشکریزہ	فَتَّۃ
کرسی بچھانا	کرسی نہادن	فَرْشُ الکُرْسِیّ	کرکری	تخمہ سیب	رِکْطَۃ و سَنَق
کرکری کھانا	سناع روے	سَقَط	کرگا	کارگاہ	مِنْسَج
کرم	بخت	طَالِع	کرم کلا	کلمہ	کُرُنْب

باب الکاف مع الراء المہملہ

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
کرن	شعاع آفتاب	قرن الشمس	کرنے	اندازه کار و گرمال	مسبحة
کروٹ	پہلو	جنب	کروٹ لینا	پہلو غلتن	اضطجاع
کرتوے	کرجن و گرگر	غضروف و غرضوف	کریدنا	آتش بروز بر آوردن	حضو
کرتیدنا	کاویدن	نکت	کریدنے	آتش کاو	محراک
کریز ہونا	کریز	تحسیر	کریلا	سیاہنک	قثاء الحمار
کرکر تخم کسم	کازیره	قرطم	کڑا	سخت و کرخت	صلیب
کڑا	یاره و دست برنجن	سوار	کڑا	پای برنجن	خلخال
کڑاره	لب کشتی گاه	شاطی و ساحل	کڑاه	پاتیلہ کلان	الطنجیر الکبیر
کڑاہے	پاتیلہ	طنجیر	کڑبڑی داڑھی	ریش دو موی	لحیة مخوخطة
کڑک	کرک و زنک	مقفقة	کڑکڑانا	کراجیدن	انقاض
کڑک ہونا	کرک شدن	اقفاف	کڑوا	تلخ	مر
کڑواہٹ	تلخی	مرارة	کڑور	صد لک	مائة مائة الف
کڑوڑا	+	مسیطر و مسلط	کڑی	تیر بام	جذع و سرب
کڑے	حلقہ زره	حلقة الدرع	کڑے	آواز راندن کمان	حفحف و حبحب
کس	کس	فرج	کسان	کشاورز و برزگر	فلاح و حراث
کسبی	روسپی و لوکی	بغی و قحبة	کستورے	مشک	مسک
کسگر	کوزه گر و کاسه گر	فخار	کسم	گل کازیره	عصفر
کسنی	کشاورزے	فلاحة	کسوٹی	+	محک
کسوٹی پر رکھنا	بر محک زدن	الحک علی المحک	کستی	کلنبه	مخفر
کسیس	زاک زرد	قلقطار	کسیلا	زمخت	عفص

باب الکاف الہندی

ہ	ف	عر
کشت	شہ دادن	—
کشتی لڑنا	کشتی کردن	مصارعۃ
کشتی پر ابر رہنا	کشتی گرشدن	٦
کشیدہ	کشیدہ	+
کفگیر	کف گیر	مطلحۃ مغرفۃ
کفن چور	کفن دزد	نباش
کگرے	کروہہ و کرک	کبۃ و مسفرۃ
کگھوالی	بغلک	قنین
کل	دیروز	امس
کل کا لڑکا	زادہ دیروز	ابن الامس
کلانچ	جست	طفرۃ و وثبۃ
کلانچ مارنا	بر جستن	طفور و وثوب
کلبلانا	در دل جنبیدن	خطوء
کلپ	اہار	+
کلچا	کلیچہ	کعک
کلغا	تاج خروس	عرف الدیک
کلک کا جنگل	نیستان	عرین اجمۃ
کلغی	کلگی و کلل	+
کلے کی انگلی	انگشت شہادت	سبابۃ
کلوار	میفروش	خمار

کاف مع شین — کاف مع فا — کاف مع کاف — کاف مع لام

ہ	ف	عر
کشتی	کشتی	مصارعۃ
کشتے	کشکول	کچکول
کشتے باز	کشتی باز گشتی گیر	مصارع
کفش	کفش	نعلین
کفن	جامہ مرگ	کفن
کفنی	کفنی	+
کگرے	خیار و کلوندہ	قثاء
کل	فردا	غد
کل	آرام	راحۃ
کل کی رات	پریدوش	البارحۃ الاولی
کلابتون	زر رشتہ	+
کلائی	+	ساعد
کلبلانا	جنبیدن و آہستہ	اہتزاز
کلتھی	ماش ہندی	قلت
کلس	سرطوق	+
کلکت	کلک	یراعۃ
کلکل	کلکل و کلکل	صخب
کلمہ	جرغند	عصیب
کلنی	گنہ	قراد
کلوار کی بھٹی	میخانہ	ماخور

۹۷

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
کلور	گاوجوان	جذعة وثنية		کلونجی	سیاه دانه	شونیز
کلا	تنده ۱۲	+		کلا	کله وسر	رأس
کلہاڑا	تبر چوب شگاف	صاقور		کلہاڑے	تبر چوب شکن	فأس
کله دراز	کله دراز	صخاب ۱۳		کلہیا	کوزه قفس ۱۴	+
گلی	کنه	قراد		گلی	آب بدہن کشیده	زغلة
کلی	پر مرغ نورسته	شکیر ۱۵		کلی	غنچه	زهر ونور
کلی	تریز	دخریص ۱۶		کلیانا	شکوفه برآوردن	تنویر
کلی کرنا	آب بدہن کشیدن	مضمضة		کلیجا	جگر وتوت	کبد
کلیجی	جگربند	سواد البطن ۱۷		کلیل ۱۸	بر جستن آہو از نشاط	استنان
کمان	کمان	قوس		کمانا	کسب کردن	اکتساب
کمان چڑھانا	کمانزه کردن	توتیر ۹		کمائی	مزد کسب	طریف ومکسوب
کمٹھا	کمان چوب	قضیب ۱۱		کمخاب	کمخاب	+
کمر سیدھی کرنا	کمر سیخ کردن	+		کمک	کمک ۱۲	مدد
کمک	یارے	اعانة واسعاد ۱۳		کمل	پلاس	کساء ۱۴
کملی	گلیم وکملی	حلس ۱۵		کمند	کمند	وهق ۱۶
کمند ڈالنا	کمند انداختن وپیچیدن	ایهاق		کمنگر	کمان گر	قواس
کمہار	کلال کاسه ساز	فخار		کمہلانا	افسردن وپژمردن	ذبل وذبول ۱۷
کمیلا	جای ذبح گاو وگوسپند	مذبح ومجزر ۱۸		کمینگاه	کمینگاه	مکمن ومرصد ومرصاد
کنبا	خویشاوند	قبیلة وعشیرة		کنپٹی	بناگوش	صدغ ۱۹
کن پھٹا	شگافته گوش	اخرب ۲۰		کنٹھا ۲۱	گلک کبک وچمک	+

ہ	ف	ع
کنٹک	+	لحز
کنٹھا مالا	+	خنازیر
کنجوس	زفتہ	مسیک
کنچن	زر	ذہب
کند	کُند	کلیل و کہام
کندہ	کلیدان	فلق و مقطرۃ
کندی گر	جامہ کوب	قصّار
کنڈا	پاچک و شتی	خثی
کنڈے	زرنین و زوفلین	زرفین
کنکرے	سنگریزہ	حصاۃ
کن انکھیوں سے دیکھنا	بگوشہ چشم نگریستن	لحظ
کنگن	دست برنجن	سوار
کنول	یرقان	یرقان
کنگھے	درخت شانہ	مشط الغول
کنیر	خرزہرہ	دفلی
کوا	ملازہ و پنجہ و گرہ	لہاۃ
کوارے	بالشت و دوشیز	عذراء و بکر
کواڑ کھٹکھٹانا	بر در زدن	دق الباب و قرع
کواڑ گھڑونے والا	گتکن	ابّار
کوتل	یدک	جنیبۃ

واو

ہ	ف	ع
کنشتہ استخوان کوکلہ	+	قردوحۃ
کنجڑا	ترہ فروش و سبزی فروش	بقّال
کنجی	کلید	مفتاح
کنچنے	لولی	رقّاصۃ
کندن	زر خالص	نضار
کندہ	تاپال	ساق الشجر
کندی	گردہ	نجران
کنڈل	خرمن ماہ و آفتاب	طفاوۃ و ہالۃ
کنسلائی	گوش خز	حریش
کنکری مارنا	سنگریزہ زدن	حصی
کنگال	+	مفلس و مسکین
کنگورہ	کنگرہ	شرفۃ
کنگھی	شانہ	مشط و مسرح
کنگھی کرنا	شانہ زدن	تسریح و ترجیل
کوّا	زاغ	غراب
کوارا	+	بکر
کواڑا	تختہ در	مصراع الباب
کواں کھدوانا	چاہ	بئر و قلیب
کوبا	کلوخ کوب	مرزبۃ
کوتنا	اندازہ کردن	خرص

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
کوتوال	کوتوال شب گرد	عاس عسس	کوتہ گردن	کوتہ گردن	اوقص و وقصاء
کوٹھی	+	نغل	کوٹ	دژ	قلعۃ و حصن
کوٹنا	کوفتن	دقّ و دکّ	کوٹھا	بام	سطح
کوٹھا	تنورہ بدن	+	کوٹھی	کندو	کنل و وج
کوٹھی	چوب پائین چاہ	وسب	کوٹھی	خزانۂ تفنگ	+
کوچادینا	زخم اندک زدن	وخز	کوچنا	سپوختن	نخس
کوچنا	آجیدن آژدن	غرز	کوچی	دفتہ و غرواش	صبصۃ و شوکۃ
کودکودکی چلنا	جرجہان رفتن	حجل	کودنا	برجستن	وثب
کودو	کدرم	+	کوبر و قور	زنجیرہ	+
کور	ریشۂ ناخن	شظیۃ الظفر	کورا	جامۂ ناشوی	ثوب جلیل
کورا	کوزۂ نادیدہ آب	+	کورہ	کوردہ	+
کوڑا	خرمہرہ	منقاف	کوڑا	خراش و خاکروبہ	کناسۃ و قمامۃ
کوڑا	تازیانہ و چابک	دِرّۃ و مقرعۃ و سوط	کوڑھ	پیس	برص
کوڑی	پلپچی و خرمہرہ	ودعۃ	کوڑھی	+	مجذوم و ابرص
کوڑی	استخوان سینہ	قصّ	کوڑی	پلک	فوجف
کوڑے والا	تازیانہ زن	سوّاط	کوڑی مارنا	تازیانہ زدن	جلد و مشق
کوس	کروہ	میل	کوس	سنگ نشان کروہ	معلم و نصب
کوسنا	دعای بد کردن	الدّعاء علیہ	کوکابیلی	نیلپر و نیلوپر	نیلوفر و نینوفر
کوکر لینڈ	قفل شدن سگ	عقل الکلب	کوکرمتا	سماروغ	کماۃ
کوکہ	همشیر	رضیع	کوکھ	تہیگاہ	کشح

۹۵

ہ	ف	ع
کول	گراس و لپ	لقمۃ و اکلۃ
کولھو	چرخشت	معصار و دوارۃ
کونا	پیغولہ و بیغلہ	زاویۃ
کونچین کاٹنا	پے کردن	عرقبۃ
کونڈا	لاوک	مرکن و اجانۃ
کویا	گوشۂ چشم و کنج و بیغولہ	ماق و موق
کھاٹ	چارپایہ و پلنگ	قعادۃ (محاورۂ حال)
کھار	شخار	قلی
کھارے	آب شور	اجاج
کھال	دم آہنگر و دمہ	منفاخ
کھانا	خوردن	اکل
کہانی	افسانہ	قصۃ
کہاوت	مثل	مثل
کھبا	چپدست و چپہ	اعسر
کھپرا	تیر پھن پیکان	منجوف
کھٹا	ترش	حامض
کھٹک بڑھی	نام مرغے	قراع
کھٹکا	شرناک	وجس
کھٹمٹھا	میخوش ترش و شیرین	مز
کھجلانا	خاریدن	حک

ہ	ف	ع
کورا	جامۂ بستن شلوار	حقوۃ
کومھل	نقم	النقب فی الحائط
کونچ	بالای پاشنہ	عرقوب
کوند	درخش	برق
کونڈا کرنا	سرگیری زدن	+
کوئلا	انگشت و زغال	فحم
کمار	کمار	حملۃ الفالکی (محاورۂ حال)
کھارا	غرارہ	شکبان
کھال	پوستین	فروۃ
کھانا	خوردنے	طعام
کھانسی	سرفہ	سعال
کہانی	افسانۂ شب	سمر
کھائی	کندہ	خندق (معرب)
کھبی	چپہ و چپدست	عسراء
کھتا	نہانخانہ	مطمورۃ
کھٹائی	ترشے	حموضۃ
کھٹکا	اندیشہ	خیفۃ و مخافۃ
کھٹکنا	خلش و خارخار	خلجان و [illegible]
کھٹمل	غسک	کتان
کھجلی	خارش	حکۃ

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
کھچڑی	کچری	کشری		گھنڈ	بدقواره	قبیح الهیکل
کھر	سم شگافته	ظلف		کھر	تحریر وریزه خوانی	تغرید
گھرا	زنم زنار سبخ وشم	ضباب		گہرا	سره	جید
کھرا	درشت	خشن		کھرا	درشت خو	خشن
کھرا کرنا	سره کردن	انتقاد		کھرپا	رنبه	+
کھرچن	بنگران ته دیگ	قشرة و قوارة		کھرکھرا	درشت	خشن
کھرنڈ	کرسنه و خشک ریشه	جلبة		کھریا (در قصبات)	خرگوش	ارنب و خزز
کھرنیرا	شانه بستور خار	فرجون		کھرہیا	خرگوش ماده	عکرشة
کھڑا کرنا	استاده کردن	اقامة		کھڑا کرنا	استاده کردن	تسجیل و انعاظ
کھڑا ہونا	برخاستن	قیام و نهوض		کھڑا ہونا	استاده شدن	نعوظ
کھڑانور	نعلین چوبی و پا افشار	قبقاب و تراجیف		کھڑکھڑ	+	قعقعة و خشخشة
کھڑکی	دریچه	خوخة		کھسرا	+	حصبة
کھسوٹنا	موی برکندن	نتف		کھسیانا	شرمنده شدن	خجلة
کہکشاں	کهکشان آسمان	مجرة		کھنگل	کهگل و آرزه	سیاع
کھلائی	دایه	حاضنة		کھلڑی	پوست سرزه	قلفة
کھلکے بیٹھنا	فراخ نشستن	التفسح فی المجلس		کھلنا	کشوده شدن	انفتاح و انحلال
کہلنا	بوودادن	+		کھلنا	شگفتن	تبسم و تفتق
کھلونا	+	لعبة		کھلے	کنجاره	کسب
کھلیان	خرمن	کدس و اندر		کھمبا	ستون	عماد و دعامة
کھمبی	کلاه زمین سماروغ	عسقل و کمأ		کھبی	سنارهای جاه	ذرنوقان

ہ	ف	عر
کھنڈانا	رخنۂ چوب	فرض و حز ۱
کھنکھیرا	ہزارپا	أم سبعة و سبعين
کھنکھارنا	گلو روشن کردن	تنحنح ۳
کھنکڑ	خشکتر	آیبس ۵
کھنی	آرنج	مرفق ۷
کھو	خانۂ گرگ	وجار ۸
کھوپرے	کاسۂ سر	جمجمة و قحف
کھوجانا	گم شدن	ضلال ضیعة ۱۰
کھوجی	پژوہندہ	متفحص ۱۱
کھودنے	آتش کاو	محراث ۱۳
کھوسٹ	چغد	فیاد و بوم ۱۵
کھولنا	کشادن	حل و فتح و فك
کھونٹ	کنار چادر وغیرہ	صنفة ۱۷
کھوٹا	ناسرہ	زیف ۱۹
کھوٹا بنانا	میخ تراشیدن	نحت ۲۱
کھٹائی	ناسرگی	غش ۲۲
کھوہ	کوکوہ	کهف و مغارة
کھیت	جنگ گاہ	معركة
کھیتی	کشتکار	زراعة
کھینچنا	کشیدن	جذب

ہ	ف	عر
کھنڈری	زند دولہ	دلق و کرقم
کھنکھار	+	نخاعة ۲
کھنکھنانا	+	خن ۴
کھنگالنا	+	مضمضة ۶
کھنی مارنا	بارنج زدن	رفق
کھوپرا	مغز نارجیل	لب النارجیل
کھوج	سراغ	أثر
کھوج کرنا	پژوہیدن	تفتیش
کھودنا	کندن	حفر و نقر
کھوسا	کوسہ	کوسج و سنوط
کھوکھل	میان تہی	أجوف
کھولنا	سخت گرم شدن آب	فور و فوران
کھونٹا	میخ	وتد ۱۸
کھوٹا	دغل	غاش ۲۰
کھونٹا ٹھوکنا	میخ در چیزے کوفتن	دق الوتد
کھونسنا	فرو کردن	غرز ۲۳
کھیت	کشت	مزرعة
کھیت رہنا	کشتہ شدن ۲۴	+
کھینچا کھانچی کرنا	کشاکش کردن	تنازع و تجاذب
کھیر	شیر برنج	لبنية ۲۵

ه	ف	عر
کھیرا	بادرنگ	قثد
کھیسا	کیسۂ لالکی	رکیسُ الدّلکِ
کھیلنا	بازی کردن	لعب و لھو
کیا گل پھولے	چہ گل شگفد	+
کیچڑ	خم و آزیخ	غمص و رمص
کیچڑ	خلاب	وحل
کیچوا	کرم شکم	حیّۃ البطن
کیڑا	اشپشہ	سوس
کیڑا	پیلہ و کرم ابریشم	دُودُ القز
کیس	تاج خروس	عرف و زین
کیکڑا	خرچنگ	سرطان
کیلا	+	طلح و موز
کیمخت	کیمخت	+
کیچلی ڈالنا	پوست انداختن	قشو و سلخ
کیوڑے کا پھول	کندئے	وردُ الکاذی
گابہ	بار	حمل و حبل
گابہ ڈالنا	ابگانہ افگندن	تسبیط
گاجر	زردک گزر	جزر
گارا	گلابہ	ملاط
گارا بیٹھنا	کمین نشستن	تکمّن

باب الکاف

ه	ف	عر
کھیسا	کیسہ	خریطۃ
کھیل	بازی و لابہ	لعبۃ و تلھیۃ
کیاری	کرز	کرد
کیٹ	دُردِ تہ نشین روغن	دُردی عکّس
کیچڑ	گل و لای	ردّاع
کیچوا	شاخک گلخورہ	خراطین
کیڑا	کرم	دُود
کیڑا	کرم چوب	دُودُ الخشب
کیڑا	مار	حیّۃ
کیسر	+	زعفران و کرکم
کیل	میخ آہنی	سلک
کیلنا	ماربستن	+
کینچلی	پوست مار	مسلاخ و خرشاء
کیوڑا	+	کاذی

باب کاف فارسی

ه	ف	عر
گابھن	آبستن	حامل و حبلیٰ
گاج	خشم	غضب و قہر
گاوا	دملہ گرگن	+
گاڑا	+	کمین
گاڑنا	بخاک در کردن	دفن

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
گاڑھا کپڑا	سفت	سفیق و ثخین	گاڑھا دودھ	گندہ دوغ	خاثر و غلیظ
گاڑے	ارابہ	عجلۃ	گاڑیبان	ارابچی	+
گال	دیم و رخسار	خد	گالا	پختہ و سپیدہ	ندیف و مندوف
گالی	دشنام	اسبوبۃ و شتیمۃ	گالی دینا	دشنام دادن	سب
گانا	سرودن	تغنی	گانٹھ	گرہ	عقدۃ
گانٹھ پڑنا	گرہ خوردن	تعقد	گانٹھ سے جیسے کیا جاتا ہی	از کیسہ توجہ سپرد	آئیش یروح من کیسہ
گانٹھ میں باندھنا	در گرہ بستن	العقد علیہ	گانڑ	کون و تہرہ	دبر و است
گانڈو	کونی و پشت انداز	مابون و مثفر	گانس لینا	گرد گرفتن	حضن
گانسے	پیکان	نبل و معبلۃ	گاوتکیا	گاوتکیہ	مسند
گانوں	دہ و روستا	رستاق قری جمع	گاودے	بجز و کون خر	احمق و سفیہ و ابلہ
گاوزبان	گاوزبان	لسان الثور	گائے	مادہ گاو	بقرہ
گائن	زن خنیاگر	مغنیۃ و مطربۃ	گبرولا	سرگین گردان	جعل
گپ	گپ	اقوال آحاد	گپتی	عصا شمشیر دار	مغول
گپیئے	گپ زن	قوال و قوالۃ	گت	+	سعال و نشان
گتھنا	باہم چسپیدن	اشتباک	گٹا	بند دست	رسغ
گٹھری	پروندہ	رزمۃ الثیاب	گٹھا	پشتارہ	کارۃ
گنٹھکٹا	کیسہ بر	طرار	گٹھلے	خستہ	عجام
گٹھلے	باغرہ و گلن	غدۃ	گٹھیا	جوال	جوالق
گجی	+	علاثہ	گجی کی روٹی	در آہین	علیث
گجھا	مال بسیار	وافر	گچ	گچ و آہک	جص

ہ	ف	عر		ہ	ف	عر
گچھا	انبوه	جُمّاع	دال مهمله	گدالا	+	عَتَلَة
گدا	دبوسہ	کَوثَلُ السَّفِینَة		گدر	غوره خرما	بُسرَة
گدڑے	ژنده	مُرَقَّعَة		گدڑا پیر	درخت فاضل	+
گدڑی والا	کہنہ فروش	+		گدگدانا	غلغج کردن	دَغدَغَة
گدگدی	غلغج	دَغدَغَة		گدلا	لوشاک و گلناک	رَنِق
گدھ	کرگس	نَسر		گدنا	+	وَشم
گدانا	+	اِستِیشَام		گدھا	خر و درازگوش	حِمَار و عَیر
گدھی والا	خربنده	حَمَّار		گدھی	ماده خر	حِمَارَة و أَتَان
گدھے کا بچہ	بچۂ خر و خرکره	جَحش		گدیلا	شَلَّه	کُرسُف
گدی	+	رِفَادَة		گدی	پس سر	قَفا
گڈبڈ	آمیزش	اِختِلَاط و اِمتِزَاج	کاف فارسی مع الدال المهمله	گڈریا	شبان و چوپان	رَاعِي الغَنَم
گڈی	دستہ تره	وَزمَة و بَاقَة		گذاره	گذرگاه	مَعبَر
گذاری کی ناؤ	کشتی گذاره	مِعبَر		گر	+	ضَابِطَة
گران	گران بہا	غَالِي		گرپڑنا	افتادن	سُقُوط و وُقُوع
گرپڑنا	تباه شدن	ضَیعَة		گرتا پڑتا	سرکن و برکن	قَائِمًا قَاعِدًا
گرجا	کلیسا	صَومَعَة		گرجنا	تندر	رَعد و هَدرَة
گردن	گردن	عُنُق		گردن توڑنا	گردن شکستن	وَقص
گردن مارنا	گردن زدن	ضَربُ العُنُق		گردنی مارنا	سیلی زدن	صَفع
گردا	گرده	کُلیَة		گرز	گرز و گوپال	دَبُّوس و عَمُود
گرگٹ	آفتاب پرست	حِربَا		گرم پانی	آب گرم	حَمِیم

ہ	ف	عر
گرم مصالح	دیگ افزار	توابل و ابازیر
گروی	علت سرخ	اکلان
گرہ	گرہ گز	مشبر
گرہ کھولنا	گرہ گشادن	حل وسنی
گرّی	رسن پیچ	بکرۃ
گریبان پکڑ کے لانا	گریبان گرفتہ آوردن	تلبیب
گریا	مازن	خرزۃ وفقرۃ
گرگرانا	ستیہیدن	الحاح والحاف
گرنا	فرو رفتن بزمین	ازدیکاز
گروٹ بانہ	گردناسے	درّاجۃ
گڑھ	دژ	قلعۃ
گروہے	قلیچہ	قلیعۃ
گڑھنا	خشت پیراستن	نحت
گڑیا	لعبت وعروسک	لعبۃ وبنات
گرمہا	پلاس	کرباس
گگری	سبو	جرّۃ وحب
گل	داغ	کیّ وکیّۃ
گلا	دغل	+
گلاب پاش	گلاب زن	رشاشۃ
گلاب نکالنا	گلاب کشیدن	تقطیر الورد

ہ	ف	عر
گرمی	گرمی	حرّ
گرہ	گرہ	عقدۃ
گرہ دینا	گرہ افگندن	عقد
گرہلی	گرہ دار	معقد
گریبان	گریبان	جربان
گرینٹ	تیر چرخ دلو	محور دنعامۃ
گرٹ	کند	قتل
گوگرانا	آواز کردن شکم	قرقرۃ قراقر جمع
گڑنا	خلیدن	شوک
گڑونا	خلانیدن	اشاکۃ
گڑہا	گو ومغاک	غار وھوۃ ووھد
گڑھنا	زرگری کردن	صوغ
گڑھیا	ناجخ	شرخ
گزک	گزک	نقل
گزکت کرنا	گز وگز کردن	ذرع
گل براے چراغ	گل	قراطۃ
گلا	گلو	حلقوم وحنجرۃ
گلاب	گل سرخ	حوجۃ وورد
گلاب چھڑکنا	گلاب زدن	رش
گلابی	گلابی گلاب افشان	+

ه	ف	ع		ه	ف	ع
گلابی	چہرہ	وَرْدِیٌّ ۱۵		گلا پڑنا	گلو گرفتن	بُحُوحَۃ ۱۶
گلا پکڑنا	گلو گرفتن	اَخذُ الحلق		گلا کرنا	بناگوش کردن	دَغْر ۱۳
گلا گھونٹنا	خبہ کردن	خَنق		گلا گھٹنا	گلو فشردہ شدن	اِخْتِناق
گلانا	پختن	اِنْضاج		گلانا	گداختن	سَبْک
گلانا	لاغر کردن	اِذَابَۃ		گلپھڑا	ہر دو کنج دہن	صِمْغَان
گل پھولنا	گل شگفتن / امر عجیب بظہور آمدن	+		گل تکیہ	گرد بالش	مِخَدَّۃ
گلگلے	سفنج و کرہ گوشت	غُدَّۃ		گلٹی	باغرہ و کلن	غُدَّۃ
گلخور	+	رابُقَۃ		گل خیرو	خیرو و خیری	خیری
گلدستہ	گلدستہ	مُشْقَر ۱۸		گلدم	ژندخوان / نام کتاب	کُعَیت و جُمَیل
گل شبو	گل شبو	+		گلقند	گلقند	جُلَنْجَبِین
گل کرنا	چراغ کشتن	اِطْفَاء		گل کیس	تاج خروس	عُرْفُ الدِّیک
گلگلا	+	لُقَیْمَاتُ الظُّرَفَا		گلگیر	گلگیر	+
گل لالہ	گل لالہ	شَقِر		گل لینا	گل از چراغ گرفتن	تَقْرِیط
گل میخ	گل میخ	+		گلنا	پختہ شدن	نُضْج
گلنا	لاغر شدن	ذَوب		گلنار	گلنار	مَظ و جُلّنار
گلہ	گلہ	شَکْوی		گلہری	موشک پران	فَارَۃ التمر
گلی	مقدار کشتی	خَذَف		گلی	برنج ...	مِدْوس
گلی	غوک چوب	قُلَۃ		گلی	کوچہ	زُقاق و سِکَّۃ
گلے پڑنا	بر گردن افتادن	التَّعَلُّقُ فِی العُنُق		گلے لگانا	بر گردن نہادن	التَّعْلِیقُ فِی العُنُق
گلی ڈنڈا	پلہ چشنہ	قُلَۃ و مِقْلا		گلے تک بھرنا	لبالب کردن	تَحْلِیق

ه	ف	عر	ه	ف	عر
گلے لگنا	+	معانقة	گل ہونا	گل شدن	انطفاء
گنا	نیشکر و نای	قصب السکر	گنتا	شمار کردن	عد
گناہ	گناہ	جرم و ذنب	گناہ رکھنا	گناہ نہادن	تجنی
گناہ کرنا	گناہ کردن	جنایة	گناہ گار	گناہگار و بزہ کار	مجرم و اثم
گناہگار ہونا	گنہگار شدن	تجرم و اجترام	گنتی	شمار	عدید
گنجا	کل و کچلی	اقرع	گندا انڈا	گندہ و قلغ	بیضة مذرة
گندنا	گندنا و زرلودہ	کراث	گندہ بغل	گندہ بغل	مصن
گندہ بہار	باران سرما	شتی	گندہ دہن	گندہ دہن و سلنج	ابخر و ذفر
گندھک	گوگرد	کبریت	گندھی	بوفروش	عطار
گندے	+	دفار	گندی	پلید	قذرة
گنڈا	رشتہ تپ	+	گنڈلا	+	دائرة
گنڈلے	حلقہ مار	ثنی الحیة	گنڈلی مارنا	حلقہ زدن مار	تطوق و تلوی
گواہ	گواہ و گوا	شاہد و بینة	گواہ کرنا	گواہ کردن	اشہاد
گواہی	گواہی	شہادة	گواہی دینا	گواہی دادن	شہادة
گوبر	سرگین گاو	خثی	گوبر کرنا	سرگین کردن	خثی
گوپھن	فلاخن و پلخم	قذافة	گوٹ	مہرہ و نرد	فص
گوٹ مارنا	لت کردن	ضرب الفص	گوٹ مرنا	لت خوردن	+
گودا	مغز	لب و مخ	گودنا	آجیدن	غرز
گودا نکالنا	مغز برآوردن	نقی	گود	کنار و آغوش	حضن
گود میں لینا	در بر کشیدن	احتضان	گور	گور و تربت	قبر و جدث

کہ شتہ باشد ۱۲ عبد الرحمن عفی عنہ

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
گوراپن	+	قُبحة ۱ه	گورغریبان	گورغریبان	مُسبَّلة ۲ه
گورکن	گورکن	حفّار ۳ه	گورکھ دھندھا	+	سحّارة ۴ه
گورکھودنا	گورکندن	حفر	گوری	+	صَبحاء ۵ه
گوڑ بھاگھا ۱۲	پاسے	رِجل	گوڑا	چدار	مِربَط ۶ه
گوڑنا	شیاریدن	کرب ۷ه	گوشت	گوشت بیت ترسے ۱۲	لحم ۸
گوکھرو	خسک	حسک مہملتین ۱۲	گوگل	+	مُقل
گول	گرد و غلطان	مدوّر و مُدحرج ۹ه	گولہ	گلولہ توپ	بُندُقة المِدفع
گولر	انجیر آدم	جُمّیز ۱۰ه	گولک	غولک	طَسکل
گولندار	توپچی	مِدفعی ۱۲ه	گولی	گلولہ تفنگ	بُندُقة ۱۳ه
گولی	شکینہ ۱۴ه	+	گولی مارنا	گلولۂ تفنگ انداختن	رامی ۱۵ه
گون	خرجین جوال	عِدل و غرارة ۱۶	گوند	کوج ۱۷ه	صمغ
گوندھنا	موبافتن	ضَفر ۱۸ه	گوندھنا	آرد بآب سرشتن	عجن ۱۹ه
گونڈا	آغل	حظیرة ۲۰ه	گونگا	گنگ و لال	اَخرس
گوہ	سوسمار	ضبّ ۲۱ه	گوہ	گُہ	غائط ۲۲ه
گویا	خنیاگر و مشکر	مغنّی و مطرب	گونیان	+	صواحب ۲۳
گھات	کمین	مَکمن	گھاتا	بر سری سرکھاو	قطب ۲۴ه
گھاتیں میں بیٹھنا	در کمین نشستن	اِکتمان	گھاٹ	آبشخور بروزن تو مستور ۱۲	مَشرب
گھاٹ	گذرگاہ آب	معبر	گھاٹا	گشتکاٹ در زیان	ما غبن الشعیر و غبن
گھاٹ تولنا	کم وزن نمودن	اخسار و تخسیر ۲۶	گھاٹی	درہ کوہ	ثنیّة ۲۷ه
گھائی کرنا	کام جدا داشتن	دَعمر ۲۸ه	گھار	چرنیک	حَلبة ۲۹

ع	ف	ہ		ع	ف	ہ
خلط	آمیزش	گھال میل		مُحَنَّک ۱۵	مرد کہنہ آزمودہ	گھاگ
کلأ و تبن ۲	کاہ و گیاہ	گھانس		شعیرۃ ۱۶	+	گھاگھنی
مجروح و کلیم	فگار و زخمی و خستہ	گھائل		جُرح و کَلم	زخم و ریش	گھاو
جرح	زخم رسیدن	گھائل ہونا		تجریح و تکلیم	زخم زدن	گھائل کرنا
اضطراب	دست پاچہ شدن	گھبرانا		قُوت و شِبر	+	گھائی
مکفہر ۳	ابر سیاہ	گھٹا		ثفن و سجادۃ	پینہ و شوخ	گھٹا
انتقاص	کم شدن	گھٹنا		رُکبۃ	زانو	گھٹنا
رُقیۃ	+	گھٹی		زحف	غیژیدن ۱۷	گھٹیوں چلنا
دار و بیت	خانہ و سرا	گھر		مُتزاحِم و متضایق	درآوردہ	گھچ پچ
غرغرۃ	+	گھرا لگنا		عمیق و قعیر	ژرف و خش	گھرا
خالف اہل بیتہ ۵	خلاف خاندان	گھرانے کی خلاف		بیت	دودہ و تبار و خاندان و خانوادہ	گھرانا
رادۃ و رُادۃ ۶	خانہ گرد و خانہ پا	گھر جھکنی		+	خانہ نشستن	گھر بیٹھ جانا
بوتق ۷ معرب ۱۲	بوتہ	گھریا		اثاث البیت	رخت خانہ	گھر کا اسباب
جرۃ	سبو و کلیزہ ۸	گھڑا		داجن ۱۸	خانگی	گھریلو
جعجعۃ ۹	غریو آسیا	گھڑگھڑاہٹ		سباق ۱۹	+	گھڑ دوڑ
ساعۃ	وقت و ساعت	گھڑی		صوغ	زرگرے	گھڑنا
اقتحام و تقحم ۱۰	بی اندیشہ در آمدن بچیزے	گھس پڑنا		زنجم ۲۰	بے اذن بخانہ درآمدن	گھس آنا
ولوج ۱۱	بجائے تنگ درآمدن	گھسنا		سوخ ۲۱	بزمین فرو رفتن	گھسنا
علاف ۱۲	کاہ فروش	گھسیارا		سحق ۲۲	سودن	گھسنا
جر و سحب ۱۳	کشیدن	گھسیٹنا		اثر الجر ۲۳	نشان کشیدن	گھسیٹنا

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
گھسیٹنا	فروبردن چیزے بچیزے	اِیلاج	رکھلے بندہ جانا	دم از گریہ گرفتن	اِلتِدَآءُ النفس
گھلنا	سودہ شدن در آب	اِنمِیات	گھمنڈ	گردن کشی	کبر و عجب
گھمنی وگھومنی	سرگردو سرگیجہ	دُوار	گھن	شپشہ	سُوس
گہن	گرفتگی ماہ و خور	خُسُوف و کُسُوف	گھنتا	شپشہ گزیدن افتادن	مُسوس
گھن	+	کراھۃ	گھنا	باغ در ہم درختان	حدیقۃ غلباء
گہنا	زیور	حَلی و حِلیۃ	گھنٹا	درا	جرس
گھنٹے	زانگلہ	جُبلُبل	گھنڈی	بندہ جوساک	زِرّ
گھنڈی لگانا	تکمہ بستن	زَرّ	گھن کھانا	کراہت کردن	قذر
گھنگچی	چشم خروس	عین الدیک	گھنگھرو	زانگلہ	قلقلۃ
گھوا	+	رُتشِ القصب	گھور	کوغک	کُباسۃ
گھورا	شنگہ وکلچان	کُناسۃ	گھورنا	چشم نمودن	حملقۃ
گھوڑا	اسپ	فرس و خیل	گھونٹ	دم آب	جرعۃ
گھونٹنا گھونٹ لینا	جرعہ جرعہ کشیدن	تجرّع	گھونٹنا	مہرہ کشیدن	تزریز
گھونٹنا	سائیدن	سحق	گھونس	خرموش	بکلتۃ
گھونسا	مُشت	جُمع	گھونسا مارنا	مُشت زدن	وکز و لکز
گھونسلا	آشیانہ	وُکر	گھونسلا بنانا	آشیان بستن	اِتکار
گھولنا	بشورانیدن	لت و جکع	گھونسلا نوچنا	آشیانہ برداشتن	تحزیب
گھونگھروالے بال	مرغول	جعد	گھونگا	صدف پیچ	+
گھونگٹ	پردہ نونبوری	بُرقع	گھپنا	آشوریدن	تخلطبالاصابع
گھیرا	ازارہ	اِطارۃ	گھیرلینا	درمیان گرفتن	مُحاصرۃ

ہ	ف	عر
رگھیرنا	درمیان گرفتن	حصر
کھینچ	گردن	جید و عنق
گھی والا	روغن فروش	سمان
گیرو	گل ارمنی	مغرہ
گیلا	تر	مبلول و ندی
گینڈا	کرگدن	مرمیس
گیہوں	گندم	حنطۃ
لائق	درخور سزاوار	قمین و حری
لات مارنا	لگد زدن	رکل
لاٹھی مارنا	چوبدستی زدن	دبا و لکیج
لاڈو لاڑ	ناز	دلال
لاج	شرم و آزرم	حیا
لاسا	سریشم	دبق
لاکھ	صد ہزار	مائۃ الف
لاگ	کینہ و دشمنی	بغض و حقد
لال	+	لعل
لالچی	بسیار آز	شرہ
لبالب	لبالب	طفحان
لبھانا	شیفتن و فریفتن	فتن و تدلیہ
لپاٹیا	بسیار گو	کذاب

ہ	ف	عر
گھینٹا	خوک بچہ	خنوص
گھی	روغن گاو وغیرہ	سمن
گیدڑ	شغال	سرحوب
گیروا	+	ممکور و ممغر
گیند	گوی و سرگل	کجۃ
گینگٹا	خرچنگ	سرطان
باب لام با الف		
لات	لگد و لت	رکلۃ
لاٹھی	چوب دستی	عصا و منسأۃ
لادنا	بار کردن بر ستور	حمل
لاڈلا	نازنین	المدلل بالدلال
لاڑھیاین	+	بخش
لاکھ	لاک و لک	لک
لاگ	دلبستگی	تعلق و ربط
لال	لال و آل و سرخ	احمر
لالچ	آز	طمع
لال ہوجانا	سرخ شدن	احمرار
لبادہ	فرگل	لبادۃ
لپ	+	حفنۃ
لپٹ	گرمی شعلہ	لفح

ا	ف	ع
لپٹنا	آویختن	تعلّق
لپیٹن	نورد	مِنْوَل
لُترا	سخن چین	نَمّام
لتا	لتہ	خِرْقَةٌ بالِيَة
لتہاؤ	باہم لکدزدن	مُراکَلَة
لتھیڑنا	آلودن	لَطْخ
لٹانا	خوابانیدن	اِضْجاع
لُٹانا	تاراج دادن	اِنْہاب
لٹکانا	آویختن	تعلیق
لٹکنا	آویختن	تَدَلّی و تعلّق
لٹورا	فیر کنجشک	صُرَد
لُٹیرا	غارتگر و ویرانگر	غَنّام و نَہّاب
لچکنا	خمیدن	اِنْعِطاف و تَثَنّی
لچھن	روش	سَجِيَّة و دَیْدَن
لڑ	تاو رسن	طاقَة و قُوَّة
لڑاکا	بسیار ستیز	اَلَدّ
لڑائی	کارزار و آزرم	حَرْب و ہَیْجاء و وَقْعَة
لڑبڑا	چسپان	لَزِج
لڑکپن	کودکے	طُفُولِيَّة و صِبا
لڑکی	دخت	صَبِيَّة و طِفْلَة

ا	ف	ع
لپیٹ	نورد	طَيّ
لپیٹنا	پیچیدن	لَفّ
لت کرنا	بشورانیدن	وَخْف
لتہا	لکدزن	عَضُوض و ضَرُوح
لتھڑنا	آلودہ شدن	تَلَوُّث
لٹ	شاخ گیسو	+
لٹانا	بخاک غلطانیدن	تَمْرِیغ
لُٹ جانا	غارت خوردن	اِنْتِہاب
لٹکن	+	حَباب
لٹو	گردنا و لاتو	مِرْصاع
لٹہ	چوب ستی گندہ	ہِراوَة
لچا	لچہ	عُرْیان
لچھی	زن لچہ	سَحْلُوت
لدادینا	باری کردن در باربرداری	اِحْمال
لڑ	رشتہ مروارید	سِلْک
لڑائے	ستیزہ	جِدال
لڑائی ڈالنا	جنگ انداختن	تَحْرِیش
لڑکا	کودک و بچہ	صَبِيّ و طِفْل
لڑکھڑانا	لغزیدن و ناہموار	زَلَل و تَہادِی
لڑکوری	بچہ دار	مُطْفِلَة و مُصْبِيَة

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
لڑھکنا	ریختن	انسکاب ۱۲		لڑی	رشتۂ مروارید	سمط وسلک ۱۲
لس	چسپیدگی	لزوق ۱۲		لسن	سیر و برادر پیاز	ثوم و فوم
لسوڑا و لسلسا	سپستان	مخیط ۱۲		لسے	شیر آب آمیختہ	صواح ۱۲
لشکر	لشکر	عسکر و جند ۱۲		لگڑ	گندہ	جذع ۱۲
لکڑ بھگا و ہنڈار	چرغ ۱۲	سمع		لکڑ ہارا	خارکش	حطاب ۱۲
لکڑے	چوب و ہیمہ	خشب و حطب		لکڑی والا	چوب فروش	خشاب ۱۲
لکنا	پوشیدن	اختفاء		لکھا	سرنوشت	کتاب اللہ
لکھانا	نویسانیدن	استکتاب		لکھنا	نوشتن	زقر و زبر و نسخ ۱۲
لگا	آمیختگی	علاقہ و توسل ۱۲		لگام	لگام	لجام
لگام اوتارنا	+	نزع و خلع ۱۲		لگام چبانا	خاییدن اسپ لگام را	علک ۱۲
لگام دینا	لگام بر اسپ کردن	الجام		لگان	کشتیگاہ	مرفأ ۱۲
لگ بھگ	نزدیک بآن	ھذا قریب منہ		لگسے	سپلاک ۱۲	+
لگلگ	لگلگ	لقلق ۱۲		لگن	لگن	طست
لگنا	گاییدن	وطی و جماع		لگاتار	پیاپی	تتری ۱۲
للچانا	آرزومند شدن	اطماع		للکارنا	بانگ زدن	صیاح ۱۲
للو پتو کرنا	آشمالی ۱۲	تملق		للی	نامرد و چیز	عقیبن ۱۲
لمچھڑ	دراز	عشنق ۱۲		لمکنا	گوش دراز	اذن ۱۲
لمگرونا	دراز گردن	اعنق و اعیط ۱۲		لمگرونی	زن دراز گردن	عیطاء و عنقاء مونث ۱۲
لمبا	دراز	طویل		لمبی	زن دراز بالا	شطبۃ ۱۲
لنجا	شل	زمن ۱۲		لنڈا	گلۃ ۱۲	آبتر

ہ	ف	عر
لنڈورا	کلتہ	اَبتَر
لنگر ڈالنا	لنگر انداختن	اِرسَاء
لنگڑانا	لنگی کردن	عَرَج
لنگور	میمونِ بوزنہ	قِرد
لنگے	لنگِ آفتابی	فوطَۃ
لو	آرزو	شَوق
لو	نرمۂ گوش	شحمۃ
لوا	ورتیج	سلوی
لوتہ	لاشہ	جثۃ
لوٹ	یغما و تاراج	غنیمۃ و فیٔ
لوٹنا	غلطیدن	تقلّب
لوری	جگرہ و نانو	مناغاۃ
لوکی	کدو	قرع
لومڑی	روباہ	ثعلب
لونڈا	توجہ	امرد
لونڈے باز	کنغال و بچہ باز	مغلِم
لونگ	میخک	قرنفل
لوہا	آہن	حدید
لوہچون	برادۂ آہن	سحالۃ
لسنیا	+	عین الہر

ہ	ف	عر
لنگر	لنگر	انجر و لنجر
لنگڑا	لنگ	اعرج و اقزل
لنگوٹی	قیزہ و لنگوتہ	+
لنگھانا	گذرانیدن	اِمرار
لننا	درودن	حصاد و جزاز
لو	زبانہ و درخشہ	شواظ و لہب
لو	بادگرم	حرورۃ
لوبیا	ثراژ و کت	لوبیاء و دجر
لوتھڑا	گوشت پارہ	مضغۃ
لوٹا	غارت خوردہ	منہوب
لوٹنا	غارتیدن	نہب
لوڑا	لنگ و حجر و چک	ذکر و قضیب و [illegible]
لوگ	مردم	ناس
لون	نمک	ملح
لونڈی	کنیز و داہ	امۃ
لونڈی بچہ	پرستارزادہ	[illegible] و ملکۃ
لونیا	نمکساز	ملاح
لہار	آہنگر	قین و حداد
لہر	+	سلسلۃ الماء
لہنا	تاخیرہ و بہرہ	حظ و خلاق

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
لہو	خون	دم و نفس	لہو بھرا	خون آلود	مضرّج
لہولہان کرنا	بخون آغشتن	إدماء	لے بھاگنا	در ربودن	خطف و اختلاس
لیپ	+	ضماد و طلاء	لیپالک	پسر خوانده	متبنّی
لیپ لگانا	+	تطلیة و تضمید	لیٹنا	دراز کشیدن	تمدّد
لید سرگین خر و اسپ وغیرہ	سرگین	روث	لیزم	تنبوک و لزوم	+
لیسنا	بگل اندودن	تطیین	لیکھ معروف ۱۲	رشک	صؤابة
لیک بیای معروف ۱۲	جاده و راه گشاده	جادّة	لینڈ	سنده	+
لین دین	داد و ستد	المعاملة والمدا	لینی	سریش	لزاق

باب المیم مع الالف

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
ماپ	پیمانہ	کیل	ماتم	سوگ	ماتم
ماتمی کپڑے	جامۂ تلخ	حداد	ماتھا	چما چم	جبهة و لطاة
ماتھے کے بال	موی جبین	ناصیة	ماجرا	سرگذشت	قضیة و واقعة
ماچی	لباده	سمیقان	مادر بخطا	مادر بخطا	+
مارنا	زدن	ضرب	مار ڈالنا	کشتن	قتل و سفك
مارمار	دهاوه زدن	اضرب اضرب	مازو	+	عفص
ماش	بنوسیاه	مجّ	مالا	تسبیح	سبحة
مالدار	مالدار	متموّل	مالی	گلپور و گلچین	ناطور
مالیخولیا	مالیخولیا	مالیخولیا	ماما	پرستار	خادمة
ماندا	بیمار	سقیم	ماندا	وامانده	تعب
مانڈا	تم	غشاوة	مانڈا	نان تنک	رقاقة

ہ	ف	عر		ہ	ف	عر
مانڈی	شوی و آہار	+		مانس	مردم	ناس
مانگ	فرق	فرق و مفرق		مانگنا	خواستن	سؤال
ماموں	خالو و کاکو و برادر مادر	خال		ماننا	پذیرفتن	قبول
ماہواری	ماہوار	مشاھرۃ		ماہی توا	ماہی تابہ	مقلی و طیجن
مائین	کز مانج	ثمرۃ الطرفاء		ماں	مادر و مام	والدہ و ام
مایوس	مایوس و ناامید	+	[ردیف]	مبارکباد دینا	مبارکباد دادن	تھنیۃ
متلاسا	بول گرفتہ	حاقن		متلی	دلشور و منش گرد	غثیان
متوالا	مست	سکران		متوڑا	+	بقال
متوڑی	+	بقالۃ		متھنا	شیر زدن	مخض
متھنی	چغ و شیرزنہ	ابریج		مٹاپا	فربہی	سمن
مٹانا	ناپدید کردن	محو و محق		مٹنا	ناپدید شدن	طموس
مٹر	کسنک	کرسنۃ		مٹکا	خم کلان	قلۃ
مٹکنا	خرامیدن	خطران		مٹھ	بتخانہ	بیت الاصنام
مٹھا	+	مخیض و رائب		مٹلا	فربہ	ضخیم
مٹھاس	شیرینی	حلاوۃ		مٹھائی	شیرینی	حلواء
مٹھور	خم کلان	خابیۃ		مٹھولی مارنا	جلق زدن	خضخضۃ و استمناء بالید
مٹھی	مشت و مشتوارہ	قبضۃ		مٹھیا	+	مقوم
مٹھی باندھنا	کف غنچہ کردن	جمع الکف		مٹی	خاک	تراب
مٹی دینا	خاک بر قبر ریختن	شن و صب		مٹی میں لوٹنا	در خاک غلطیدن	تمرغ
مجرا	مجرا	محسوب	[مع جیم]	مجرائی	مجرائی	+

عر	ف	ا
فُوَّه	روناس	مجیٹھہ
فِدْرَة	گوشت پاره	مچّا
سَمَك وحُوت	ماہی	مچھلی
مِحَفَّة ومِزَفَّة	محافہ	محافا
عُشْر وخَراج	محصول	محصول
مُنْجِد وظَهِير	مددگار و یاریگر	مددگار
ذُوِيّ	پژمردن	مُرجھانا
جُنك معرب ۱۲	چنگ آہن	مُرچنگ
مُرْدار سَنْج	مرده سنگ	مُرداسنگ
تَنُّور	فانوس شیشہ	امردنگ
دِيك	خروس و خروه	مُرغا
مُحَارَبَةُ الدِّيك	بجنگ انداختن خروسان	مُرغ لڑانا
ناطِح ونَطُوح	سُرون زن	مُرکھنا
جِلْدُ الأَسَد وجِلْدُ الظَّبْي	پوست تختہ	مرگ چھالا
صَرْع	+	مرگے
مَوْت	قالب تہی کردن	مرنا
مَرْهَمَة	مرہم نہادن	مرہم لگانا
تَثَنّي وانعطاف	برگشتن	مُڑجانا
لَيّ	بپیچیدن	مَروڑنا
مَزْبَلَة	شوله و شلہ	مَزبلہ

عر	ف	ا
رَفّ	+	مچان
بَعُوضة وبَرغش وبَق	پشّہ	مچّھر
قَرَّاد	میمون باز	مچھندر
مُسَهَّم	محرمات و جامه راه راه	محرمات
إنجاد ومُضافرة	یاری کردن	مدد کرنا
بَسْتُوقَة معرب ۱۲	بستو	مرتبان
فُلْفُل	+	مرچ
مَيْتَة وجِيفَة	مُردار	مُردار
ذَكَرَة ومُذَكَّرة	مردانہ	مردانی
مَيِّت	مُرده	مُردا
طَيْرُ المَاء	مُرغابی	مُرغابی
دَجَاجَة	ماکیان	مُرغی
ظَبْي	آہو	مِرگ
خِشْف	بچہ آہو	مرگ چھونا بھاگا ۱۲
مِزْمار	نای و نی	مُرلی
مَرْهَم مراہم جمع ۱۲	مرہم	مرہم
طاعون وموتان	مرگامرگ	مری
مَغص وزحير	گناک	مُڑدُرا
تَجْلِيد	خام کردن تقار	مُڑھنا
أجير	مزدور	مزدور

ه	ف	عر
مُزدوری	مزدوری	اُجرة و عَمَلة
مستی	مستی	سُکر
مسخرا	+	سُخرة و سُخرة
مسخراپن کرنا	تماخره کردن	سَخَر
مسطر بنانا	مسطر دوختن	+
مُسکرانا	دندان سپید کردن	تبسُّم و کبسم
مُسکہ	مسکہ	زُبدة
مسمار کرنا	مسمار کردن	هَدم و تخریب
مِسواک کرنا	مسواک کردن	اِستِیاك
مسوڑھا	جای دندان	لِثّة
مسوسنا	+	غطّ
مُسہل	مسہل	مَشو
مسی کی روٹی	نان مسی	+
مشاطہ	+	ماشِطة و قَیِّنة
مشک	مشک	زہوق
مشکیں باندھنا	دست بر کتف بستن	کَتف
مصالح	بوا فراز	تَوابِل
مظلوم	ستم رسیدہ و ستم زدہ	مَضِیم
مُقیش	مقیش	+
مکر	سالوس و حتر	مَکر

باب میم مع سین مهمله — باب میم مع شین معجمه — باب میم مع صاد مهمله — باب میم مع ظاء معجمه

ه	ف	عر
مزہ	مزہ	لَذّة
مستول	تیر کشتی	دَقَل
مسخراپن	تماخرہ	سُخریّة
مسطر	ستارہ	مِسطار
مسطر کرنا	مسطر زدن کشیدن	تسطیر
مُسکا	دہان بند کرد	عِمامة
مسلمانی	+	خِتان
مسند	چار بالش	دَست
مسور	بنو سرخ	عَدَس
مَسا	آزخ	ثُؤلُول
مسہری	پشہ خانہ	کِلّة و ناموسیّة
مِسّی	مسی	السنون الاسود
مسین بھیگنا	سبزہ آغاز زدن	طَرّ
مشق	مشق	تمارس و مزاولة
مُشک	+	مِسك
مصالح	مصالح	مَصالح
مصقلہ	آلت صیقل	مِصقَلة
مفت	مفت	مجّان
مُکّا	مشت ضرب مشت	+
مکار	پرکار	ماکر و محتال

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
مکتب خانہ	مکتب خانہ	مَکْتَبْ وَکُتّاب	مکتوب	ترشل ۵	+
مکرنا	+	اِنْکار	مکڑ	دیوپا	خَدَرْنَق
مکڑی	کلاش	عَنْکَبُوْت	مکو	روباہ تربک	عِنَبُ الثَّعْلَب
مکھا	خرمگس	شَعْرَاء ۴	مکھڑا	روے	مُحَیّا
مکھن	مسکہ	زُبْدَة ۳	مکھی	مگس	ذُبَاب ۵
مکھی ہانکنا	مگس راندن	ذَبّ	مکدر	میل ۵	مِیْل
مگرمچھ	نہنگ	تِمْسَاح	ملاح ۶	کشتیبان	عَدّار
ملاحی	+	نَوَال ۷	ملاپ	آشتی	هُدْن وسِلْم
ملاپ کرنا	آشتی دادن	اِصْلاح	ملاپ کرنا	آشتی کردن	مُسَالَمَة ومُصَالَحَة
ملاپ ہونا	صلح افتادن	اِصْطِلاح وتَصَالُح	ملائی	سرشیر وسرجغرات	دُوَایة وجَرْشَاء
ملائی پڑنا	سرشیر بستن	تَدْوِیَة	ملتا	سودہ نقش	اَطْلَس ومَسِیح
ملانا	آمیختن	مَزج ومَشج	ملجانا	آمیختہ شدن	اِخْتِلاط
ململ	+	شَفّ وسَابِرِی	ملنا	برخوردن	لِقَاء
ملنا	یافتن	وِجْدَان	ملنا	دراغوش گرفتن	مُعَانَقَة
ملنا	مالیدن	دَلْک	ملنسار	بامردم آمیزندہ	مِخْنَش ۱۳
ملنگ	ملنگ ۱۴	+	ملونی	آمیزش غلہ وغیرہ	خلط ومزج
ملونی	آمیزش درم	غِشّ ۱۵	ملہ	کالبوت ۱۶	زَارِق
ملٹھی وملٹھی	بیخ مہک	اَصْلُ السُّوس	ملیدہ	مالیدہ	+
ممانی	زن خالو	زَوْجَةُ الخَال	ممولا	سرسکچہ ۱۷	صَعْوَاة
من	من وجل ۱۸	قلب وفؤاد	من	مارمہرہ ۱۹	+

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
مَنانا	خوشنود کردن	اِرْضَاء	منت	منت و زاری	تَضَرُّع
منڈی	کلان بازار	سُوقٌ کَبِیْرٌ	مَنتر	افسون	رُقْیَۃ
مَنجن	+	سَنُوْن	منجھلا	میانہ	اَوْسَط
منجھولا	میانہ	وَسْط و مُتَوَسِّط	مَنڈا	مَندک	کَاسِل
مُنڈا	+	اَجَمّ	منڈھنا	بجام کشیدن	تَجْلِید
مُنڈی	+	جَمَّاء	مُنڈی مسجد	+	مسجد اَجَم
مُنڈیر	سر لادہ	فَصِیْل	منزل	منزل	مَرْحَلَۃ و مَنْقَلَۃ
مَنکا	مُہرۂ گردن	فِقْرَۃ و فَقَارَۃ	منگل	شنبہ	جُبَار
مَنگل	بہرام	مِرِّیْخ	منگنی	خواستگاری	خِطْبَۃ
منگیتر	نامزد	خَطِیْبَۃ	مُنمُنا	کرّہ	مَارُوْرَۃ
مُنہ	روے	وَجْہ	مُنہ	دہان	فَم و فُوْہ
منہ بولا بھائی	برادر خواندہ	اَخُو الْوِدَاد	مُنہ برا بنانا	رو درہم کشیدن	عَبَس
مُنہ بھرائی	پارہ و بلگفدہ	رُشْوَۃ	مُنہ بھرائی دینا	دہن بستن	بَرْطَلَۃ
مُنہ پر تھوک دینا	تف انداختن بررو	بَزْق و بَسْق	مُنہ پھٹ	دہن دریدہ	فَتِيْقُ اللِّسَان
مُنہ پھیرنا	رو گردانیدن	اِعْرَاض و صَدّ	منہ پیٹنا	دست بر رو زدن	صَكّ
مُنہ تک بھرنا	پر کردن ظرف تا	مِلَأ الْاِنَاءِ اِلَى الْاَصْبَار	منہ تھتھانا	لفچ انداختن	+
مُنہ جھٹانا	+	تَلَجُّج	مُنہ چڑانا	روی خمانیدن	اِخْتِلَاج
مُنہ دکھائی	رونمائے	+	مُنہ سی بات لینا	سخن از دہن گرفتن	+
مُنہ کھولنا	دہن باز کردن	فَغْر و فَتْح	مُنہ کی بھل گرنا	بر رو افتادن	کَبْو و کُبُوّ
منہ لپیٹ لینا	رو بجامہ پیچیدن	تَغَطِّی	مُنہ میں پانی بھر آنا	آب گشادن دہان	تَحَلُّب

۱۱۷

ع	ف	ہ		ع	ف	ہ
خَلْش	روبناخن خراشیدن	منہ نوچ لینا	مو	وَجْء	برروزدن	منہ مین مارنا
حَتْف ومَنِيَّة	مرگ	موت		اِسْفِنْج	ابرمردہ	موابادل
حُضُورُالموت	مرگ آمدن	موت آنا		بَوْل	شاشہ وگمیز	موت
اِرْمَاء	آب تاختن	موت مارنا		مِبْوَلَة	بول دان	موت کابرتن
بَوْل	میزیدن	موتنا		هَضِيمَة	+	موت کاکھانا
لُؤْلُؤ	مروارید	موتی		سَعْد	+	موتھا گرم وخشک
سَمِين	فربہ	موٹا		قَصّ (?)	سوراخ کردن گہر	موتی بیدھنا
کَبِد	قبضہ کمان	موٹھ		کَرْسَنَة	ماش ہندی	موٹھ
وَثْء	پیچ شدن پا	موچ		مَوْج	لپہ وآنجیز	موج
اِسْکاف وخَصَّاف	کفش دوز	موچی		مِنْقَاش	+	موچنا
تِمْثَال	پیکر	مورت		طاؤس وصَرَّلخ	فیا	مور
مِذَبَّة	مگس ران	مورچھل		+	چترطاؤس زدن	مورچال
طَبْع	زنگ گرفتن	مورچا لگنا		صَدَا	مورچانہ	مورچا
+	مورچہ بی زدن	مورچاپی کرنا		صَدِي	زنگارخوردہ	مورچالگاہوا
مُنْحَنِي	درگشت	موڑ		سَفِيه ومُغَفَّل	کالیوہ وگول	مورکھ
خُفّ ومُوق	موزہ	موزا		عَطْف وثَنْي	خم دادن	موڑنا
عَتَلَة ودَقَّاقَة	کوبہ	موسل		مَرْزَنْجُوش	مرزنگوش ومرزگوش	موساگنی
+	موشک دوانی	موشک دوانی کرنا		سَرَق	دزدیدن	موسنا
شِرٰى واشْتِرَاء	خریدن	مول لینا		ثَمَن	بہا وآرز	مول
مِيطَدَة	کلوخ کوب	موگری		فُجْل	ترب	مولی گرم وخشک

ہ	ف	ع		ہ	ف	ع
موم	موم	شمع		موم جاما	موم جامہ جامۂ مومین	مشمّع
مونچھ	بُروت	شارب		مونچھوں پر تاؤ دینا	بروت مالیدن	تفتیل
مونڈن	+	تحلاق		مونڈنا	ستردن	حلق و سبت
مونڈھا	شانہ	کتف		مونگ معتدل ۱۲	بنوماش	مجّ
مونگا	خروہک	مرجان		مونگیا	شمی	+
مونگے کی جڑ	بیخ مرجان	بُسّذ	ق	مہاسا	+	مسامیر
مہاجن قوی معروف درجنس	+	+		مہاوت	پیلبان	فیّال
مہتابی	مہتابی	+		مہتون	میرہ وکجیر	فرناس
مہندی	حنا	حنّاء و یرناء		مہندی	حنابندی	+
مہندی چھڑانا	حناکشادن	سلت		مہندی کا پھول	گل حنا	فغو
مہندی لگانا	حنابستن	اختضاب		مہر	کابین	مہر و صداق
مُہر	مُہر	خاتم		مہرانا	رسم المہر	حق الختم
مہربانی	نوازش	ترحّم و تعطّف		مُہر کرنا	مُہر کردن و نشاندن و زدن	ختم
مُہرا	مُہرہ	مصقلۃ		مُہرا	مُہرہ شطرنج	فصّ
مُہرے	موری	مسیل الماء		مہک	خوشبو	نشر و عرف و اریج
مہکنا	وسیدن خوشبو	فوح		مہمان	مہمان	ضیف
مہمانی	مہمانی	ضیافۃ و قری		مہنگا	گران بہا	غالی
مہنگے	خشک سال	قحط و جدب		مہلا	زنانہ	مخنّث
مہناس	گرفتہ	طعنۃ		مہوا	گل چکان	+
مہین	باریک و تنک	دقیق و رقیق		مہینا	ماہ	شہر

119

[illegible]

ه	ف	ع
مهینا	ماهواره و ماهیانه	مُشَاهَرَة
میان	میان و نیام	غِمد و قِراب
میانے	خشتک	+
میٹھا	شیرین	عَذب و حُلو
میٹھا تیل	روغن کنجد	حَلّ و شَیرَج
میخ ٹھوکنا	میخ کوفتن	دَقّ
میدان	میدان	مِیدَان و سَنَن
میده	میده	حُوَّارَى و دَرمَك و سَمِيد
میرزئی و میرزائی	تن زیب و نیم جامه	ارخالق ترکے ۱۲
میر منزل	میر منزل	نَائِل
میری ذمے	بر سر من	عَلَيَّ
میل یا سے میل جھول ۱۲	مانند	جِنس و مِثل
میل خوار	چرک تاب	آدکن
مینپھل	+	جَوزُ القَيء
مینڈک	غوک	ضِفدَع
مینڈھا	میش نر	کَبش
مینگنے	پشک	بَلَه و بَعرَة
مینه برسنا	باریدن باران	مَطَر

باب نون باالف

ه	ف	ع
ناپنا	وجب کردن	شَبر

ه	ف	ع
میانوئن	مو	مُوَاء
میانه قد و چارشانه	+	مَربُوع
میتھی	شنبلیله	حُلبَة
میٹھا نام پارچه ۱۲	شیرین باف	+
میخ	میخ	وَتَد
میخ چو	میخ کوب	مِيتَد
میدان قلم	خانهٔ کلک	سِنُّ القَلَم
میرزا و مرزا	میرزا و مرزا	+
میرفرش	میرفرش	مُثقِلَة
میرے معروف ۱۲	+	فَرط و سَبق
میل	چرک و ریم	دَنَس و دَرَن
میلا	چرگین و شوخگین	دَنِس و وَسِخ
مینا	شارک	+
مینڈ	بلکون و مرز	+
مینڈکی	غوک کوچک	شِرغ
مینڈھا	لپه و اشترک	مَوج
مینه	باران	مَطَر
میوه فروش	میوه فروش	فَاكِهَانِيّ
ناآزموده	ناآزموده	غَرِير
ناپنا	پیمودن و گز کردن	ذَرع و کَیل

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
ناتا	خویشی	قرابة	ناتی	نبیره و نواسه	حافِد
ناتی وار	خویشان	اقرباء اولو الارحام	ناٹا	کوتاه بالا	قصیر و دحداح
ناج	+	غلة و حبوب	ناچ	پای کوبی	رقص
ناچنا	پای کوفتن	رقص و زفن	ناخدا (دراصل ناو خدا بود ۱۲)	ناخدا	ناخوذة
ناخن	ناخن	ظُفر	ناخن کاٹنا	ناخن چیدن	قلم و قص
ناخن گڑانا	ناخن فرو بردن	تظفیر و انشاب	ناخُنا	ناخنه و زخمه	مضراب
ناخنا	ناخنک دیده	ظَفَرة	نار (جولاہہ ۱۲)	ماکوک	منسج
نارو	رشته	العرق المدنی	ناریل	نارگیل	نارجیل
ناریل کا پانی	آب نارجیل	الطواق	ناز	ناز	دلال
نازا	نازه	الحلیل	ناز اوٹھانا	ناز برداشتن	حمل الدلال
ناز کرنا	ناز کردن	ادلال	ناس و نغز و شعر	+	نشوق
ناسپال	پوست انار	قشور الرمان	ناسدان	+	مُسعُط (بضم میم و عین ضمیر ۱۲)
ناسور	ریش روان	ناسور	ناشتا	چاشت و نهاری	غداء
ناشتا کرانا	چاشت دادن	تغدیة	ناشتا کرنا	ناشتا شکستن	تغدی
ناف	ناف	سُرّة	ناف ٹلنا	ناف افتادن	سقوط السرّة
نافا	نافه	نافجة لسیخة	ناک	بینی	انف
ناکا	دربند	ثغر و عورة	ناکا	نهنگ	تمساح
ناکا	چشم سوزن	سم الخیاط	ناک بهوں چڑهانا	چین ابرو افگندن	مط
ناک پاک کرنا	بینی افشاندن	نثر	ناک رگڑنا	بینی بر زمین مالیدن	رغم
ناک سکوڑنا	بینی درہم کشیدن	شمخ	ناک ملنا	بینی کسی مالیدن	عزت

ہ	ف	ع	ہ	ف	ع
ناگ	مارسیاہ	اَسْوَد	نال	ناف ۱۲	سُرّ
نالا	نالہ	آنبِن	سکا نیکہ دندین ناشد	+	خَدّ ۱۲
نامبردا	نام بُردہ	سابِقُ الذِّکر	نام دھرنا	عیب کسی کردن	طَعن
نامرد ۱۲	بددل و بزدل	جَبان	نامرد	+	عِنّین
نام رکھنا	نام نہادن ۱۲	تَسمِیَۃ	ناتا	نیا و پدر مادر	جَدّ فاسِد
ناند	تغار سفالین	اِجّانَۃ ۱۲	نانڈھنا	شروع کردن	اِبتداء و بَدء
نانہال	خویشی مادری	حَوبَۃ	نانی	مادرِ مادر	جَدّۃ فاسِدۃ
ناو	کشتی	سَفِینَۃ	ناو کناری لانا	کشتی بساحل رسانیدن	اِرفاء
ناو کھینا	کشتی راندن	اِجراء	نائے	سر تراش و موتراش	حلاق و مُحسِّن
نبڑجانا و نپٹ جانا	سپری شدن	نفاد و نفد	نبض دیکھنا	دست بنبض گذاشتن	جسّ
نت	ہموارہ	دائما	نتھ	حلقہ بینی	زِمام
نتھنا	سوراخ بینی	خیشوم و منخرۃ	نٹ	رسنباز و غارہ	+
نجومی	اختر شمار	مُنَجّم	نچانا	رقصانیدن	ترقیص
نچوڑا	افشردہ	عُصارۃ	نچوڑنا	افشردن ۱۲	عَصر
نچوتیا	پای باز	رقّاص	نوچھاور و نچھاور	بشار	نُثار
نخاس ظاہر اترکی ست ۱۲	+	مِشوار	نخرہ	ناز	غُنج و غَنج و غُنیلۃ
نداسا ۱۲	نرناس	نُوَمان	نخری	ارغاو	جَل و ل ۱۲
نذرانہ	پیشکش	نذر و ھدیۃ	نر	نر	فحل و ذکر
نرا	+	بحت و محض	نراس	ناامیدی	یاس ۱۲
نرانا کارکشت ۱۲	نشارہ کردن ۱۲	+	نرخرا	نای گلو	قصب

ہ	ف	ع
نرخرا	مجرای طعام	مَرِیٌ و بُلعوم
نرسنگا	کرناے	صُوَر و ناقور
نرگس	نرگس معتدل	نرجس و عبھر
نرئی	ساقہای گندم و جو	قصب الزرع
نری	پوست مدبوغ	اِھاب و جِلد
نس	رگ	عِرق
نسوت	+	تُربُد
نشاستہ	نشاستہ	نِشاستج
نشان بردار	علمدار	حامِلُ العَلَم
نشانا	نشانہ و آماج	ھدف و غرض
نشانے	داغ گازران	عَلَمُ القصّار
نظر لگا	چشم خوردہ	مَعِین
نظر لگنا	چشم رسیدن	اِصابۃُ العین
نظر پایا	شور چشم	مِعیان
نعل	نعل	نعل
نعل بند	نعلبند	مُنعِل
نقارچے	نوبتے	طبّال
نقشا	نیرنگ	شِبہ و مِثال
نقل	گزک	نُقل
نقل نویسی	نقل نویسے، صورت نویسے	+

ہ	ف	ع
نرد	نرد	نَرد
نرگل	کُخ و دوخ	بَردِیّ
نرم	نرم	لَیِّن
نری	نای گلو	حَنجَرۃ
نزولی	خانہ نزول	+
نسخہ	نسخہ	نُسخۃ
نشہ	نشاہ	سُکر
نشان	نشان	اَثر و سِیما
نشان پا	+	اَثَر
نشانی	نشانی بکسر	تذکرۃ و علامۃ
نشتر	نشتر و آدر	مِبضع و مِفصد
نظر لگانا	چشم زخم رسانیدن	نفس و عین
نظر سے گرنا	از نظر افتادن	السُّقوطُ مِن العُیون
نعرا	نعرہ	صَیحۃ
نعل باندھنا	نعل بستن	تنعیل
نقارہ	کوس	طَبل
نقارخانہ	نوبت خانہ	بیتُ النَّوبۃ
نقشا اوتارنا	طرح برداشتن	تمثیل
نقل لینا	نقل برداشتن	نَسخ
نکالنا	بیرون کردن	اِخراج

اردو	ف	ع		اردو	ف	ع
نکٹا	بینی بریده	اَجدَع ۵		نکچھنے	+	عُودُ العُطاس
نکسیر	خون بینی	رُعاف		نکسیر پھوٹنا	بر آمدن خون بینی	رَعَف
نکلنا	بر آمدن	خُروج ۵۳		نکما	نابکار و هیچکاره	کَلّ
نکھ	ناخن و یوه ۳	اَظفارُ الطّیب		نکھ	نخ	حریر و ابریسم
نکیل	+	خِشاش ۵		نکیلا	نوک دار	مَسنُون
نگ	نگینه	فصّ	با کاف فارسی	نگ جڑنا	نگین بر انگشتر زدن	ترکیب ۵
نلی	ماشوره ۵	قَصَب	با میم	نمتا بھاگا ۱۲	هوشیار	صاحی
نمدا	نمد مال و لگین ۵	لِبد و لِبدَة		نمک چکھنا	چاشنی کردن	ذوق
نمکدان	نمکدان	مِملَحة		نمکسار	نمکسار	مَملَحة و مَلّاحة
نمونا	نمونه	نَموذَج ۵	با نون	نند	خواهر شوهر ۱۲	اُختُ الزَّوج
ننگا	برهنه و لُج	عُریان		ننگا کرنا	برهنه کردن	تعریة و تجرید
ننگا هونا	برهنه شدن	تَجرُّد		ننگلانا	فرو خورانیدن	اِبلاع
ننگلنا	فرو خوردن	بَلع و ابتلاع		ننگے	زن برهنه	عُریانة و عاریة
ننگے پاؤں	برهنه پا	حافی		ننگی تلوار	شمشیر برهنه	سَیف مَسلُول
ننگے سر	برهنه سر	حاسِر	با واو	نوار	نوار و قوره ترکی ست	+
نواسه	نبیره	سِبط		نواله	نواله	مُبیّتی
نواله	لپ و کُرس	لُقمة و اُکلة		نوبت	نوبت	نَوبة
نوج	مبادا	لا یکون		نوجوان	نوجوان	مُراهِق
نوچنا	برکندن	نَتف و نَهش		نوحه	مویه و شیون	ماتَم
نو دولت	نو دولت	مُقمَّل		نو دہا	نواجه	+

ه	ف	عر	ه	ف	عر
نوحہ کرنا	نوحہ کردن و مویدن	نیاحۃ و نواح و مناحۃ	نوحہ گر	مویہ گر	نوّاحۃ
نورا لگانا	نورہ نہادن	اِنتیار	نوروز	نوروز	نیروز
نُورہ	نُورہ	نُورۃ	نوکر	نوکر و چاکر	خادم و اجیر
نہار	ناشتا	ربق	نہ و نیہ بھاگ کھا ۱۲	دوستی	محبّۃ
نہار منہ	ناشتا ناشکستہ	رآئق سلہ	نہاری	نہار	غداء
نہاری والا	نہاری پز	طبّاخ الغذا	نہالے	نہالی زیر افگن	حشیّۃ
نہانا	غسل کردن	اِغتسال	نہائے	سندان	علاۃ
نہتّھا	بے سلاح	اعزل و اکشف	نہرنے	ناخن گیر	مقصّ
نہلانا	غسل دادن	تغسیل	نہورا	منت نہادن	اِمتنان
نہین	نہ و نیست	لا و لیس	نیا	نو	جدید و حادث
نیا پھل	نوبر و نورس و نوباوہ	باکورۃ	نیا کرنا	نوبر کردن	اِبتکار
نیا ریا	ریگ شو	مُقلّس	نیام	نیام	قراب
نیاو	داد	اِنصاف	نیزہ	نیزہ	رمح
نیند	خواب	نوم و ہجوع	نیند جانا	خواب از چشم پریدن	ذہاب النوم
نیفہ	نیفہ	حجزۃ	نیلا تھوتھا	زاگ سبز	الزاج الاخضر
نیل کنٹھ	سبزک	شقرّاق	نیل کی پتی	برگ نیل	وسمۃ و کتم
نین ستی	+	دمعۃ و بکیۃ	نیو	رگ و باخیرہ	اساس و قاعدۃ
نیولا	راسو	سرغوب	نیولا	ہزار چشمہ	سرطان نام بیماری ست ۱۲

باب الواو

ه	ف	عر	ه	ف	عر
وارنا	+	تصدّق	واری جانا	بلا چیدن شدن	تفدیۃ

ه	ف	ع		ه	ف	ع
واہ واہ	واہ واہ	+		واہے	واہ ہے	هراء وخطل
وردی	+	شعار		ورغلانا	برغلانیدن	اغراء
ورق	ورق	ورق		ورق واغ	ورق واغ	+
وصلے	کاغذ چسپانیدہ	+	قد	وطن اختیار کرنا	وطن گرفتن	انطان وتوطن
وعدہ خلاف	وعدہ خلاف	مخلف الوعد		وعدہ کرنا	وعدہ کردن	وعد ایعاد
وقت تاکنا	ہنگام جستن	انتهاز وتحین	ه	وہاں	آنجا	ثم وهناك
جبنا	مال طرح	+		باب الهاء		
ہاتھ	دست وارش	ید وذراع		ہاتھا پائے	دست بازی	+
ہاتھ اٹھا لینا	دست برداشتن	رافع الید		ہاتھ پاؤں ٹوٹنا	فنجیدن	فتور
ہاتھ پاؤں مارنا	دست و پازدن	سعی وجهد		ہاتھ پھیلانا	دست کفچہ کردن	استکفاف
ہاتھ جھلائے	راہ افتادن	+		ہاتھ چلانا	دست یازیدن	بسط الید
ہاتھ چھڑا لینا	دست خود از دست کسے برکشیدن	نزع وامتناع		ہاتھ قبضہ پر رکھنا	دست بشمشیر بردن	اب والخلاف
ہاتھ کے رو کے	چاپلے	ملکمة		ہاتھ مروڑنا	دست بر تافتن	لی وفتل
ہاتھ ملنا	دست مالیدن	تقلیب الکفین		ہاتھوں پر رکھنا	تکیہ بر دست کردن	عجن
ہاتھوں ہاتھ	دست بدست	یدا بید		ہاتھے	پیل و کنج	فیل وشمشل
ہاتھی دانت	دندان پیل	عاج		ہاٹ	بازار	سوق
ہار	ہار وگردن	عقد وشاح		ہارنا	درباختن	حرم
ہالن	+	حب الرشاد وحرف		ہالا	شادورو	دارة
ہالا	خرمن آفتاب	طفاوة		ہالہ پڑنا	ہالہ بستن وافتادن	حدوث الهالة
ہانپنا	دم گسستن	بهر وانبهار		ہانڈی	دیگ گلی	برمة

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
ہانس	آخر و چغبر کردن	تزقوه	ہانکنا	راندن	طرد و سوق
ہان ہان	+	کخ کخ	ہاون	ہاون	ہاون
ہای ہاے	چکچی چگی	اوه	ہتوڑا	خایسک و چکش	فطیس
ہتوڑی	چکس	مطرقة	ہتھیار	ساز جنگ	سلاح
ہتھیار بند	سلح شور	سالح و متسلحة	ہتھیلی	کف دست و تہیک	راحة و کف
ہتھنی	پیل ماده	فیلة و طلخام	ہتھیا	نیل باران	+
ہٹ کرنا	استبداد کردن	اصرار و استبداد	ہٹ دھرمی	کج پلاسے	+
ہجو	ہجو	ھجو	ہجوم	ہجوم و انبوه	ازدحام
ہچکی	ہچکه و ہکه	فواق	ہچکے لگنا	گریہ بگلو پیچیدن	تشنج
ہڈ ہد	ہدہد و پوپک	ھدھد	ہڈے	استخوان	عظم (عظام جمع)
ہرا	سبز	اخضر و خضراء	ہراس	ہراس	خوف و روع
ہراول	یزک	مقدمة الجیش	ہرج مرج	ہرج مرج	ھرج مرج
ہرکاره	تلچی	جاسوس و عین	ہرن	آہو	ظبی
ہرنا	ختای زین	قربوس	ہرنوٹا	آہوبره	غزال
ہرنی	آہو ماده	ظبیة	ہریاول	مرغزار	تخضمة
ہریسه	ہریسه	ھریس	ہڑ	ہلیله	ھلیلج
ہڑبڑانا	دست و پاچه شدن	اضطراب	ہڑتال	گرم و خشک	زرنیخ
ہڑتال	دربندان	+	ہڑونگا	ہر تنمنا	+
ہزار	ہزار	الف	ہزار برس جیے	ہزار سال زید	عاش الف سنة
ہزاره	صد برگ	+	ہشت ہشت	ہشت ہشت	+

١٢٧

ہ	ف	عر	ہ	ف	عر
ہفتہ دوست	ہفتہ دوست	رجل طرف	ہگا بگا	سراسیمہ کالیوہ	مدھوش مبھوت
ہکلا	ہاکلہ و کنگلاج	الکن و اکرتل	ہکلانا	زبان گرفتہ شدن	تحکلۃ و لکنۃ
ہکلے	زبان بستہ شکستہ	لکناء	ہگاسا	براز گرفتہ	معنصص
ہگ مارنا	درپاچہ ریدن	ارماع	ہگنا	ریدن	تغوط
ہل	آماج و قلبہ	مان و فدان	ہلانا	جنبانیدن	تحریک
ہلا ہلا کے بھرنا	+	حصحصۃ	ہلدی گرم و خشک	زردچوب	ھرد و عروق الصنغ
ہلکا	سبک	خفیف	ہلکا	سبک وضع	طیاش
ہلکارنا	آغالیدن	تحریش	ہلنا	جنبیدن	تحرک و میڈ
ہمارے	ہمارے	بلکے	ہمجولی	ہمزولی	ترب و سنینۃ
ہمراز	ہمراز و رازدار	بطانۃ	ہمسن	ہم سن	سنینۃ
ہمسونمیں بیٹھنا	ہمسالان نشستن	متاربۃ	ہمکنا	حملہ آوردن	صول و کر و سطو
ہمیانی	ہمیانی	ہمیانی	ہنڈانا	برخر نشاندن	تشہیر
ہنڈے	سفتہ	سفتجۃ	ہنڈیا	دیگ گلین	میکلۃ
ہنسراج	پرسیاوشان	شعر الجن	ہنسلے	آخر	ترقوۃ
ہنسلے	طوق گلو	طوق	ہنسلے پہننا	طوق بگردن کردن	تطوق
ہنسنا	خندیدن	ضحک	ہنسمکھ	خندان	ضحوک و بسام
ہنسور	خوش طبع	مزاح	ہنسی	خوش طبعی	مزاح
ہنسیا	داس	منجل و مخضاد	ہنہنانا	شیہہ و شنبہ کردن	صہیل
ہوا	ہوا	ریح	ہوا	کج	ضبغطی
ہوا ازدگے	زکام	زکام و ضناک	ہوائی	تیر چرخ	+

ه	ف	ع	ه	ف	ع
ہوا کھانا	کسب ہوا کردن	تَرَوُّح	ہو بہو	ہو بہو	هُوَ هُوَ
ہوس	ہوس	هَوًا	ہوش	ہوش	إدْرَاك
ہوش میں آنا	بخود آمدن	إفَاقَة وَصَحْو	ہوشیار	ہشیار و فرزانہ و زیرک	فَطِن وَحَاذِق
ہول دل	طپیدن دل	خَفَقَان	ہولی ہولی چلنا	قدم کشیدن	هَوْن
ہونٹھ	لب	شَفَة	ہونٹھ چبانا	لب گزیدن	عَضّ
ہونٹھ کٹا	کفیدہ لب	أعْلَم وَأفْلَح	ہونٹل	لفچن	شُفَاهِيّ
ہیجڑا	آختہ	مَجْبُوب وَخَصِيّ	ہیرا	الماس	مَاس
ہیدوست	ہی دوست	تَقْلِيبِس	ہیز	ہیز	جَبَان
ہیضہ کرنا	امتلا زدن	وَخَامَة	ہیکل	ہیکل	+
ہینگ	انگوزہ	حِلْتِيت	ہینگ کا پیڑ	درخت انگوزہ	أنْجُدَان

باب تحتانی با الف

ه	ف	ع	ه	ف	ع
یاس	ناامیدی	قُنُوط وَيَاس	یادگار	یادگار	تَذْكِرَة
یار	یار	صَاحِب	یاقوت	بہرام و بہرمان	يَاقُوت
یتیم	پدر مردہ	يَتِيم	یومیہ	روزینہ	مُيَاوَمَة
یہان	اینجا	هُنَا وَهٰهُنَا	تمت الكتاب بعون الملك الوهاب		

خاتمة الطبع

الحمد لله والمنة که کتاب لغت مقبول منشیان بلاغت شعار مطبوع علمای کمالات دثار پسندیدهٔ عقلاء و اکائس مسمّی به منتخب النفائس مشتمل بر زبان اردو و شرح آن بفارسی و ترکی و عربی بعد غور قریب تمام و تصحیح ما لا کلام باهتمام امیدوار غفران محمد عبد الرحمن بن حاجی محمد روشن خان مغفور در مطبع نظامی واقع کانپور در شهر محرم الحرام ۱۲۸۰ هجری مطبوع گردید

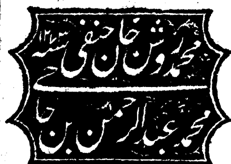
این رباعی از حضرت ابوالخیر عمر خیام است و یا از حضرت محبوب سبحانی رحمة الله علیه کسیکه بعد نماز سه بار یکبار خوانده باشد ثمر برکات فلاح دارین گردد

ای خالق خلق رهنمائی بکنی

بخشش عطا [illegible] بکنی

ایمان امان و [illegible] بکنی

عاقبت عیش فراخ [illegible] بکنی

العبد

عبد [illegible] عفی عنه بن حاجی محمد روشن خان حنفی بقلم خود

برای سند این معنی که این کتاب مطبوع مطبع نظامی است مهر و دستخط مهتمم ثبت نموده شد